

Leto XVIII. Stev. 212

DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLAHOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIĆ
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

RORBA

GLASILO ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

• LJUDSKA PRAVICA •
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

Moša Pijade O NOVEM VOLILNEM ZAKONU

3 SEJ POLITICNEGA ODBORA OZN

PRVI TEDEN KOREJSKE RAZPRAVE BREZPLOD N

Beograd, 22. avgusta
Osnutek zakona o pravicah in dolžnostih, izvolitvi in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev, kakor tudi bližnje volitve, so v središču pozornosti naše dejavnosti. V osnovnih organizacijah o tem mnogo govore. Iz pisem naših bralcev in poročil, ki jih prejema iz posameznih krajev, je videti, da je tudi nekaj nerazčiščenih vprašanj. Zato se je uredništvo »Borbe« obrnilo na podpredsednika izvršnega sveta tov. Moša Pijade s prošnjo, naj odgovori na nekatera vprašanja o osnutku volilnega zakona in o bližnjih parlamentarnih volitvah.

Tov. Moša Pijade se je prošnji odzval. V odgovoru na vprašanje o pomenu volilnega zakona in o tem, ali bo Zvezni izvršni svet do začetka zasedanja Ljudske skupščine FLRJ zakonski osnutek še kaj spremenil, je tov. Moša Pijade odgovoril:

»Pomen volilnega zakona, ki naj ga skupščina sprejme v začetku septembra, je vsekakor predvsem v tem, da omogoča izvolitev nove ljudske skupščine, sestavljene po predpisih ustavnega zakona. To pa pomeni, da mora volilni zakon po svoji demokratičnosti ustrezati in biti popolnoma v skladu z načeli socialistične demokracije, ki so glavna odlika novega ustavnega zakona.

ZVEZNI IZVRŠNI SVET PROUČUJE PRIPOMBE K OSNUTKU ZAKONA

Ko je osnutek zakona nedavno prišel v javnost, smo storili to, da bi ljudje o njem kar največ razpravljali kot o osnutku, tako da bi, preden bomo dokončno sestavili predlog zakona, slišali mnenja in misli slojev državljanov ter morebitne predloge in pripombe.

Mnoge pripombe in predlogi so bili objavljeni v tisku in poročilih z različnih stanov. Več pripomb in predlogov pa je prejel Zvezni izvršni svet. Te dni bo proučevanje vseh teh pripomb in predlogov končano in najbrž že v začetku prihodnjega tedna bo lahko Zvezni izvršni svet poslal skup-

Ljudska skupščina FLRJ se bo sestala 6. septembra

Nadaljevanje VI. rednega zasedanja Ljudske skupščine FLRJ bo 6. septembra ob 17. uri. Kakor je bilo že objavljeno, bo skupščina med drugim obravnavala nekaj zelo važnih zakonskih osnutkov, kakor so n. pr. osnutek zakona o kazenskem postopku, zakona o pravicah in dolžnostih, izvolitvi in odpoklicu ljudskih poslancev, zakona o univerzah in druge.

Brž ko bo skupščina sprejela volilni zakon, bo po določbah ustavnega zakona izdala odlok o svojem razpustu.

Volitve nove Zvezne ljudske skupščine bodo v prvi polovici novembra.

V Atenah zadovoljni z jugoslovanskim osnutkom

Atene, 22. avgusta (Tanjug). Iz uradnih krogov se je zvedelo, da je grška vlada sprejela jugoslovanski osnutek o organizaciji stalnega tajništva balkanskega sporazuma. Ta osnutek proučujejo sedaj v grškem zunanjem ministertvu.

Italijanske oblasti zavrnilo potna dovoljenja dvema beneškima Slovencema

Trst, 22. avg. — Zvedelo se je, da oblasti v Beneški Sloveniji nočejo izdati posameznim Slovincem potnih dovoljenj. Tako so na primer v občini Taipana odklonili potni dovoljenja Slovincu Ivanu Kormonsu — Tončiču za Jugoslavijo in Alojzu Sadolu za Francijo.

Spričo te najnovejši diskriminacije italijanske oblasti proti beneškim Slovincem poudarjajo v Trstu, da to vnovič jasno kaže, kakšno »svobodo« uživajo Slovenci v Italiji.

ščini dokončno besedilo zakonskega predloga.

Tu govorim o volilnem zakonu, čeprav ta naslov v celoti ne ustreza, ker v osnutku ne gre več, kakor prej, zgolj za volilno proceduro, marveč je v njem tudi poglavje o pravicah in dolžnostih ljudskih poslancev ter poglavje o proceduri pri odpoklicu ljudskih poslancev.

DRUŽBENE ORGANIZACIJE LAHKO POSTAVLJAJO KANDIDATE

»Zakaj smo opustili to, da družbene organizacije postavljajo kandidate, marveč smo dali to pravico zborom volivcev? Kako je treba to demokratično novost razlagati?«

»Prejšnji osnutek«, je odgovoril tov. Pijade, »je predvideval, da postavljajo kandidate skupine državljanov ali družbene organizacije. Prvi in drugi so morali zbrati 200 podpisov. Tu pravzaprav ni nobene razlike, ker lahko tudi odslej postavljajo kandidate te skupine, politično nepovezane ali kakorkoli sestavljene po kakem krajevem merilu, ali izbrane okrog kake osebnosti, torej skupine organiziranih državljanov. Seveda to ne pomeni, da bi družbena organizacija izgubila pravico zbrati 200 podpisov in postaviti svojega kandidata.

Napredek v primerjavi s prejšnjim osnutkom bi bil v tem, da smo kot novi način kandidiranja sprejeli kandidiranje na zborih volivcev. To je pravzaprav samo okrepitev demokratizma, ker je to vsekakor najbolj demokratični način postavljanja kandidatur. Kandidiranje na zborih volivcev se je pokazalo kot upravičeno že ob volitvah v občinske, okrajne in mestne ljudske odbore. Ker predstavljajo kandidate zbori volivcev in skupine državljanov, je postalo odveč, da bi v osnutku zakona določili, da lahko družbene organizacije posebej postavljajo kandidate.

»Glede namestnikov so organizacije Socialistične zveze mnogo razpravljale. Mnenja so deljena. Kakšno je Vaše stališče o tem vprašanju?« Kaže, da o tem razpravljamo mnogo več, kakor vprašanje zasluži.

»Res kaže, da je tako, kakor pravite,« je odgovoril tov. Pijade. »V organizacijah Socialistične zveze zlasti mnogo razpravljajo o tem, kot da bi bilo to vprašanje prvenstvene važnosti, kar pa ni. Mnenja so deljena. Zanimivo pa je, da so proti namestnikom organizacije s tistih področij, kjer bi bilo največ argumentov, ki bi govorili za njihovo volitev.«

MENIM, DA NAM NAMESTNIKI NISO POTREBNI

»Kar se mene osebno tiče,« je rekel tov. Moša Pijade, »vztrajam pri mnenju, ki sem ga imel že prej, namreč, da namestniki niso

potrebni in da ni treba, da bi jih imeli.«

»Zakaj se smatra, da je ustanova namestnika nedemokratična?«

»V tem, da imamo namestnike, ni nedemokratičnih elementov, toda v primeru, da izvoljen poslanec iz kateregakoli razloga — smrt itd. — preneha biti poslanec, vendar s postavljanjem namestnika jemljemo volilnemu telesu, ki je tistega poslanca izvolilo, možnost, da znova presodi o tem, ko ga poslalo v skupščino kot svojega predstavnika. Volivci lahko spremenijo mnenje o namestniku ki so zanj glasovali. Ustanova namestnika torej ne bi bila nedemokratična. Mnogo preprostejša je stvar, če na izpraznjeno mesto poslanca izvolimo novega kandidata.

»Potrebo po volilnih kombinacijah, na pr. tam, kjer je mešano prebivalstvo itd., najbolj poudarjajo kot argument za ustanovo namestnikov.«

»So še drugi argumenti,« pravi tov. Pijade, »in ne samo pri nacionalno mešanem prebivalstvu, toda zdaj se v to ne bi spuščal. Priznati moram, da so še tehtnejši argu-

menti, ki govore za ustanovo namestnika, vendar pa mislim, da je najbolj demokratično, če jih nimamo.«

»Ljudje tudi mnogo razpravljajo o težišču dela ljudskih poslancev. Ali je njihovo glavno delo v skupščini ali v okraju? Nekateri menijo, da v osnutku to ni dovolj jasno izraženo. Po mnogih nalogah, ki jih dobiva poslanec v okraju, sklepajo, da bo preveč zaposlen s krajevnimi posli. Kaj mislite Vi o tem?«

»Uvodni del osnutka zakona o pravicah in dolžnostih poslancev bomo morali še nekoliko predelati, ker je bil to pravzaprav prvi poskus, da bi to formulirali. Poglavje o pravicah in dolžnostih poslancev ni nič drugega, kakor podrobna obdelava tistega, kar je dano v ustavnem zakonu. Če so v osnutku volilnega zakona odvečne podrobnosti, morajo odpasti.«

TEZISCE DELA POSLANCEV

»Očitno je, da je težišče narodnega poslanca v skupščini, toda tudi obveznosti, ki jih bo

(Nadaljevanje na 2. strani)

STAVKA V FRANCIJI DELOMA SE TRAJA

Sporazum med vlado in sindikati za sedaj ni rodil vidnih uspehov

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Pariz, 22. avg. Za sedaj je še težko dati neko določeno podobo stopnje stavke. Najbolj približna ocena bi bila, da je položaj nadev zapleten in vznemirljiv. Sporazum, ki ga je predsedničjim sklenila vlada z zastopniki »Force Ouvriere« in katoliških sindikatov, ni za sedaj pospešil, da bi se delavci in uslužbenci, ki stavkajo v večjem številu, vračali na delo.

V tem oziru je značilna zlasti stavka na pošti, med katere uslužbenci imajo socialistični sindikat »Force Ouvriere« pretežen vpliv. Podoba je, da so poštni uslužbenci in delavci sprejeli pogoje sporazuma z vidnim nezadovoljstvom. To nezadovoljstvo še povečuje dejstvo, da pogajanja med ministrstvom za pošto in sindikalnimi organizacijami poštnih uslužbencev o pogojih za uredništev načelnega sporazuma sklenjenega med vlado in pošto socialističnih in katoliških sindikatov še niso končana. S tem lahko pojasnimo okoliščino, zakaj se še dva dni po sklenitvi načelnega sporazuma večina poštnih delavcev in uslužbencev ni vrnila na delo.

Podobno razpoloženje so lahko danes opazili tudi na nekaterih

drugih javnih službah. Še več, socialistični in katoliški sindikati delavcev v elektrarnah in plinarah še niso sklenili, da se bodo delavci vrnili na delo. Prav tako še zmeraj traja stavka v rudniških, saj tudi v tej gospodarski panogi ni bil dosežen sporazum med rudarsko direkcijo in sindikati. Tudi obljube, da proti stavkajočim ne bodo sprožili sankcij, niso bile v večini primerov izpolnjene, n. pr. na železnicah. Jasno ni tudi to, ali bodo stavkajočim izplačali dneve, ki so jih prebili v stavki.

Generalna konfederacija dela, ki ne priznava pogajanja in sporazuma, sklenjenega brez nje-nega sodelovanja, pa poziva delavce in uslužbence, naj nadaljujejo s stavko. Stališče generalne konfederacije dela je odjeknilo tudi med mnogimi pristajši »Force Ouvriere« in katoliških sindikatov, kar so zlasti opazili med poštnimi delavci in uslužbenci. Ker večina železniških delavcev pripada generalni federaciji dela, je poziv generalne konfederacije dela, naj bi se nadaljevala stavka na železnicah, dosegel, da se stavka na železnicah v zadnjih dveh dneh v glavnem ni bistveno spremenila.

Eden izmed glavnih vzrokov za ta nejasen položaj je dejstvo, da še ni bilo objavljeno natančno besedilo sporazuma, ki so ga podpisali zastopniki vlade in predstavniki sindikalnih vodstev »Force Ouvriere« in katoliških sindikatov. Vladni komunikje je precej nejasen, kar je zadostovalo, da imajo številni stavkajoči občutek, češ da gre bolj za obljube s strani vlade kot za natančno sprejete obveznosti. Ta občutek bo povsem razumljiv, če upoštevamo, da je bil sporazum sklenjen v hipu, ko je bilo stavkovno gibanje v največjem razmahu in ko se je že začelo širiti tudi na zasebni sektor. To so torej vzroki, zaradi katerih še ni moč natančneje oceniti, ali so in v kolikšni meri delavci in uslužbenci s sedanjim stavkovnim gibanjem uresničili postavljene zahteve.

Za sedaj je moč govoriti samo o nekakšnem polovičnem uspehu. Vlada je navzlic izrecni grožnji, da se ne bo pogajala s sindikati vse dotlej, dokler se delavci ne bodo vrnili na delo, morala naposled vendarle popustiti pred silo in trdovratnostjo stavkovnega gibanja. Iz nejasnega sporočila vlade je mogoče ugotoviti, da je morala vlada v določenih zahtevah popustiti pred stavkajočimi, do kake stopnje in v kolikšnem

obsegu, pa je še zmeraj nejasno, tembolj, ker v številnih panogah še niso konkretizirani posebni sporazumi med prizadetimi ministri in sindikalnimi organizacijami.

Na drugi strani pa je sklepni sporazumov z vodstvi »Force Ouvriere« in katoliških sindikatov pripomoglo, da je vlada odgodila izredno sklicanje parlamenta in da se je celo zmanjšalo upanje, da bo le-ta sklican. Nekateri poslanci izven socialistične stranke in KP Francije so podarili svojo zahtevo, naj bi bil parlament sklican, ter to utemeljili s tem, da po sklenitvi sporazuma ne bi bilo več potrebno, da bi se parlament sestel. Dasi je število zahtev zadostno za sklicanje parlamenta, pa primanjkujejo še tri pismena potrdila. Predsedstvo skupščine se bo vnovič sešlo v ponedeljek, da bi izdalo dokončno odločitev.

Francoska socialistična stranka še zmeraj odločno vztraja na sklicanju parlamenta. Francoska vlada bo do ponedeljka bržčas storila vse, da bi pregovorila nekatere poslance, naj se odrečejo svojim zahtevam. Zatorej še ni gotovo, katera stranka bo v tem srditem boju za sklicanje parlamenta žela končni uspeh.

Francoska vlada ima še en vzrok, da se bori proti sklicanju parlamenta — ta pa je afera s strmoglavljenjem maroškega sultana, ki bi bila, če bi bil parlament sklican, več kot gotovo poseben predmet parlamentarne razprave.

Kar zadeva vprašanje stavke, bo položaj tudi v tem oziru bolj jasev šele v ponedeljek. Odločitev generalne federacije dela, da nadaljujejo stavko, so pričakovali. Generalna konfederacija dela, kateri ne pripisujejo pobeude za začetek stavke, pač pa socialističnim sindikatom, je med stavko vodila zelo obzirno taktiko s tem, da je prepustila vso pobudo socialističnim sindikatom. Generalna konfederacija dela se je takoj pridružil sleherni sproženi akciji, pri čemer je mobilizirala vse svoje članstvo. Prvikrat po mnogih letih generalna konfederacija dela ni poudarjala političnih gesel in stavki, pač pa je vselej vztrajala na geslu enotnosti stavkovnega boja.

V takih okoliščinah je resna možnost, da sadovi sedanje stavkovnega gibanja, ki so ga sprožili socialistični sindikati, pripadejo dobesedno del generalni konfederaciji dela, ki se lahko v obeh stavkovnih množicah predstavi sedaj kot edini dosledni borec za korist delavskega razreda.

M. Vitorović

blokih na politični konferenci ter sovjetsko, po kateri naj bi se udeležilo konference pet velesil ter Severna in Južna Koreja, Burma, Indija, Poljska in Švedska. Kar zadeva zadnjo državo, je švedski delegat zavrnil v imenu svoje vlade udeležbo na konferenci, tako da je sedaj še manj upanja, da bo sovjetska resolucija dobila potrebno število glasov.

Podoba je, da azijsko-afriški blok ne bo stavil posebnega kompromisnega predloga in da tudi ZDA ne bodo odstopile od svoje stališča, razen če se bo do ponedeljka zgodilo kaj nepričakovanega.

Politični odbor bo končal razpravo do srede ter bo zatem sprejete ali zavrnjene predloge izročil Generalni skupščini, da bo dokončno odločila o njih. V tem primeru bi bilo VII. zasedanje Generalne skupščine končano do konca prihodnjega tedna. Korejsko vprašanje pa bi bržčas ponovno prišlo na dnevni red VIII. rednega zasedanja Generalne skupščine, ki se bo začela 15. septembra.

Glede možnosti, da zaradi nesoglasja o značaju politične konference ne bi prišlo do predčasnega sporazuma, ki je določen za njen začetek, tukaj pripovedujemo, da je pot, da se le-ta odgodi, ne da bi pri tem kršili sporazum o premirju, ki izrecno govori o začetku korejske politične konference 90 dni po podpisu premirja. Po resolucije Indije, Burme, Indonezije in Librije je bila Generalna skupščina v stiku s Kitajsko in Severno Korejo in bi se lahko z njima sporazumeli tudi o odgovitvi konference.

Ce sploh lahko govorimo o tem, kaj je bilo doslej doseženo na tem izrednem zasedanju o Koreji, lahko iz poteka zasedanja sklepamo, da bo izhod drugačen od izhoda, kakršnega si v resnici želi večina članic OZN. Vendar pa tukaj izražajo upanje, da bo čas napravil svoje, in da bodo dosegli kakšen rezultat vsaj na VIII. zasedanju Generalne skupščine, če to ni možno doseči na tem sedanjem zasedanju.

Poslovilno kosilo v počastitev g. Attleeya

Brioni, 22. avgusta. Predsednik republike Josip Broz Tito z ženo je priredil danes na Brionih intimno kosilo v počastitev voditelja britanske laburistične stranke g. Clementa Attleeya pred njegovim odhodom iz Jugoslavije.

Na kosilu so bili britanski veleposlanik v Jugoslaviji Iwo Mallet z ženo, stalni tajnik britanskega zunanjega ministertva Kirkpatrick z ženo, ki sta prispela na Brione, da bi obiskala predsednika republike.

Od Jugoslovancev so bili navzoči državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, državni podsekretar za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler z ženo, generalni tajnik predsednika republike dr. Vilfan z ženo in načelnik protokola dr. S. Smolaka.

G. Clement Attlee je danes ob 15. zapustil Brione. Pred odhodom se je prisrčno poslovil od predsednika Tita in njegove žene in drugih povabljenecv, ki so se udeležili kosila.

Zahvala iz Pakistana

Beograd, 22. avg. (Tanjug). Predsednik republike maršal Tito je prejel od generalnega guvernerja Pakistana g. Ghulana Mohameda naslednjo brzojavko: »V imenu pakistanskega naroda in v svojem imenu se iskreno zahvaljujem Vaši ekscelenci za ljubeznive pozdrave in dobre želje, ki nam jih je poslala Vaša ekscelencia ob pakistanskem narodnem prazniku.«

Veleposlanik Vidič pri predsedniku republike

Brioni, 22. avg. Predsednik republike Josip Broz Tito je danes ob 10. uri dopoldne sprejel novega izrednega in pooblaščenega veleposlanika FLRJ v Sovjetski zvezi Dobrivoja Vidiča, ki bo v kratkem odpotoval v Moskvo. Pri sprejemu sta bila državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović in državni podsekretar za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler.

ETIOPSKA MISIJA DOBRE VOLJE NA REKI

Reka, 22. avg. Davi so prispeli na Reko člani etiopske misije dobre volje g. Vilma Dereza, etiopski minister za trgovino in industrijo, Ato Araja Ogbazzi, direktor gospodarskega oddelka etiopske vlade. Z etiopskima gostoma je prispel tudi član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek. Etiopsko misijo dobre volje spremlja jugoslovanski odpravnik poslov v Adis Abebi Zdenko Štambuk. Etiopske goste je sprejel na železniški postaji predsednik Mestnega odbora Luciano Micheletti.

Gosti so si na Reki ogledali ladjedelnico »3. maja« in podjetje »Aleksander Ranković«, nato pa so odpotovali v Opatijo, zvečer pa bodo odpotovali na Brione, kjer jih bo, kakor se je zvedelo, sprejel predsednik republike.

PRED ZASEDANJEM LJUDSKE SKUPŠČINE FLR JUGOSLAVIJE

Iz dela zakonodajnih odborov

Pravni leki — Učinkovita sredstva za zaščito in uveljavljanje obtoženčevih pravic

Beograd, 22. avg. V 330 členih Osnutka zakona o kazenskem postopku smo se seznanili z mnogimi pravicami v kazenskem postopku sodelujočih strank in drugih oseb. Na večerajšnji seji zakonodajnega odbora Sveta narodov so govorili o sredstvih za zaščito in uveljavljanje teh pravic, o tako imenovanih pravnih lekkih. Predvsem gre za pritožbo proti sodbi prvostopnega sodišča.

Cleni osnutka, ki obravnavajo to snov, so precizni in jasni. Zato jih je odbor sprejel brez večjih sprememb. Ugotovil je lahko samo napredek glede na pozitivni zakon. Ze čl. 337 jasno kaže, da se je razširil v obtoženčev korist krog oseb, ki lahko namesto njega vložijo pritožbo.

Se važnejša novost v tem delu zakonika je možnost pritožbe »na tretjo instanco« v primerih, ko je izrečena smrtna kazen ali kazensko dosmrtnega stroga zapora, ali ko je drugostopno sodišče na novi obravnavi ugotovilo drugačno dejansko stanje kakor prvostopno in izreklo svojo sodbo. V zakonu o kazenskem postopku, ki se velja, se določbe ni. Poverjenik Zveznega izvršnega sveta Mihajlo Djordjević je poudaril, da je smisel določbe težnja po čim pravilnejši sodbi, kadar gre za najostrejšo kazni.

Lahko se zgodi in dogaja se, da je kaka stvar v kazenskem postopku nepravilno ugotovljena in pravomočno razsojena, je rečeno v obrazložitvi kazenskega postopka. Kaj tedaj? Osnutek predvideva tako imenovane izredne pravne leke: obnovo kazenskega postopka, izredno ublažitev kazni, zahtevo po zaščiti zakonitosti.

Tov. Mihajlo Djordjević nas je med preporočil opozoril na čl. 377 osnutka, ki drugače, kakor pozitiven zakon, državljanom nudi poročilo, da ustavljene postopka proti njim ni moč znova sprožiti brez sklepa, ki ga sodišče sprejme na podlagi novih dokazov. Opozoril nas je tudi na čl. 379, v katerem je tudi izjema v obtoženčev korist. Obnova kazenskega postopka v obsojenčev škodo namreč ni dovoljena, če je minulo leto dni, odkar je tožilec zvedel za nove dokaze. Če pa gre za obnovo kazenskega postopka v obsojenčev korist, osnutek ne predvideva nobene časovne omejitve. Se več, obsojenec lahko takšno zahtevo vložiti tudi po prestani kazni, a takšna zahteva se lahko vložiti tudi po njegovi smrti.

Zelo živahna razprava se je razvila v zakonodajnem odboru Sveta narodov v zvezi s čl. 390 o zahtevi po zaščiti zakonitosti. Osnutek daje pravico do zahteve po zaščiti zakonitosti zelo ozkemu krogu oseb: samo javnemu tožilcu ljudske republike in avtonomne pokrajine ter zveznemu javnemu tožilcu.

Ljudski poslanec Radovan Mijušković je sprožil vprašanje, zakaj te pravice nima druga stranka, namreč obtoženec, ker sta po vsem osnutku obtoženec in tožilec v enakopravnem položaju. »Prav imate,« je rekel poverjenik Zveznega izvršnega sveta Mihajlo Djordjević, »toda potem to ne bi bila več zahteva po zaščiti zakonitosti, marveč pritožba na tretjo instanco.«

Radovan Mijušković je pripomnil, da je tako v teoriji, v praksi pa drugače. Mihajlo Djordjević je znova navedel vrsto možnosti, s katerimi

rimo osnutek omogoča obtoženču, da svoje pravice uveljavi. Pojasnil je, da je povsem nepotrebno, praktično pa tudi nemogoče, dati pravico do zahteve po zaščiti zakonitosti tudi obtoženču.

V nadaljnji razpravi zakonodajnega odbora Sveta narodov so poudarili čl. 394, ki pravi, da se lahko vložijo zahteva po zaščiti zakonitosti v obsojenčev škodo šest mesecev po pravomočni sodbi (po doseganju zakonu je znašal ta rok leto dni). Če pa gre za zahtevo v obsojenčev korist, tedaj ni tu nobene časovne omejitve.

Zakonodajni odbor Sveta narodov bo jutri svoje delo nadaljeval.

V POSTOPKU PROTI MLADOLETNIKOM OSVAJA OSNUTEK NAJNAPREDNEJSE PEDAGOŠKE NASVETE

Na večerajšnji seji zakonodajnega odbora Sveta narodov

so zaključili obravnavo drugega dela osnutka Zakonika o kazenskem postopku.

Odbor je posvetil veliko pozornost posebnim določbam o postopku proti mladoletnikom. Očitno je, da je predlagatelj v tem osnutku zakona upošteval najnaprednejše pedagoške, pravne in sploh človečanske nazore. Vendar so člani odbora o vsakem členu in poglavju izčrpno razpravljali in sprejeli več popravkov. Te določbe dajejo mladoletnikom kar največje olajšave, kolikor to dovoljujejo koristi skupnosti in borba proti kriminaliteti. Ker upošteva bodočnost mladoletnikov, predvideva osnutek takšen kazenski postopek, ki bo kar najmanj na njih škodljivo vplival. Zato mora biti postopek proti mladoletniku hiter, obravnavati ni javna, in ni dovoljeno objavljati imen obtoženih v tisku in drugih publikacijah. Posebne določbe naročajo

preiskovalnim organom in sodišču, naj bodo pri zaslišanju mladoletnikov posebno obzirni, tako da postopek ne bi škodoval njihovega nadaljnjemu razvoju. Pri tem je treba upoštevati razvitost mladoletnika, njegovo občutljivost, okoliščine, v katerih je živel in ki zahtevajo izjemno ravnanje. Če je potrebno preventivno odvzeti prostost mladoletniku, je mogoče skupaj s skrbniškimi organi urediti začasno skrbstvo glede hrane, nastanitve itd. Osnutek izrecno pravi, da mora mladoletniku obvezno soditi svet, v katerega sestavo so kot sodniki-porotniki profesorji, pedagoški delavci in druge osebe, ki imajo vzgojne izkušnje. Razen kazni lahko sodišče za obtoženega mladoletnika določi tudi, da ga je treba poslati v vzgojne ustanove ali vzgojne popravne domove.

Zakonodajni odbor Zveznega sveta bo nadaljeval delo jutri popoldne.

Moša Pijade O NOVEM VOLILNEM ZAKONU

(Nadaljevanje s 1. strani)

imel v mestu oziroma okraju, morajo biti poudarjene. Praksa sama bo pokazala, kako lahko poslanec ustreza in koliko bo ustrezal tem svojim obveznostim v okraju oziroma mestu. Vsekakor bo moral odgovarjati ljudem, ki so ga izvolili. Težišče poslančevega dela ne more biti samo v skupščini, toda prav tako težišče njegovega dela ne more biti samo v okraju oziroma mestu. Ljudski poslanec bo moral delati v skupščini in v okraju.

»Nekaj pripomb o osnutku zakona se je nanašalo tudi na glasovanje vojaških oseb. Glede na značaj poslanca kot predstavnika predvsem delovnega ljudstva FLRJ predlagajo, naj bi vojaške osebe, da bi se volilna procedura poenostavila, glasovale v krajih, kjer služijo vojske.«

»Na to vprašanje ne bi hotel odgovoriti, ker je to jasno. Denimo, da ima vsak okraj 1000 volivcev in da je v njem več tisoč vojakov. Kdo bo tu izvolil poslanca? Ali civilisti, ali vojsaki? Tu ne bo velikih komplikacij, dr. bo vsaka vojaška oseba glasovala v okraju, kjer prebiva. Tudi tehnika tega glasovanja ni zamotana.«

POSLANEC BO MORAL POROČATI VOLILNEM TELESU

Pogovor se je potem dotaknil volitev poslancev v svete proizvajalcev. O pripombah, ki jih je bilo slišati o volilnih telesih za svete proizvajalcev, o tem, da bi morali sami opraviti volitve in se takoj razpustiti, da bi iz njih ne bilo treba delati nekakšnih forumov nad krajevnimi organi ljudske oblasti, je tov. Pijade rekel:

»Naloga poslanca je, da poroča krajevnemu volilnemu telesu, ki ga je izvolilo. To ne bo nekakšno telo, ki ima nekakšne pravice, niti se ne bo moglo dvigniti nad krajevne organe ljudske oblasti. Ljudski poslanec lahko v svojem okraju zbere volilno telo, pa tudi samo lahko zahteva, da mu poslanec poroča. Tam, kjer bo več upravnih organov združenih v en volilni okraj, bodo volilna telesa najbrž glavna oblika za povezovanje svetov proizvajalcev okraj-

nih in mestnih ljudskih odborov z volivci.«

»Kaj mislite, ali bodo ostanki reakcionarnih sil skušali izkoristi isti politični program, kakor drugi, ker sta oba člana iste politične organizacije.«

V predvolilni agitaciji se boj na osebni podlagi ne bo mogel uveljaviti. Agitacija mora biti lojalna, stvar volivcev pa je, da se opredelje. Tu mora biti sodelovanje celo med kandidati,« je rekel tov. Moša Pijade na koncu.

dat isti politični program, kakor drugi, ker sta oba člana iste politične organizacije.

V predvolilni agitaciji se boj na osebni podlagi ne bo mogel uveljaviti. Agitacija mora biti lojalna, stvar volivcev pa je, da se opredelje. Tu mora biti sodelovanje celo med kandidati,« je rekel tov. Moša Pijade na koncu.

Pisma uredništva

K izjavi Clementa Attleeja

Tovariš urednik!

Ze prej se je dogajalo, da so naši listi po svoji priroki izjavljali posameznih tužcev v Jugoslaviji, da so jih objavili nepopolne, da so izpustili nekatere stave, ki so jih smatrali za preveč kritične. Proti takšnim metodam obveščanja smo slišali v naši javnosti upravičene kritike. Kaže pa, da niso mnogo zalegle, kar zlasti nazorno potrjuje primer z izjavo, ki jo je nedavno dal vodja laburistične stranke Clement Attlee na Bledu.

V tej svoji izjavi o naši državi je Clement Attlee izrekel v bistvu ugode o sodbo, navedel pa je tudi nekatere svoje nazore o enostranskem sistemu v Jugoslaviji. Tako je na pr. Clement Attlee na oprasanje nekega novinarja: »Ali je po njegovem mnenju v Jugoslaviji uveljavljena popolna demokracija?« odgovoril: »da je po njegovem mnenju težko govoriti o popolni demokraciji o enostranskem sistemu, da pa je imel na svojem potovanju priložnost videti, kako v Jugoslaviji spoštujejo osebne svobode.«

To izjavo Clementa Attleeja je dopisnik agencije »Tanjug« poslal v celoti svojemu uredništvu, enemu izmed urednikov »Tanjuga« pa se je zdelo potrebno, da je iz gornjega stavka črtal proso polovico, ki govori o enostranskem sistemu, in tako popačil smisel Attleejevih besed.

Polej je »Tanjug« takšno verzijo Attleejeve izjave razširil tako v domačih kakor tudi tujih odajah. Na podoben način je ravnila tudi »Borba«.

To dejstvo so izkoristili nekateri tuji časniki trdeč, da v Jugo-

slaviji baje ni svobode, ker si naši časniki ne upajo objaviti kritičnih pripomb posameznih obiskovalcev.

Ta trditve pa je nepopolna, pa tudi netočna, kolikor se nanaša na ves naš tisk, ker so nekateri naši časniki, med njimi »Politika«, objavili izjavo Clementa Attleeja o celoti, ošteši tudi del o enostranskem sistemu.

Vprašamo še enkrat, čemu je bilo treba »Tanjug« in »Borba« popačiti te Attleejeve besede? Mar ni osnovno etično načelo v novinarstvu resnično prenašati izjave? Zakaj posamezni novinarji podcenjujejo moč našega družbenega reda, ki je donolj močan, da poslušna tudi vse kritične pripombe ne glede na to, ali so utemeljene ali ne? S takšnim početjem hkrati srijemo med bralci iluzije o stalnih političnih ljudi iz tujine glede posameznih vprašanj našega družbenega razvoja.

V. D.

Izjava uredništva »Borbe«

Uredništvo »Borbe« se strinja s pripombo tov. V. D. spričo pomankljivosti v poročilu s tiskovne konference Clementa Attleeja. Naš sodelavec tov. Blagoje Lazib, ki se je udeležil konference, je sporočil tisto, kar je Clement Attlee izjavil o »enostranskem sistemu«. Urednik v zunanje politični rubriki »Borbe« tov. Miloš Marinović, pa je na svojo roko, ne da bi se posvetoval z uredniki, črtal ta del izjave Clementa Attleeja in s tem spremenil smisel izjave. Uredništvo »Borbe«

DNEVNA KRONIKA

Edvard Kardelj obiskal Jesenice

Včeraj popoldne je tovariš Edvard Kardelj obiskal Jesenice in ondoto železarno. V spremstvu direktorja železarne, predsednika upravnega odbora, tajnika sindikalne organizacije in okrajnih političnih predstavnikov si je ogledal nove predelovalne obrate železarne v Hrenovici, novo peč za praženje rude in druge obrate na Jesenicah in Javorniku. Zvečer je tov. Edvard Kardelj predaval članom delavskih svetov Jesenic in predstavnikom množičnih organizacij o bistvu novih gospodarskih predpisov. Po predavanju je odgovarjal na vprašanja delovnih ljudi.

veže dva tunela. Po upostavitvi prometa na normalnotirni progi Breza—Vareš bodo odstranili ozkoformatni progo med Brezo in Varešem.

Ugledna indijska gostja v Jugoslaviji

Beograd, 22. avg. Minulji teden je prispela v našo državo kot gost Centralnega odbora AFZ gospa Satapadraj Kamaladevi, predsednica Zadržne zveze Indije. Med svojim bivanjem v Beogradu je obiskala naše ugledne državne in zadržne funkcionarje. Dolgo se je mudila v družbi predstavnic AFZ Jugoslavije.

Njene prve besede o naši državi, ki jih je spregovorila pred mikrofonom radia Beograd, so bile: »Veliki idealizem, s katerim jugoslovanska vlada obravnava vprašanje kmetijskih združenj in politike na vsi sploh, je napravil name globok vtis.« Potem pa je nadaljevala: »Rada bi poudarila, da je Indija nova država, čeprav je v resnici zelo stara. Nova je, ker s sodobnim nastopom spreminja sedanjo sliko sveta. Zato se v Indiji zelo zanimamo za nove dežele, kakršna je Jugoslavija, ki odkriva nova pota in metode ter nove socialne oblike.«

Burmanski novinarji v Sloveniji

Ljubljana, 22. avg. Tričlanska delegacija burmanskih novinarjev, ki se mudijo že več dni v naši deželi, je prispela

iz Zagreba v Ljubljano Danes dopoldne so si ogledali p.primco v Vevčah pri Ljubljani, kjer se strokovno izpopolnjujejo za to stroko tudi njihovi rojaki. Ob 13. uri je goste sprejel podpredsednik Izvršnega sveta ljudske skupščine Slovenije dr. Marjan Breclj, ki jim je odgovarjal na mnoga vprašanja o kulturnem, gospodarskem in političnem življenju pri nas, zlasti pa o utrjevanju ljudske oblasti in socialistične demokracije.

Na Okroglici bodo nastopili tudi tržaški pevci

Slovensko-hrvatska prosvetna zveza v Trstu marljivo pomaga pevskim zborom iz cone A Tržaškega ozenlja pri njihovih pripravah za nastop na Okroglici. Po končani vojni so namreč na Primorskem in v Trstu ustanovili veliko število pevskih zborov. Ti zbori so že večkrat skupno nastopili, tako na primer v jeseni prvo leto po vojni na proslavi v Bazovici. Na veličastni komemoraciji za bazovskimi žrtvami je takrat nastopilo okrog 4000 pevcev, ki so jasno izrazili in manifestirali misel na združitve vseh Slovencev v eni državi.

Za prav tako pomembno štejejo tržaški Slovenci tudi letošnja proslava na Okroglici. Ker bo na proslavi lepa priložnost za poglavitve stikov med tržaškimi Slovenci in Slovenci v domovini, bo prišlo na proslavo precej tržaških pevskih zborov. Pri združenem nastopu pevskih zborov, kjer bo nastopilo okrog 2000 pevcev.

POROČILO ODBORA ZA GOSPODARSTVO O JAVNI RAZPRAVI

Kaj je vplivalo na naš gospodarski razvoj v prvem polletju 1953

Težka industrija nam že omogoča razvoj predelovalne industrije in prometa

S tem nadaljujemo podlistek, ki je bil včeraj objavljen na tem mestu.

Drugi bistveni moment, ki vpliva na splošni položaj in gospodarski razvoj, so investicije. Značilno je, zlasti za zadnja tri leta, da je bila struktura investicij enostranska, ker je glavni del

težni del industrijskih investicij v celotnem obsegu naših investicij. Takšna struktura investicij je omogočila, da smo strukturo našega gospodarstva spremenili. Znatno je narasel v celotnem nacionalnem dohodku delež dohodkov iz industrije, število v industrijski proizvodnji zaposlenih, v naraščanju industrijske proizvodnje pa odpade glavni delež na težko industrijo.

Ce bomo ključne objekte pravočasno dogradili, lahko računamo, da bodo investicije vplivale na naraščanje industrijske proizvodnje, in sicer: v letu 1952 858 milijard din, v letu 1953 916, v letu 1954 995, v letu 1955 1100, v letu 1956 1176 milijard din (v cenah leta 1952). Če tako ocenimo možnosti naraščanja, ki bo vplivalo na razvoj vseh gospodarskih področij, tedaj je očitno, kako važno je, da začno ključni objekti

pravočasno obratovati.

Leta 1947 smo od doseženega nacionalnega dohodka investirali: 28,6%, leta 1948 28,9%, leta 1949 28,6%, leta 1950 25,1%, leta 1951 20,9%, leta 1952 28,3%, leta 1953 pa bomo investirali 22,0% doseženega nacionalnega dohodka. Ti podatki nam kažejo, da so se investicije zadnja leta (razen leta 1952, ko se je zaradi suše nacionalni dohodek zmanjšal, obseg investicij, v absolutnem znesku pa je ostal na ravni prejšnjih let) znatno zmanjšale.

Ce primerjamo delež bruto investicij v bruto proizvodu pri nas in v drugih evropskih deželah, bomo videli, da obseg investicij pri nas ni bil znatno nad ravni investicij v drugih deželah (v poročilu je navedena podrobna tabela). Toda pri nas ne gre za obseg investicij, marveč za njihovo strukturo. Zaradi zaosta-

losti naše dežele smo forsirali graditve težke industrije, zanjo pa so potrebna velikska finančna sredstva (domača in devizna), a njena graditev traja dolgo in na proizvodnjo je treba čakati več let. S spremembo strukture investicij obseg investicijske graditve za naše gospodarstvo ne bo posebno naporen, marveč nasprotno bo pogoj za večjo gospodarsko delavnost in hitrejši razvoj. Iz dosedanje strukture investicij vidimo, da smo prehodili obdobje razvoja energetske baze našega gospodarstva in sploh težke industrije, ki se je ne glede na neogibno žrtve pokazal pravilen, ker je omogočil, da se je Jugoslavija otresla zaostalosti in skrajne nezavistlosti težke industrije, ki je povzročala v gospodarstvu velike neskladnosti.

Razvita težka industrija nam omogoča, da postopoma spremenimo strukturo investicij, da razvijemo predelovalno industrijo, promet in graditev stanovanj. Hkrati smo s tem položili temelje za hitrejši razvoj kmetijstva in vseh ostalih gospodarskih panog. Razvoj težke industrije je omogočil tudi povečanje obrambne moči naše države. Razvita težka industrija začneja roditi sadove

v naglem naraščanju industrijske proizvodnje, ki bo prišla do veljave zlasti v prihodnjih dveh letih.

Pregled investicij, ki nam nudi sliko bruto investicij za leto 1952 in 1953, pa kaže začetek spre-

membe strukture investicij v smislu naraščanja investicij zunaj industrije in zunaj kapitalne graditve, povečanje izdatkov za vzdrževanje obstoječih zmogljivosti in investiranje sredstev iz skladov podjetij.

PREGLED INVESTICIJ	ZA LETO 1952 IN 1953			
	1952		1953	
	struktura	struktura		
bruto investicije	263.323	100,0	241.620	100,0
a) nove netto investicije	221.433	80,3	179.884	74,5
v tem:				
1. osnovna investicijska graditev (ključna kapitalna graditev)	174.433	56,2	125.480	52,0
2. Ostale investicije	37.000	14,1	54.402	22,5
3. Investicijsko vzdrževanje	51.890	19,7	61.737	25,0

Do konca maja smo od letošnjega plana izpolnili 31,3%, kar znaša v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta 100% več porabljenih sredstev. Samo letos v aprilu smo izplačali več kakor za štiri mesece lanskega leta. Čeprav je indeks cen na debelo letos v maju v industriji gradbenih potreščin narasel za 5,5% v primerjavi z decembrom 1952, cene na debelo v lesni industriji pa za 32,3%, vendar so narasla izplačila v investicijah predvsem posledica mnogo širše investicijske de-

losti v tem obdobju v primerjavi z lanskim letom. To je med drugim razvidno iz večjega števila zaposlenosti v gradbeništvu, saj je bilo letos v maju v primerjavi z maem lanskega leta zaposlenih 8,3% več. Povečani obseg investicij v prvih štirih mesecih letošnjega leta je dokaz večje sposobnosti naših gradbenih podjetij, da enkomerneje opravljajo investicijska dela in bolje izkoriščajo svoje zmogljivosti.

(Se nadaljuje...)

IGALO - naše novo, morda najbolj zdravilno zdravilišče

Hercegnovi, avgusta

Igalo sodi med naša najmlajša zdravilišča, saj je bilo odprto šele pred štirimi leti. Prvotno so ta kraj poznali samo kot divjo obalo. Zdravilnost igalske slatine in morskega blata še ni bila preiskana, ko so jo bolniki že uporabljali brez zdravniških navodil in nadzorstva. Zdravilišče ni imelo nobenih prostorov, ne opreme. V zadnjih štirih letih pa je skupnost tudi za to zdravilišče že precej storila. Zgradili so tako imenovano blatnico, kjer se bolniki zdravijo z zdravilnim morskim blatom. Neko vilo so preuredili, da stanujejo v njej bolniki, neko hišo pa razširili in uredili v njej jedilnico. Na pravo ureditev za Igalo še čaka. To, kar so storili v tem kraju, je šele začetek.

Zdravilišče,

ki ni podobno drugim

Dasi je Igalo pravzaprav nadaljevanje znanega letovišča Hercegovega, bi človek mislil, da je to primorsko mestce v zalivku z lepimi vilami in plažo podobno mnogim drugim krajem na naši obali, ki so zdaj polni gostov. Za zdaj ta kraj še ne spominja na zdravilišče. Tu ni tistega znanega zdravilnega zraka. Bolniki hodijo v kopalnih oblekah, zagoreli od sonca in vedri, ko da so prišli na počitnice. Med njimi in letoviščarji v Hercegnovem na z-

Počitka so potrebni vsi de o vni ljudje

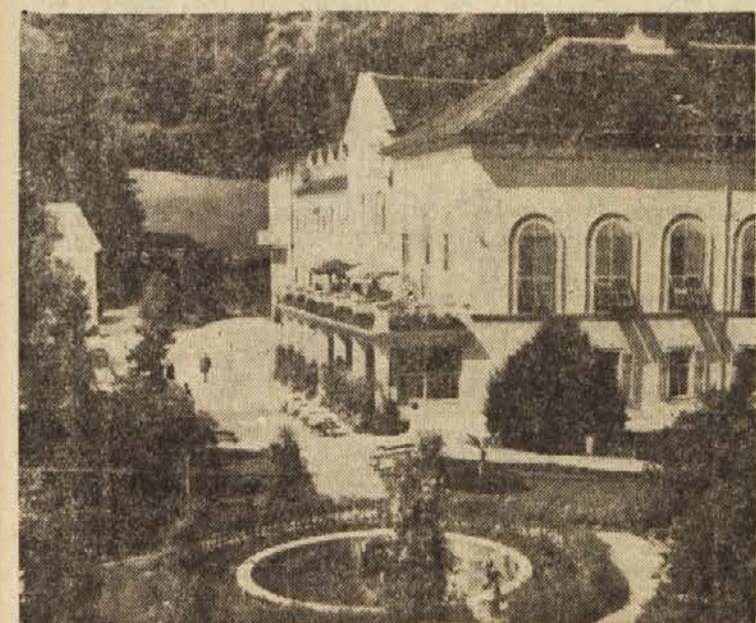
Slehnemu delovnemu človeku, umstvenemu ali fizičnemu delavcu ne glede na starost, je počitek nujno potreben. Ljudje ne hodijo na počitnice samo iz navade, to ni samo njihova pravica, marveč tudi neobhodna potreba. Izobraženec čuti po umstvenem delu skozi vse leto željo in potrebo, da vsakdanje delo prekine, da se med počitnicami zabava in tudi malo fizično dela. Tudi dijakom in študentom počitnice koristijo. Nekaj tednov, ki jih preživijo na istem zraku po šolskem letu, lahko prerodi in pomladi njihov organizem. Fizični delavci pa morajo nekaj časa telesno počivati. Tudi administrativni uslužbenci hočejo letni dopust izkoristiti prijetno, okrepiti organizem in se v prosti naravi razgibati in odpočiti po delu, ki ga opravljajo večinoma sede.

Počitnice pomenijo največkrat dejavnost drugačne vrste, dejavnost, ki je človeku po volji, ki ga zabava, da ob njej počiva ter pozabi na vsakdanje križe in težave. Človek, ki dela v pisarni, počiva, ko hodi ali obdeluje vrt, sploh če opravlja kako fizično delo. Neki naš ugledni znanstvenik, matematik, je počival, ko je prebral detektivske romane ali lovil ribe. Tudi fizični delavec večih počiva, ko prebira romane itd.

Mnogo je razlogov, zakaj hodijo ljudje na počitnice bolj spomladi, poletj in jeseni, kakor pozimi. Mestni ljudje na počitnicah obnove stik z naravo, da čim bolj izkoristijo njene darove, podnebje, sonce, čist zrak in vodo, skratka vse, kar blagodejno vpliva na zdravje. Mestnemu človeku je potrebna sprememba podnebja, kar je bistveno. Čeprav je dovolj znano, da je »sprememba zraka« ravnina, vendar se premalo vemo, da mora biti tudi način, kako dopust preživljamo, pravilen in smotern. Največkrat pa ni. Zato dopust marsikomu ne koristi, marveč mu celo škoduje.

Ni torej odveč, če se vprašamo, preden se odločimo za dopust, kako ga bomo izkoristili, kje ga bomo preživeli — v zdravilišču, v gorah, na morju, na podeželju.

Dr. Vandjel Tasić

V Sloveniji najbolj slovi zdravilišče Dobrna, zlasti za zdravljenje ženskih bolezní.

naj ni nobene razlike. Sploh je Igalo edinstveno zdravilišče v naši državi.

Zdravilno blato

Mnogi ne vedo, da bolniki v Igalu zdravijo revmatizem z morskim blatom posebne vrste, kakršno nahajamo samo v dveh krajih na svetu: na Helgolandu in v Feodosiji na Krimu. Razen z blatom zdravijo tu nekatere bolezni s slatino (toplo in hladno), ki izvira pri Sutorini, od koder po ceveh teče v Igalo. Nekatere bolezni pa zdravijo s toplimi kopalni morske vode in s sončenjem. Zato zdravijo tu mnogo različnih bolezni, vse vrste kroničnega revmatizma, ženske kronične bolezni, vnetje živcev, išijas, kožne bolezni, ki nastanejo po zlomu kosti, meningitis, astma in zadnja leta uspešno tudi Bazedovo bolezen, kar je novost. Bolniki s to boleznijo so se doslej zdravili v planinskih krajih. To je prvi primer, da zdravijo Bazedovo bolezen na morskem zraku.

Vprašanje nastanitve bolnikov

Igalo je zaradi redkih lastnosti v štirih letih zaslovelo kot eno naših najboljših zdravilišč. Za bolnike je zmeraj premalo prostora. V zdraviliških prostorih jih lahko nastanijo kakih 100, ko pa bodo razširili glavno poslopje, bo prostora za 150 bolnikov. Mnogo bolnikov stanuje v privatnih hišah v Igalu, Hercegnovem ali okolici, od koder se vozijo v zdravilišče z avtobusom. Stanovanjsko vprašanje je najbolj pereče.

Igalo sodi po zdravilnosti med najboljše zdravilišča ne samo v Jugoslaviji, marveč v Evropi

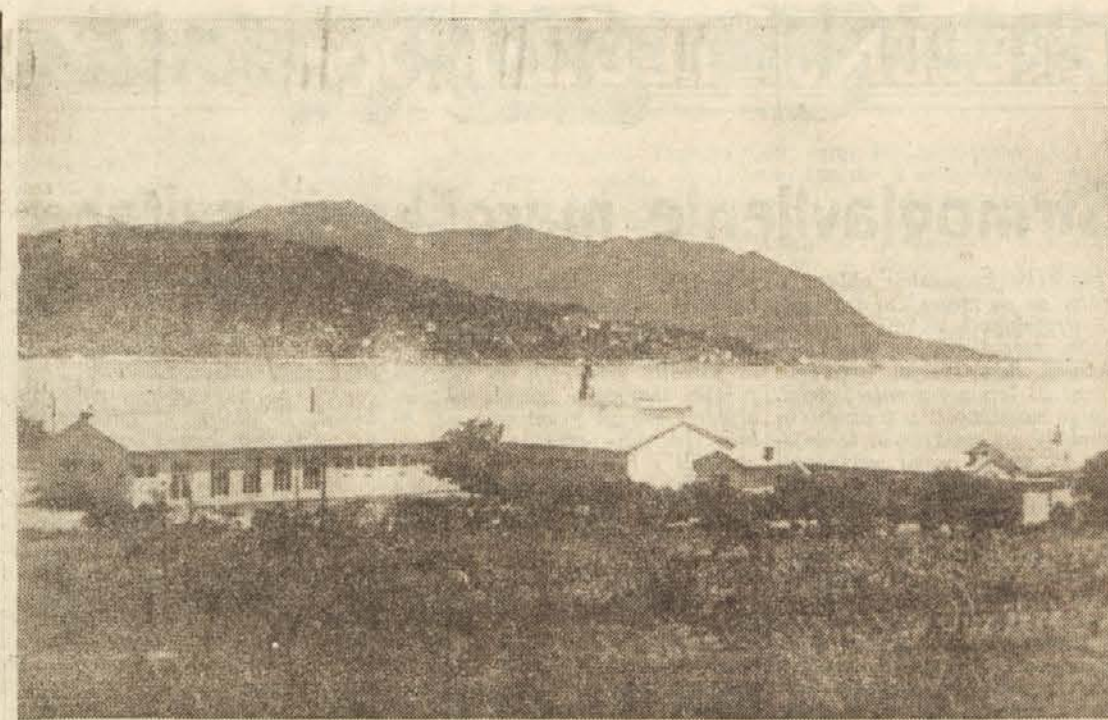
sploh. Doslej je dajala denar za razna javna dela v tem zdravilišču republika. Potrebni pa bi bili večji krediti, da bi izkoristili naravne pogoje Igala, če hočemo, da bo res postalo zdravilišče v pravem pomenu besede.

Igalo bo moderno zdravilišče

Po regulacijskem načrtu iz leta 1951, bodo v Igalu uredili in zgradili več plaž, sončališča in zdraviliških poslopj z vsemi modernimi napravami ter ustreznim številom stanovanjskih poslopj. V sedanjem zdraviliškem poslopju se bodo bolniki zdravili samo pozimi. Poslopje bo dobilo med drugim moderno kotlarno, v kateri bodo morsko blato segrevali do 70 stopinj in ga po kanalih prinašali v kabine. V Igalu bi bilo treba sčasoma urediti tudi rehabilitacijski center za invalide. Nedavno je dobilo to zdravilišče aparate za tri meteorološke postaje, ki bodo v Igalu, Učinjju in Risnu.

Vse ho treba šele zgraditi in urediti. Zdar morskoto blato dvigajo iz morja z zajemalkami. Treba bo pač še pošteno zavahati rokave, preden bo Igalo, zdravilišče na morskem obali, zavarovano pred vetrovi, polno južne vegetacije, z zdravilnim blatom in slatino, s toplimi morskimi kopalni in vročim soncem, res lepo urejeno zdravilišče. Pristojne oblasti in zdravniški si na vse načine prizadevajo, da bi ta cilj čimprej dosegli.

V Igalu se je nedavno mudila skupina znanstvenikov iz balneoklimatološkega inštituta v Beogradu s profesorjem Neškovićem na čelu, ki je proučila zdravilnost tega našega zdravilišča.

Pogled na Igalo

Sprehod po zdravilišču v Topuskem

Kdor prvokrat pride v Topusko, radovedno ogleduje najprej razpoke v zemlji ali cementnih ploščah, od koder puhti para. Ljudje se hočejo najprej »prepričati«, kako vroča je voda. Voda v Topuskem je radioaktivna, v njej so natrij, kalij, magnezij, klor, jod, sulfati, železni oksid in druge sestavine. Ker ima to zdravilišče samo 400 postelj, se ne more zdraviti v njem toliko bolnikov, kolikor bi jih to želelo. Samo ta mesec je v Topuskem nad 1500 gostov. Samo

400 so jih poslali tja zdravniki socialnega zavarovanja in komisije za invalide, vsi drugi pa morajo plačevati prispevke za pregled in kopanje. Kmetje iz okoliških vasi pridejo enkrat ali dvakrat na teden v Topusko, da se kopljejo v zdravilnih kopalnih, ki so dostopne vsem.

Vroenje okrog zdravilišča

Eni prihajajo v Topusko, da se zdravijo, drugi pa, da se zabavajo. Nekaj jih pride tudi na po-

čitnice. Ta mesec si videl v Topuskem tudi zadnjo modo. Iz kopalnišča odhajajo ljudje zaviti v tople plašče, odeje in rjuhe. V maju in juniju se zdravijo tu v glavnem delavci. Takrat na modo nihče ne gleda. Zdar pa vidiš bolnike zavite v velike modne šale pestrih barv ali dragocene frotirke. Le tu pa tam se pomeša mednje kmetica iz okolice, ki se je prišla kopat v zdravilno vodo.

Od železniške postaje do zdravilišča je štiri kilometre. Če ne ujameš enega izmed dveh taksijev, moraš hoditi peš. Tudi v Topuskem se gostje pritožujejo. Nihče pa se za njihove pritožbe ne zmeni. Bolniki pravijo, da je hrana neokusna in pičila, da je postrežba slaba. Javno ali prikrito, največ zabavljajo čez upravnik zdravilišča Jakova Krajčevića, ker se ne hrani skupaj z gosti, marveč v hotelu »Toplice«. Ljudje pravijo, da pač zna presoditi, kje je hrana boljša. In to drži.

Uprava zdravilišča oddaja sobe po vrsti, kakor prihajajo bolniki, pa naj bodo moški ali ženske. Invalidi se pritožujejo, da imajo slabe sobe. V nobeni kadi, ne v kopalnici ni toplomera za vodo, ne ure, da bi se bolniki lahko držali zdravniškega predpisa o temperaturi vode in trajanju kopanja.

Strah pred zdraviliškim zdravnikom

V zdravilišču zaposleni ljudje neradi dajejo podatke o zdravilišču, razen »prijeteljsko med štirimi očmi«. Nisem verjel, da se ljudje boje zdraviliškega zdravnik, pa mi je nekaj podobnega povedal ravnatelj. Gre za dr. Klementa Trusa. O njem pravijo, da mu gre predvsem za denar, da izkoristi okoliške kmete, večkrat pa tudi bolnike, ki jih pošilja socialno zavarovanje. Kmetje mu

Otroci v kopalnišču

morajo drago plačevati preglede. Bolnike socialnega zavarovanja pa kliče na podrobnejši pregled v svojo privatno ordinacijo. V knjigi vtisov pa je mnogo pohval na račun zdravnik.

To so mi pozneje pojasnili: zdravnik na pregledu od bolnika zahteva, naj napiše pohvalo o njem in mu grozi s posledicami, če tega ne bi storil, češ da bo v poročilo napisal, da je zdrav, d-mora torej zdravilišče zapustiti. Zdravnik prejema mesečno 24.000 dinarjev, v Topuskem pa računajo, da mu vrže privatna ordinacija najmanj še toliko. V knjigi vtisov je mnogo predlogov, ki pa ostanejo samo na papirju, ker se nihče ne potrudí, da bi jih uresničil. Lj. V.

Utrinki z obiska v Niški Banji

Niška Banja, avgusta

Sele danilo se je, zdravilišče je bilo še tiho, ko so iz kopalnišča že prihajali bolniki. Čutili je bilo poletno soparo. In glej, nekateri so celo v zimskih suknjah! Kmeti iz Matejevca vozijo na vozičku. Negiben je, invalid. Sledi kolona revmatikov. Vračajo se v posteljo. Prazni zdraviliški recepti!

Samo ponoči, ko zdravnik »ne vidi«, šelesti po gozdu kako prozorno erotično razpoloženje. Mladost zahteva vroče. Drugače pa velja v kopalnišču pravilo, da žene brez mož in dekleta porazdele po sobah z revmatičnimi bacicami. In vendar...

KAKOR NA »ROMANJE«

Tudi letos je Niška Banja polna gostov. Največ je revmatikov in živčno bolnih. Le-tj prihajajo sem kakor na »romanje«. Čudna je ta svetlozelena reka z razpršenimi mehurčki. Izvira izpod pečine, okrašena s stalaktiti. Nekoč je pritekala iz zemlje samo v začetku maja, ker ji je tajanje snega omogočilo, da je odtekala.

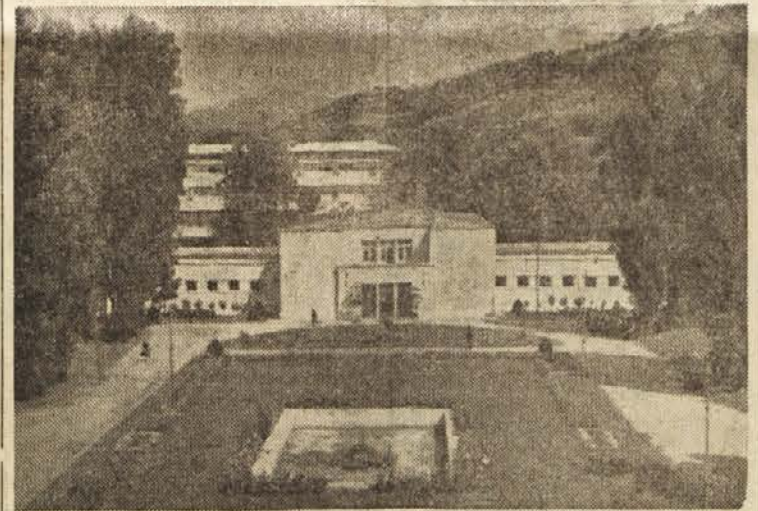
Razen toplih vrelcev so v zdravilišču tudi vrelci hladne radio-

aktivne vode. Blizu vodnjaka, kjer dobiš zdravilno pijačo, stoji nenavaden vodnjak. Ves je pokrit, da ga ni dobro videti. Njegova voda pa je najbolj radioaktivna v naši državi. Globok je 7 m in ima stalno temperaturo 20 stopinj. To je čudno. Prav vrelci, ki jih ne izkoriščamo,

imajo mnogo najbolj radioaktivne vode in nadkrijujejo sloveča svetovna zdravilišča, kakor so Baden-Baden, Gastein in druga.

ZDRAVILNA REKA

V Niški Banji je bazen, ki ga ne najdemo med zdravilnimi. Vendar pa je zdravilen. To je tisti

Niška Banja

Ilidža jih je pomladila

Ilidža, 21. avgusta.

Na Ilidžo prihajajo ljudje zdraviti revmatizem, išijas, kožne, ženske in mnoge druge bolezni. Po vojni se je zdravilo v tem zdravilišču nad 50.000 bolnikov. Upravnik zdravilišča pa pravi, da jih je ozdravelo kakih 90%.

Kakor po vseh zdraviliščih tudi tu pripovedujejo o najbolj čudnih »ozdravljenjih«. Neki Beograjec, ki mu je po kožni bolezni obraz razpokal ko hrastova skorja, da ji niti pariški zdravnik

niso mogli pomagati. Po zdravljenju na Ilidži pa je bil spet mlad, lep, deklški. Predstavljal se nama je zagrebški šofer Erih Vinšer. Dve leti je hodil od zdravnik do zdravnik. Roke so se mu gnójile. Ker mu to ni pomagalo, je prišel na Ilidžo in po dvajsetih dneh zdravljenja sta dobili njegovi roki nežno in gladko kožo.

Na Ilidži so lepi parki, drevoredi kostonjev in platan, vrelce Bosne, z gozdovi poraščeni Irgan, več hotelov, Dom kulture, kino. O vsem tem naj spregovoriva nekaj besed.

BURNA KONFERENCA

Na Ilidži se zdravi zadnje dni 259 bolnikov — članov socialnega zavarovanja. Vse sobe v hotelih »Bosna« in »Hercegovina« so odane, na poziv v zdravilišču pa čaka še kakih 250 bolnikov. Bolniki prihajajo iz različnih krajev. Različni so njihovi poklici, navade in izobrazba, pa tudi mnenje o udebnosti in nastanitvi v zdravilišču. Nekaj časa trajajo preden se medsebojno seznanijo in zblizajo. Zdravilišče namreč nima družabnih prostorov za ples in zabavo, nima čitalnice in knjižnice, nima radia. Po parkih pa se ljudje porazgube kakor v gostem gozdu.

Zato so se mnogi začudili, ko so zvedeli, da bo 5. avgusta konferenca. Zahtevala jo je skupina bolnikov. V zdravilišču je bilo »nekaj gnilegac, viselo je v zraku, vsi so to čutili, treba je bilo javno obravnavati skupaj z zdravnik in zdraviliškim osebjem. Konferenca je bila burna.

Bolniki so kar po vrsti protestirali. Za čas se niso zmenili, konferenca je trajala do polnoči. Bolniki so se pritoževali, da je hrana slaba, neokusna in enolična. Kuhajo samo eno jed. Soba št. 49 je polna stenice. Rjuhe menjajo vsakih 15 dni, čeprav morajo bolniki po kopanju v žvepleni vodi po več ur ležati na njih. Godba, ki igra med kosilom, ni zanič, zdravilišče pa jo plačuje drago in predrago — 400 din za eno uro igranja vsakemu godbeniku.

Pa tudi zdravljenje ni dobro organizirano. Če hočeš dobiti mesto v blatni kopeli, moraš vstati ob petih zjutraj, potem pa spet žrtvovati malico ali kosilo. S sistemom številke izigravajo ljudi, ki so vajeni reda in ki nočejo dati napitnine. Na konferenci so govorili tudi o nepravilnem odnosu zdraviliške uprave do osebja. Vodja restavracije Alija Ramić je mož nagle jeze.

Po konferenci, pravijo bolniki, so se razmere nekoliko zboljšale. Kritika je zelo pomagala tako upravniku Cemerliću, ki kot edini stalni zdraviliški zdravnik ni mogel vsega videti, kakor tudi drugim.

Izkušnja je najboljša šola. Spričo uspeha bolnikov, ki so bili na Ilidži v avgustu, lahko bolniki v tem in drugih zdraviliščih spoznajo, da jim je zmeraj omogočeno obravnavati vse, kar jih teži, in stanje izboljšati. Zdravilišča imamo zato, da se bolniki v njih dobro počutijo.

Hajrudin Mehmedbašić in Radmila Rajković

D. Marković

PREJŠNJI TEDEN

Strmoglavljenje maroškega sultana

Francoske kolonialne oblasti v Maroku so po mesec dni trajajoči krizi strmoglavile in internirale na Korziki maroškega sultana Sidi Mohamed Ben Jusufa, kateremu so pred 25 leti zagotovile prestol. Tako je suverenosti v enotnosti in ozemeljski nedotakljivosti te dežele — ki so ji vselej priznavali mednarodne pogodbe, kar se ni spremenilo tudi po pogodbah o protektoratu s Francijo, sklenjen leta 1912 — prizadejan hud udarec. Zgodovina Maroka pa govori o njegovi neodvisnosti in suverenosti že od 8. stoletja, ko je bil Maroko ustanovljen kot država. Njegovi organi — finančni, vojaški, civilni in sodni so preživel tudi trenutke največje slabosti iz države, ko je njen vodja, sultan pred 41 leti podpisal pogodbo o protektoratu s Francijo.

Francosi so in še kako upoštevali ta dejstva. V nasprotju s svojo prakso v drugih severnih afriških deželah so si Francozi vidno prizadevali ohraniti celotno socialno strukturo in zasnovati svoje

gospodstvo na pridobivanju priviligiranih razredov — plemenskih poglavarjev, postavljenih paš in kaid ter duhovnikov, s katerimi so potrdili privilegije in okrepili položaj. Uprava je postala tako izključna zadeva Francozov, saj ni bilo srednjih razredov, da bi jo razdelili s Francozi.

Tedaj pa je izbruhnila vojna in po njej prizadevanja francoskih oblasti, da bi pridobile ugled, ki je bil močno omajen s kapitulacijo Francije leta 1940, s prihodom in vplivom ameriških sil med vojno, s trganjem verig kolonializma v Afriki in Aziji, z razglašanjem načel OZN o pravih posameznikov in držav, o demokratičnih svobodah in id. Vse to je okrepilo težnje po neodvisnosti, ustanovitvi narodnoosvobodilne stranke Instiklji ter sultanove pobude, da bi odkrito podedali Francozom, da maroški problem ni več vprašanje delnih reformov in okviru pogodbe o protektoratu, pač pa vprašanje celotnega naroda, ki je prispeval k zmagi nad fašizmom,

in ki zahteva suverenost. Ko je bila ta zahteva gladko zaobjeta, je sultan, ki se je postavil na čelo nacionalnih zahtev predlagal kompromis: Maroko suverenost, Francozom pa zajamčenje zakonitih koristi v okviru plodovitega sodelovanja na gospodarskem, kulturnem in mednarodnem področju.

Na konkretni predlog sultana, naj bi ustanovili maroško vlado, vzpostavili zdravno politično vzdušje v državi ter uvedli določene bistvene svobode, ki jih Maročani ne uživajo (n. pr. sindikalne svobode), so Francozi predložili načrt reformov, toda samo v okviru pogodb o protektoratu. S tem načrtom bi imeli v občinah enako število svojih predstavnikov kot Marokanci, v izbranih oblasti pa bi ustanovili Svet vezirjev s sekretarjem iz protektorata, ki bi opravljal funkcijo sultana. Oblast bi bila torej razdeljena in pod nadzorstvom francoskih oblasti. Več tisoč Francozov bi še zmeraj vladalo nad 8 milijoni Marokancev.

Spletke, zarota in pritisk na sultana, zlasti pa način, kako je bil sultan strmoglavljen, ker se ni hotel ukloniti, so vzbudile gnus v francoski javnosti kar se je pokazalo tudi v francoskem tisku. Celo konzervativni »Figaro« pravi, da je žalostno za francosko vlado, da se mora zateči k takim ukrepom.

Uglednemu akademiku in književniku, konzervativcu Francoisu Mauriacu, se je zdelo potrebno, da je ločil Francijo po dogodku v Maroku ter »uslužbenec residence, predstavnik velekapitala in njihove sodelavce v Parizu«.

Ni dooma, da so takšni ukrepi znamenje slabosti in nemoči ter resno znamenje globoke krize kolonialne politike. Le-te ni moč prikriti z nobenimi dozdavnimi željami, da bi se izognili prelivanju krvi v Maroku. V. T.

V torek spet seja britanske vlade

London, 22. avgusta (Tanjug) Tretja seja britanske vlade bo prihodnji torek. Pričakujejo, da bo tej seji predsedoval predsednik vlade Winston Churchill, ki je sedaj na odhodu v Chesterju.

Zvedelo se je, da bodo na prihodnji seji vlade razpravljali predvsem o zunanjepolitičnih vprašanjih. Menijo, da bo vlada proučevala sporočilo iz Washingtona o »odgovoru zahodnih velešil na poslednji notí sovjetske vlade in o položaju v Iranu«.

POLOŽAJ V VZHODNI NEMČIJI

Zaisserjevi načrti zoper Ulbrichta?

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Bonn, 22. avgusta. Glasilo Enotne socialistične stranke »Neues Deutschland« piše v današnji številki, kakor poroča agencija DPA, da sta Zaisser in Hernstat (prvi je bil član politburoja in minister za državno varnost, drugi pa kandidat za politbiro in glavni urednik časopisa »Neues Deutschland«) nezakonito organizirala majhno skupino ljudi, da bi strmoglavila Ulbrichta ter prevzela vodstvo stranke. »Zaisser si je, kakor trdi časnik, prizadeval, da bi prišel na čelo Enotne socialistične stranke.« S Zaisserjem so bili povezani izmed visokih strankinih funkcionarjev Jendricki, Ackermann in članica vodstva ženskega gibanja Elly Schmier.

»Neues Deutschland« dolži Hernstata, da je bil »idejni zastopnik« junijske vstaje v sovjetski zasedbeni coni. »Če bi Zaisserju in Hernstatu uspela njuna nakana, piše list, bi demokratična republika Nemčija postala plen zahodnih imperialistov.«

Poznavalci političnih razmer v sovjetski zasedbeni coni menijo, da ne gre v zadevi Zaisserja in Hernstata za človeka, ki sta se uprla Ulbrichtovi politiki, ker nista bila na določenih zares socialističnih in demokratičnih pozicijah, pač pa gre za notranjepolitično borbo v birokratskih vrhovih stranke.

PO SPREMEMBAH V IRANU

London se nadeja ureditve petrolejskega spora

London, 22. avgusta. (AFP.) Pozornost londonskega tiska ponovno privlačuje možnost ureditve petrolejskega spora, ko so strmoglavili predsednika iranske vlade dr. Mosadika.

Dopisnik lista »Daily Mail« omenja izjavo iranskega šaha, da mora »vsaka rešitev temeljiti na

načelu neodvisnosti Irana in na stališču te države glede nacionalizacije petrolejske industrije. Šah je izjavil tudi, da problem ni tak, da bi ga bilo možno takoj rešiti in da Zahod »ne bi smel ponoviti prejšnjih napak«.

V dopisu iz Rima »Times« ne skriva zaskrbljenosti italijanskih uvoznikov iranskega petroleja, ki niso prepričani, da bo Zahodijeva vlada izpolnila obveznosti svojih predhodnikov. Dvomijo namreč, da bi bilo možno obdržati sedanje nizke cene, zlasti če pride do sporazuma z anglo-iransko petrolejsko družbo.

Šah prisel v Teheran

Teheran, 22. avg. (AFP) Danes dopoldne je prisel na letališče Mehrabad pri Teheranu iranski šah Riza Pahlavi. Na letališču so ga sprejeli novi predsednik vlade general Zahedi, vojaški guverner v Teheranu, šef policije, načelnik generalštaba ter člani šahove rodbine.

Takoj po prihodu v Teheran se je šah napotil v svojo palačo v Saabadu, kjer se je sešel z generalom Zahedijem.

Novi incidenti v Iranu

Teheran, 22. avgusta. (AFP.) V nekaj pokrajinskih mestih je prišlo do spora med pristajši dr. Mosadika in rojalisti. V Kermansahu so ubili eno osebo, več pa ranili. V Reštu je bilo ranjenih 25 oseb. Poročajo tudi o incidentih v Hamadanu.

Pella dobil v senatu zaupnico

Rim, 22. avg. (Tanjug) Italijanski senat je izglasoval zaupnico novi Pellovi vladi s 139:86 glasovom ob 16 vzdržanih. Predsednik nove italijanske vlade Pella je v zaključnem govoru ponovno poudaril brezkompromisno stališče njegove vlade do politike Atlantskega pakta in evropske obrambne skupnosti. Kar zadeva notranjo politiko, je dejal, da bo njegova vlada ohranila blagi ton polemike in kompromisov z opozicijo tako dolgo, dokler bo opozicija ohranila enak ton v razgovorih z vlado.

Za novo vlado so glasovali demokristjani, monarhisti, liberalci in republikanci. Nennijski socialisti in člani KP Italije so glasovali proti, Saragatovi socialni demokrati in neofašisti pa so se vzdržali glasovanja.

Kašmirski

»dokumentirani dokazi«

New Delhi, 22. avg. (Tanjug) Predsednik kašmirske ustavodajne skupščine Sadiq je sinoči v Bombaju izjavil, da ima kašmirska vlada dokumentirane dokaze o vmešavanju tujcev v kašmirsko vprašanje in da pripravlja objavo teh dokazov. Pristavil je, da sedaj to dokumentacijo izpopolnjujejo.

Sadiq je eden izmed voditeljev kominformovskega gibanja za mir v Kašmiru. Pri nedavnih dogodkih je podpiral novega predsednika kašmirske vlade Gulama proti šejku Abdulahu. Pred dvema dnevmema se je v New Delhiju sestel s predsednikom Nehrujem.

O usodi Nemčije

Pred tednom dni, dne 16. avg., je vlada Sovjetske zveze poslala noto zahodnim velešilam: ZDA, Veliki Britaniji in Franciji, posvečeno nemškemu vprašanju. Zadnji teden so izpolnili komentariji k njenemu besedilu. Več nenaadnih in zelo vplivnih dogodkov, ki niso niti najmanj nepomembni, pa ni moglo obrniti pozornosti političnih opazovalcev in svetovne javnosti s poslednjih predlogov iz Moskve, ki zadevajo najbolj občutljive, bistvene in odločilne probleme v kompleksu vprašanj okrog nezanesljivega miru v svetu. Osrednje mesto v notí je zavzelo mnenje Krenljin, da je treba v šestih mesecih sklicati konferenco, ki bi proučila sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo (za razliko od njenega prejšnjega stališča, po katerem naj bi bilo nemško vprašanje zgolj eno izmed številnih mednarodnih vprašanj, o katerih naj bi skupno razpravljali na konferenci štirih) in dalje predlog, naj bi se vzhodnonemška in zahodnonemška vlada skupno udeležili priprave za izdelavo mirovne pogodbe, zatem, da bi iz teh dveh vlad sestavili eno, časovno vlado — da bi izvedli volitve po vsej Nemčiji.

Nota je bila poslana zahodnim velešilam, ki so jo sprejeli hladno in s pridržkom.

V Washingtonu so moskovske predloge v prvih izjavah in komentarjih ocenili kot možno prebrisano spletko, ki ima namen, da bi ugodila na eni strani naraščajočim težnjam Nemcev v Vzhodni Nemčiji za združitve države in osvoboditve izpod kompromitiranega satelitskega režima, ter na drugi strani prispevala k stabilnosti Adenauerjevih pozicij na bližnjih volitvah v Zahodni Nemčiji, s tem pa tudi možnosti popolne vključitve tega dela Nemčije v zahodno gospodarske, politične, predvsem pa vojaške sisteme. Notí torej priznavajo samo propagandni pomen, povezan s določenimi smotri in potrebami sovjetskimi zunanje politike, ki jih nekateri razširjajo tudi na notranjepolitične nujnosti v sami ZSSR. State Department vidi v ruski notí tudi taktične elemente, da bi rešitev nemškega vprašanja po možnosti še bolj zavlekli. Takšni so komentariji severnoameriškega tiska.

V britanskem, zunanjem ministrstvu so ocenili sovjetsko noto kot ponovno izvajanje starih moskovskih tez, kar bi po njihovem mnenju pomenilo, da vlada ZSSR še zmeraj ni pripravljena upostaviti nemško enotnost po demokratični poti, in da njene predloge ne bodo ugodno sprejeli. Toda sodijo, da ne bi smeli iti mimo predloga, naj bi bila konferenca štirih velešil v šestih mesecih.

V Franciji je bil glavni vzrok komentarjev domneva, da se ZSSR resno boji izidov morebit-

ZDA priznavajo spremembe v Iranu

Washington, 22. avg. (UP) Zunanje ministrstvo je danes sporočilo, da priznava iranskega šaha kot vladarja Irana ne glede na to, da je moral zapustiti domovino.

Zastopnik zunanjega ministrstva je izjavil, da ameriška vlada, kot se zdi, prav tako priznava Zahedija za predsednika vlade, ker ga je šah imenoval še preden je zapustil Iran.

nih svobodnih volitev, ki bi bile razpisane pred združitvijo.

Kako pa so sprejeli to noto v Nemčiji, v obeh njenih conah? O njenem odmevu v Vzhodni Nemčiji je težko določeno govoriti, vendar pa odtod poročajo, da satelitski funkcionarji in njihov celotni prisilno propagandni aparat organizirajo nešteta zborovanja z govori, na katerih oglašujejo poveljujejo nape potze Moskve — kakor so to tamkaj ponavadi delali z mnogimi ne preveč priljubljenimi stvarmi.

Kanceler Adenauer je v Zahodni Nemčiji izjavil, da bi bilo sprejeti sovjetski predlog »samomor za Nemčijo«, predsednik socialno demokratske stranke Ollenhauer pa je zavrnil komentarije, ki kažejo to noto kot sredstvo volilne kampanje v zahodnem delu Nemčije, pri čemer je hkrati obdolžil ZDA, da v resnici podpirajo Adenauerja. »Socialno demokratska stranka,« je dejal, »je imela že pred tem isto stališče, ki ga zavzema sedaj. Ta stranka vodi nemško politiko, ne pa politiko, ki zastopa tuje koristi.« Izrazil je mnenje, da je treba konferenco štirih nemudoma sklicati ter se zavzel v nasprotju s sovjetskimi predlogi — za svobodne volitve, ki bi dale nemško vlado, da bi zatem enakopravno sodelovala na mirovni konferenci.

Nemško vprašanje je odprto že osem let, od dneva, ko je bila končana druga svetovna vojna. Takšen položaj postaja iz dneva v dan bolj mučen in danes bi le težka našli v svetu mnenje, ki bi odkrito zanikalo, da je treba najti kar najbolj nujno rešitev. Mnenja pa ne spremljajo vselej tudi ustrezna dejanja — in prav tako je nemški problem še posebno izrazit, to pa je, kot vse kaže, tudi odnos med novo sovjetsko noto ter načrti in naklepi v njenem ozadju. Poslednja nota Sovjetske zveze ne daje niti najmanjšega upanja, da bodo rešena vprašanja, od katerih je odvisen mir v svetu. B. L.

KOREJA

Izmenjava ujetnikov brez težav

Pan Mun Jom, 22. avgusta. (UP) Izmenjava ujetnikov na Koreji poteka brez težav. Vzhodnokorejski častniki iz komisije za izmenjavo ujetnikov so danes sporočili, da bo v nedeljo izročenih 150 ameriških in 250 južnokorejskih vojni ujetnikov v Pan Mun Jomu, središču za izmenjavo vojni ujetnikov.

ZDA

Novi veleposlanik na poti v Turčijo

New York, 22. avgusta. (UP) Novi ameriški veleposlanik in vodja ameriške vojaške misije v Turčiji Avra Warren je prisel sinoči iz New Yorka v Parizu na poti za Ankuro. Warren, ki je bil poprej ameriški veleposlanik v Pakistanu, se bo ustavil v Parizu in Neaplju, kjer bo razpravljal s predstavniki atlantskega pakta. Pričakujejo, da bo prišel 8. septembra v Carigrad.

Stevenson o svojem potovanju okrog sveta

New York, 21. avg. (AFP) Vodja demokratske stranke ZDA in nekdanji njen kandidat na minulih predsedniških volitvah Adlai Stevenson se je včeraj vrnil s letalom v ZDA iz Francije po šest mesecev trajajočem potovanju po svetu. Med tem je Stevenson obiskal 30 različnih azijskih in evropskih držav s približno eno milijardo prebivalcev. Stevenson je ob svojem prihodu

izjavil novinarjem, da je nevarnost nove vojne vsaj za sedaj majhna. Pripomnil je, da je na svojem potovanju ugotovil, da je vprašanje miru najpomembnejše vprašanje, o katerem največ govore narodi držav, ki jih je obiskal. Poudarjajoč, da se je politika Sovjetske zveze po Staljinovi smrti spremenila in da se le-ta, kot kaže, sedaj pametno umika, je Stevenson izjavil, da nič ne kaže, da je njen skrajni smoter svetovno gospodstvo. Vodja demokratske stranke je napovedal izrazi obžalovanje, da je del padati moralni vpliv ZDA ter ob sodil dejavnost Mc Carthyjevega odbora in njegovo akcijo zaigavanja knjig naprednih pisateljev.

VELIKA BRITANIJA

Konferenca o Nigeriji

London, 21. avg. (Tanjug) Na konferenci zastopnikov Nigerije v Londonu je med razpravami o centralni vladi in pristojnosti vlad poseameznih pokrajin vnovič prišlo do nesoglasij. Zategadelj so zapustili konferenco delegati »skupne akcije«, največje stranke v zahodni Nigeriji. Vodja te delegacije Awatowo je izjavil, da čim bližje centralni vladi. Zastopniki stranke »skupna akcija« so zahtevali, naj bi bil Da Lagos kot glavno mesto priključen ozemlju zahodne pokrajine.

Vzrok za umik teh delegatov pa je bil tudi ta, ker so na konferenci sklenili, naj bi bilo glavno mesto Nigerije Da Lagos zasebno federalno ozemlje, ki bo imelo svoje zastopnike v centralni vladi. Zastopniki stranke »skupna akcija« so zahtevali, naj bi bil Da Lagos kot glavno mesto priključen ozemlju zahodne pokrajine. V zvezi s tem, da se je doslej umak-

nulo večje število delegatov iz vseh treh pokrajin, so na konferenci izdali nove sklepe. Na večerajšnji seji so sklenili, naj bi britanska vlada zamajčila popolno samopravo tistim pokrajinam Nigerije, ki bi to želele.

ITALIJA

Samomor sovjetskega mornarja

Neapelj, 22. avgusta. (UP) Sovjetski mornar, Ukrajinec Ostrokov, ki ga je sovjetski konzulat v Avstraliji prišilil, da se vrne v Sovjetsko zvezo, se je obesil v svoji kabini na neki italijanski ladji v Neaplju. Ta mornar je skušal v Port Saldu pobegniti z ladje s tem, da je skočil v morje, vendar pa so ga ujeli ter se je moral vrniti na ladjo.

VELIKA BRITANIJA

Proučevanje lojalnosti 400 znanstvenikov

London, 22. avgusta. (AFP) Desničarski konservativni list »Daily Express« piše, da je britanska vlada pred kratkim znova začela raziskovati lojalnost kakih 400 znanstvenikov in tehnikov, ki bodo sodelovali pri preizkusih atomskega orožja v Wumeri (Avstralija). Ti poukvali se bodo začeli oktobra.

Časnik sodi, da si britanska vlada prizadeva uresničiti enako varnostne ukrepe kot so v ZDA, da bi tako pospešila izmenjavo obvestil o atomski energiji med obema državama. »Vrh tega pričakuje britanska vlada, kakor trdi ta list, da ji bo s temi ukrepi uspelo spremeniti znanj Macharajnov zakon, po katerem ne smejo ZDA izmenjati mnenja in izkušnje o atomski energiji s tujimi državami.

ZDA zbira glasove proti Indiji

New York, 22. avgusta. (UP.) Ameriški delegat v OZN Cabot Lodge je včeraj izjavil, da je v OZN zadostno število glasov, da bi lahko onemogočili sprejetje predloga Britanske skupnosti narodov, naj bi Indijo poklicali na politično konferenco.

V OZN splošno sodijo, da je posebno zasedanje Generalne skupščine končano, razen če ne bo skupina azijskih držav ali Sovjetska zveza in satelitske države stavile med razpravo kakega novega predloga. Sedaj morajo samo še glasovati o predloženih resolucijah.

V primeru, da bi se Lodgejeva napoved uresničila, bi morala Generalna skupščina priporočiti sklicanje vseh 17 držav, ki so se borile na strani Združenih narodov, prav tako pa tudi prvih Sovjetski zvezi, če želi to doživeti stranka. Se zmeraj pa je možno, da bo poklicana tudi Indija, v primeru, če se bodo iz bloka ameriških pristavev umaknile nove države, kakor sta včeraj storili Švedska in Norveška.

Na drugi strani pa bi utegnil predlog azijskih in afriških držav, ki so ga stavile Burma, Indija, Indonezija in Liberija, odgoditi dokončno odločitev glede delegacij OZN za politično konferenco do jesenskega zasedanja Generalne skupščine, ki se začne

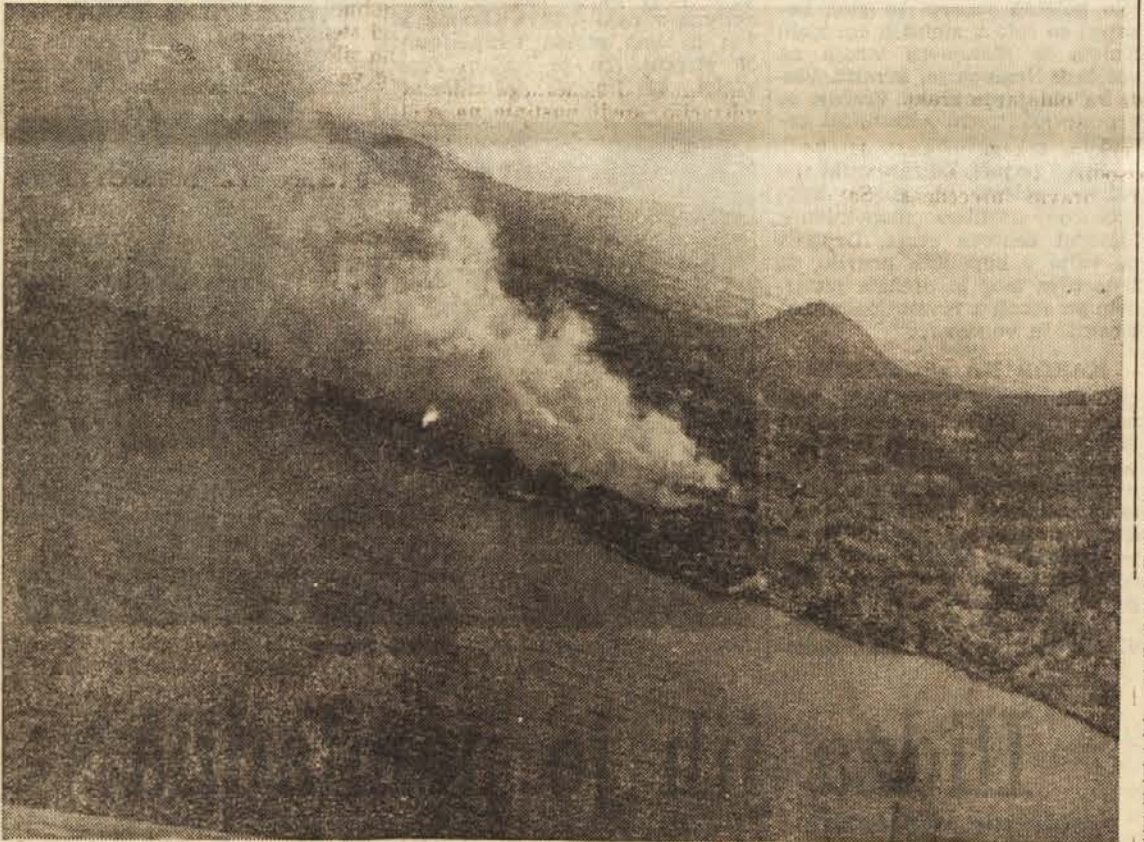
15. septembra. Možno je tudi to, da bo konferenca v tem primeru odgodena celo na poznejši dan od 28. oktobra, kakor določa sklenjeni sporazum v Pan Mun Jomu.

Sodijo, da bo Indija sodelovala na politični konferenci

New Delhi, 22. avgusta. (Tanjug.) Indijski krogi niso hoteli dati nobene izjave o končnem stališču svoje države glede udeležbe na politični konferenci na Koreji. Vprašanje se je pojavilo spriču koraka indijske delegacije v OZN, ki je sinoči razdelila vsem delegatom Nehrujevo izjavo, ki pravi, da se bo Indija udeležila politične konference, samo če želita to obe stranki in če bo imela možnost ponuditi dobre usluge za zagotovitev miru.

Tuji opazovalci pa menijo, da ta korak indijske delegacije ne pomeni, da se bo Indija avtomatično odpekvala politični konferenci.

Dobro poučeni »Times of India« je davi znova kritiziral zahtevo, naj bi politična konferenca zajemala zgolj države, ki so se udeležile vojne na Koreji. Časnik piše, da bi ta predlog lahko razumeli samo, če bi sodili, da je treba politično konferenco onemogočiti.

Mesto Zakintos v plamenih po potresu

TA TEDEN NA BROADWAYU

„Reši se, kdor se more!“

Od stalnega dopisnika »Borbe«

New York, avgusta.

Vsaka dvorana na svetu, pa naj bo gledališka, kinematografska, koncertna, kongresna ali kakršnakoli, v kateri se zbirajo ljudje, ima pomožne izhode. Če nastane požar, lahko gasilci oziroma poslušalci zapuste dvorano hkrati skozi deset takšnih izhodov. Da pa bi se v takšnem primeru ognili občinstvo ne zapade paniki. Klic: »Reši se, kdor more«, bi povzročil samo brezglavo bežanje in nepotrebne žrtve.

Se nihče pa doslej ni razmišljal o nevarnosti politične panike.

Odslej se nam nudi tudi takšna priložnost. Zgodovina bo to novo previdnost pripisala kot zaslugo vsemu južnokorejskemu predsedniku, ki je zagrožil in še zmeraj grozi, da bo čez 90 dni zapustil politično konferenco in obnovil vojno na Koreji. Konferenca se sicer še ni začela, toda Sing Man Ri že trobi alarm: »Reši se, kdor more«.

Za to je bil sprožen tudi že konkreten predlog. V dvorani politične konference naj bi vsele table naslednje vsebine: »V primeru nesporazuma teči — ne hodi — proti najbližjemu izhodu.«

To je seve samo šala, ki kroži po OZN in New Yorku sploh. V njej pa je toliko resnice, da bi lahko politični arhitekti povzeli iz nje precej koristnih opozoril, kako naj pripravijo svoje mirovne konference, da paniki podvrženi ljudje slabih živcev ne bi povzročili kake nesreče.

IZJEME POTRJUJEJO PRAVILO

In vendar, panika je včasih koristna. Seveda samo kot izredni ukrep, zlasti tam, kjer ljudi pravočasno opozori, da jim preti nevarnost.

Morda je bil brat predsednika Eisenhowerja res — kakor trdijo nekateri ameriški časniki, panično razpoložen, ko je senatorja Mc Carthyja razglasil za največjo nevarnost za ZDA. »Ko mislim nanj,« je rekel Arthur Eisenhower, »avtomatično mislim na Hitlerja.«

Toda celo, če je to zastraševanje (dobro znano vsakemu Evropejcu, ki od blizu spremlja Hitlerjevo pot na krmilo) pretirano, če drže trditve nekaterih Američanov, da mi s »starega kontinenta« bolehamo za manjše preganjanje v primeru nadobudnega senatnega preiskovalca, vendar je strah, paničen in odmerjen, pred vrtočnim vzponom Mc Carthyjeve zvezde na ameriškem političnem nebu umesten. Če nič drugega, bo morda pripomogel, da bo hitreje padla s piedestala taista antiliberalna zvezda enega izmed najbolj delavnih odborov ameriškega Gornjega doma.

Za zdaj se zdi, da je ta padec še daleč. Mnogi ljudje tu pa trdijo, da je neogiben. To njihovo prepričanje podpirajo vesti, da Mc Carthy in predsednik Eisenhower izza kulis še vodita politični boj. Zdaj, pravijo, prihaja počasi na vrsto predsednik senatnega preiskovalnega odbora, da da svoji družini znak za alarm. Ko pa bo Mc Carthy kričal: »Reši se, kdor more« — ljudje trdijo, da nevarnosti pred paniko ne bo, ker rešilnih izhodov ne bodo zaprti: po ena vrata bodo zadostovala za vsakega »antiameriškega hajkača«.

Morda je to preveč optimistično napovedovanje tako glede usode »sežigalec knjig«, kakor tudi glede števila njihovih pristašev in zagovornikov, vendar pa so bodrilni znaki, ki ta optimizem podžigajo.

En tak znak je dal sam Mc Carthy. Po izjavi Arthura Eisenhowerja je pohitel z izjavo, da »predsednika Eisenhowerja ne more smatrati za odgovornega za tisto, kar govore njegovi sorodniki. Zlobni jeziki trdijo, da je senator reagiral tako samo zato, ker se mu je »zdelo prezgodaj«, da bi pred svoj odbor za »protiameriško dejavnost« poklical predsednika ZDA osebnost.

»Po treh mlačnih letih klicanja na odgovornost tisočev državljanov zaradi pripomb in mnenj njihovih sorodnikov, prijateljev, slučajnih znancev, neznanih sočlanov dobredelnih organizacij in soudeležencev na javnih obedah — na podlagi načela krivde zaradi združevanja — Mc Carthy zdaj javno priznava, da je to načelo brez sleherne vrednosti. Nekaj morda pri tem vsekakor ni v redu.«

Tako je eden izmed pogumnih napisal v dopisu »New York Herald Tribune«: treba pa je omeniti, da je takšnih tu precej. Posebno glasni niso, vendar pa jih je precej.

Zasluzeno ali ne, Mc Carthy prav po tej poti pridobiva na ugledu, po katerem sam tako hreneni. Krivi so tudi vsi tisti, ki se ne morejo otresti spominov na Tollerjevo knjigo »Mladost v Nemčiji in kdaj pa kdaj vprašajo ali ne bo nekakšen nov Toller moral pisati o »Mladosti v Ameriki«. Upajmo, da ne bo potrebno. Medtem pa priznajmo, da Mc Carthy ni najbolj čitana rubrika v ameriškem tisku.

HRUP CIVILIZACIJE

Morda kot posledica »agitacije« izdelovalcev zastarelih ventilatorjev, najbrž pa tudi kot spontan rezultat karambolov newyorškega trušča s premalo človeškim živim sistemom, so začeli časniki zadnje čase mnogo pisati o pritožbah proti sosedom, ki postavljajo v spalnice hreščete aparate za ohlajanje zraka.

Brooklynški sodnik Malwyn je v nekem takem primeru izrekel razsodbo, ki bo vsekakor pomenila pravni precedens. Samuel Arcow je dobil dovoljenje, da se lahko še naprej hladi na škodo svoje sosedice Estere Gerhsberg. Arcowov aparat za ohlajanje zraka je sodnik v razsodbi razglasil za »blaginjo civilizacije«. Tudi avtomobile, letala in radijske aparate — tudi produkte naprednega človeškega duha in tehnike — bi lahko tožili, da motijo spanje pravičnikov v New Yorku. In vendar nikomur ne pride na misel, da bi vložil takšne tožbe. Takšna je bila približno obrazložitev razsodbe.

Moralni nauk, ki ga je neki časnik takoj povzel iz tega primera, ni bil prav nič originalen. »Spite lahko tudi podnevi,« je napisal, ne da bi dolgo razmišljal. Njegova analiza vpliva raznih stopenj hrupa na človeško vzdržljivost pa je stvarni prispevek k moderni znanosti.

Kdor še ni opazil vse blaginje civilizacije, primitivne in najbolj razvite, bo zdaj natanko, po diagramu reakcije svojih živcev, vedel, kdaj napoči trenutek, v ka-

terem se mu stemni pred očmi, roka pa seže po nožu.

Roko na srce, to je vendarle preveč panična slika. Razen samomora so še drugi izhodi. Če jame ohlajevalec zraka v tihih nočih, ko se ulični trušči nekoliko poleže, na sosedovem oknu ropotati z 31 dekadovki, kar ustreza brnenju pošnega štirimotornega bombnika (nekoliko pretiravanja lahko samo pripomore k pojasnitvi stanja duhov), tedaj se lahko zatečete k izredno učinkovitemu sredstvu: kupite bučnejši aparat za ohlajanje.

Ce vas to ne zadovolji, bo električna troblja prekičala vse hkrati sprožene aparate v sosesčini. Uspeh vam je lahko zagotovljen stoodstotno, če razen tega kupite kompresor, prenesete v svoje stanovanje avtomobilsko hupo, poženete pnevmatično klavir in se preselite iz mesta v gore.

Tam se vam bodo živci pomirili, toda samo s pogojem, da ne boste prebirali časnikov s podrobnim opisom učinka vodivke bombe, in sicer majhne baby-bombe, ki tako rekoč še ni shodila, če ne boste poslušali dr. Pearsonovih prebrkov po radiu, če ne boste razmišljali — če ste Amerikane, ali je imela vaša nepredvidna babica znanca, čigar pravnika so našli kot pristaša pokojnega predsednika Roosevelta in če se boste vzdržali vsakršne panike, drugače boste morali uporabiti servis, ki ga tako valjivo reklamira Frank Campbell.

INVAZIJA V SHORT CREEKU

»Ce nas vprašate po pogrebnih storitvah, bo ena prvih stvari, ki jih boste opazili, da so naše pogrebne cene jasno označene. Politika označevanja cen s polnimi števkami bo vam najboljšje poročstvo, da dobi vsak klient isti servis za enako ceno.«

Ali se boste potemtakem končno pomirili?

Samo nikar ne recite, da boste iskali rešitve v Short Creeku, v državi Arizoni. To bi bil nepopravljiv greh do civilizacije.

Ta Short Creek, menda ste že slišali, vas oziroma brloga zdaj ni več ne vas, ne brlog: sredi našega 20. stoletja in v ZDA je v njej še nedavno gospodarila — polgarnjava. Daleč od slehernega stika s civilizacijo, sredi pustinje na se-

veru Velikega Kanona, pod pečini, imenovanimi Stolpi Kamarowa v Short Creeku je neka primitivna sekta ohranila običaje, ki jih je normanska Cerkev prepovedala že pred 63 leti in ki so v popolnem nasprotju s pozitivnimi ameriški zakoni.

Sto dvajset pripadnikov »invazijske enote« ter četa reporterjev in fotografov je po skrbnih in skrivnih pripravah te dni vdrla v Short Creek, razdejala to gnezdlo, njegove prebivalce pa razselila — za zdaj po zaporih.

Na vojaških zemljevidih ZDA bo Short Creek odslej zabeležen

Pristaniško mesto Helsingborg

samo kot kota. Zato ostanite, kjer ste, in uživajte prednosti razvoja tehnike, poslušanja radijskih komentarjev, gledanja panorame nadzemeljske železnice, ki vam vsakih pet minut zaboji pred okni, prebiranje člankov Williama Randolpha Hearsta mlajšega in Scrips-Howardovih uvodničarjev.

Samo brez panike.

Menda niste primitivec.

Niti liberalce.

Ce pa ste to zadnje, tedaj pravijo, da je nekaj upanja. Hajkači že kažejo sposobnosti, da si zlomijo vrat. Njihovo orožje je podobno bumerangu. Ko se odbije od stene razuma, se lahko z dvojno silo vrne na glavo tistih, ki ga še vedno niso nehali metati.

Jaša Levi

S POTI PO DANSKI

V Hamletovi deželi

Od posebnega dopisnika »Borbe«

Kopenhagen, avgusta. Danska je daljna severna dežela in le malo vemo o njej. Poznamo ime dveh Andersenov, izmed katerih je eden klasični pisec bajk, drugi pa pisec socialnih del; poznamo slavnega astronoma Tycho de Brahe, fizika in matematika Olea Remerja, ki je odkril svetlobno hitrost, in še nekaj drugih osebnosti.

Ker leži na prehodu iz Baltskega v Severno morje, ima Danska velik trgovski, politični in strateški pomen. Razumljivo je torej, da je imela ta država v minulosti tolikšno politično moč in vlogo.

učili sami Danci. Čeprav so pristop Danske k atlantskemu paktu sprejeli kot nujno potrebo zaradi obrambe pred morebitnim napadalcem, pa ljudstvo nad tem vendar ni navdušeno. Zdi se, da so v dvomu, ali Danski bolj grozi sovjetski napad ali nemška nadoblast. Še vedno niso urejene zahteve Američanov po odstavitvi baz, ljudstvo pa tega nikakor ne želi. Dansko ljudstvo bi bilo bolj zadovoljno s paktom Skandinavskih držav. Dansko ljudstvo je trdno odločeno vedno in proti vsem braniti svojo svobodo in neodvisnost. Danci težje predvsem tem, da se gospodarsko čim bolj dvignejo in dosežejo čim boljše življenjsko raven.

Razumljivo je, da Danci o Kopenhagu govore raje kot o »severnem Parizu« kot o »severnem Gibraltarju«. Vloga Gibraltarja pa je sicer nekoč imela trdnjava Kronborg pri Helsingørju, kamor je Shakespeare postavil svojega Hamleta. Številni turisti, ki obiskujejo Dansko, prihajajo v Kronborg, kjer je vse tako urejeno, da se lahko čim bolj živje v Hamletovo dobo. Vsako poletje uprizarjajo pod vedrim nebom med zidovjem dvorca to znano Shakespeareovo tragedijo, ki jo predstavlja najboljši igralci. Poleg Kronborgovih obzidij še stoji starji topovi, usmerjeni v Sundsko ožino in proti švedski obali, ki je oddaljena pičilih 5 km.

Cenijo, da ima danes Kopenhagen s predmestji okrog 1.200.000 prebivalcev. To je res preveliko mesto za tako majhno deželo, podobno kot je Dunaj za Avstrijo. Velikost Dunaja si lahko razložimo s tem, da je nekoč bil prestolnica velike države. Kopenhagen pa ima toliko prebivalcev, ker ni le glavno mesto Danske, temveč tudi glavno pomorsko in trgovsko središče Severne Evrope. Ladije, vlaki in letala, ki potujejo v Baltske države, vozijo preko Kopenhaga. Čeprav mnogo zidajo, je vendar pomanjkanje stanovanj, v hotelih pa ni vedno lahko najti prostor. Kopenhagen se širi in je pogoltnil že mnogo naselij v premeru 50 km. Kjer so še pred kratkim bili travniki, se dvigajo sodobne stavbe z vsemi udobnostmi. Zidajo stalno, v čemer je Danska zelo podobna naši državi.

SIMPATIJE DANCEV DO JUGOSLAVIJE

Prosil sem našega poslanika Careviča, naj mi v nekaj besedah očrta razpoloženje DANCEV do Jugoslavije. Poslanik je odgovoril: »V tej deželi srečujemo velike simpatije do Jugoslavije, ne le zaradi herojske preteklosti in narodnoosvobodilne borbe, temveč tudi zaradi razvoja družbenih odnosov v Jugoslaviji. Delavci se zanimajo zlasti za delavsko samoupravljavanje v naših podjetjih. Smatrajo ga kot napredek socialistične misli in sodobnega razvoja družbenih in državnopravnih oblik. Vseč jim je neodvisno stališče Jugoslavije. Naš boj proti sovjetski nadvladi je knalno po kominformovski resoluciji vzbudil splošne simpatije. Navdušeni so nad trdnim stališčem jugoslovanskih ljudstev v obrambi neodvisnosti in svobode.«

NEIZKORISČENE TURISTIČNE MOŽNOSTI

Na vprašanje, ali obstoje pogoji, da bi čimveč danskih turistov pritegnili v Jugoslavijo, je tovariš Carevič povedal: »Danci radi mnogo potujejo. Dežela nima dovolj sonca in toplote, kar vzbuja med ljudmi želje po lepotaht južnih krajev. Čeprav se zdi pretirano, je vendar res, da nekaj stotisoč DANCEV prebije letni odih v tujini, zlasti v Italiji, Franciji in Španiji. Le v Italijo potuje letno 150 do 200 tisoč DANCEV. Poleg plačane vozovnice za odhod in vrnitev lahko vsak DANCE na svoje turistično potovanje vzame do 2000 danskih kron, kar znaša nad 85.000 deviznih dinarjev. Na potovanju DANCE ne stedi in rad dobro je in pije, kupuje spominčke in podobno. Pomeni torej, da je v vsaki deželi zaželen obiskovalec.«

DANCEM je Jugoslavije zanimiva tudi kot turistična država. Letos jih je bilo okrog 1000 v Jugoslaviji. Zelo hvalijo lepote naših krajev in nizke cene glede na njihovo valuto, zlasti pa poudarjajo prisrčnost in gostoljubnost našega ljudstva. Mnogo DANCEV objavlja ob vrnitvi iz tujine svoje vtise v raznih časopisih. Objavljeni vtisi iz Jugoslavije so v vsakem oziru pozitivni.«

Zal pa je naša propaganda in organizacija turizma na Danskem in v vsej Skandinaviji zelo slaba. Skoraj vse je prepuščeno naključju in pobudi DANCEV samih. Tu so se ljudje navadili, da jim nekdo organizira in pripravi potovanje in se ne odločijo čez noč, kam bodo potovali. Že zdaj DANCE premišljuje, v katero državo bo

drobnosti prikazano »nemško gospodarsko čudo«. Vpričo obiskovalcev izdeluje 100 čevljarjev čevlje, vsak jih naredi na dan

priti do pšeniga, še teže pa se je od njega ločiti.

Motto: vsako sekundo se rodi na svetu po en prebivalec. V prvem paviljonu vidi obiskovalec nenavadno uro. Ta ura šteje nove prebivalce sveta: vsako sekundo (natančneje 1/3 sekunde) se rodi po en otrok, vsak dan 71.233, vsak teden 498.631 (toliko prebivalcev ima Düsseldorf). Zdaj je na svetu trikrat več prebivalcev kakor pred sto leti. In vendar naj bi vsi bolje živeli. To je geslo razstave, bolj rečeno glavno vprašanje, na katero dobiš odgovor, ko greš skozi 17 paviljonov.

Preneseno na nemške razmere se vprašanje glasi: zvezna republika ima zdaj 9.000.000 prebivalcev več in četrtino zemlje manj kakor leta 1937 — in vendar bi lahko vsi bolje živeli. Racionalizacija na vsakem koraku, na vseh področjih življenja, od zibelke do zadnjega diha. Primerov je toliko, da človeku številke kar plešejo pred očmi.

S svinčnikom v roki lahko v treh dneh rešite enačbo z 10 neznanikami in 600 računskimi operacijami (stane 30 mark), z računalom v enem dnevu (stane 10 mark), z elektronskim strojem pa v šestih sekundah (stane 12 pfenigov). Primer je za vsakogar prepričljiv. Razlika med 30 markami in 12 pfenigi je velika: za 30 mark lahko skromno sedemkrat obeduješ, za 12 pfenigov pa niti časnika ne moreš kupiti.

Ali drug primer: samo pri vijakih, ki jih tipiziramo, lahko prihranimo na leto 5000 ton jekla. Vijaki pa so malenkostni, ki se jih človek spomni šele, kadar jih potrebuje.

Zdaj imamo v elektrotehniko 8000 tipiziranih izdelkov, v gospodinjstvu pa samo 175? To je razspisnost. Kuhate lahko, kolikor vam žep dopušča, toda kuhinje je treba uniformirati, tipizirati, kakor elektrotehniko.

Če bi postavili vse modele sezonskih čevljev drugega poleg drugega, bi dobili od Bonna do Kölna segajočo vrsto (nad 30 km). Čemu nam tolikšna pestrost, se vprašuje gospodarski komentator »Tagespiegel«.

Pot skozi paviljone je dolga kakih 10 km. V njih je do po-

(Nadaljevanje na 6. strani)

PISMO IZ NEMCIJE

„Vsi naj bolje žive“

• Neprikrite aspiracije nemškega gospodarstva, da bi prodrlo na svetovne trge

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Düsseldorf, avgusta

Milijonti obiskovalec düsseldorforske razstave »Vsi naj bolje žive« Rosemarie Kosatz, natakara iz Kölna, je dobila 9. avgusta za darilo motocikel. To vest je zabeležil ves tisk kot dokaz velikega zanimanja ljudi za nedavno odprto reprezentativno razstavo, ki sicer ne sodi med običajne tradicionalne razstave.

Zanimanje je res veliko. Razstavnih paviljonov so polni obiskovalcev. Organizatorji razstave so z novinarsko spretnostjo izbrali naslov, kajti koga ne zanima, kako bi mogli ljudje bolje živeti v tej deželi, ki znova prodira na svetovni trg, v kateri pa je težko

V Iranu so bile te dni demonstracije, ko so šahovi pristaši strmoglavili dr. Mosadika. Na sliki vidimo množico demonstrantov v Teheranu

Zadnja poročila

Lanielove težave zaradi Maroka

Francosko zunanje ministrstvo računa, da arabsko-azijske zahteve v Varnostnem svetu OZN ne bodo prodirle

Pariz, 22. avg. (r.) Odpor arabskih dežel proti spremembam v Maroku pa tudi nezadovoljstvo vrste francoskih strank in politikov za Guillaumeovim prevratom v Rabatu sta izzvala v vladnih krogih precejšnje vznemirjenje, vendar računajo na Quid'orsay, da Varnostni svet OZN ne bo posegel v maroške dogodke, kakor je to zahtevalo 16 arabsko-azijskih držav. Za tako intervencijo se mora v svetu izreči 7 delegatov. Arabci pa se lahko zanesejo le na 5, na Libanon, Palestino, Kitajsko, SZ in Čile. Mimo tega pa zatrjujejo, da bo Francija, še preden bi do kakršne koli intervencije prišlo, dokazala, da vlada v Maroku mir, da so uleme soglasno za nogo sultana, da se bodo pričele reforme ne samo v občinski upravi in v gospodarskem sistemu, marveč vse do vrha, ker bo nazadnje več Maročanov pritegnjenih v vrhovno upravo, tako kakor so določali prvotni načrti, ki jih odstavljivi sultan Jusuf ni hotel sprejeti.

Toda maroško vprašanje je sedaj le še zaostrijo prikrito krizo Lanielovega režima, ki je moral prvi korak nazaj že vpricho zahtev sindikalnih vodstev francoskih stavkajočih množic. Na bližnjem Vzhodu nezadovoljstvo raste. Danes poročajo o novih demonstracijah proti Franciji v Siriji in Tunisu. Poleg tega pa kaže, da bodo tudi države na Srednjem in Daljnem vzhodu, od Iraka do Burme, podprle arabsko ligo v boju za rešitev maroškega vprašanja.

New York, 22. avg. (AFP). Prihodnje sredo se sestane Varnostni

svet OZN, da preučiti zahtevo azijsko-arabskih držav po intervenciji OZN v maroškem vprašanju.

Ben Arafova proklamacija

Rabat, 22. avg. (r.) Sultan Ben Arafa se je danes dopoldne pripeljal v Rabat in se vselil v rezidenco svojega prednika. Ze dopoldne je izdal proklamacijo, v kateri pravi, da si morejo Maročanci prisvojiti pridobitve moderne države po sodobni tehniki in pravu, a ohraniti morala islama in se opreti na večno prijateljstvo s Francijo. Začela se bo doba reform, od gospodarskih do upravnih, ki bo utrčila njegovo cesarstvo in poveljčala Mohamedovo vero. Delil bo pravico bogatim in siromakom po zastopnikih, ki bodo izvoljeni.

V Rabatu so ga sprejeli veliki vezir in francoski zastopnik, pozneje pa se je sestel še z generalnim rezidentom Guillaumeom.

V Franciji še stavkajo

Pariz, 22. avg. (r.) V francoskem stavkovnem gibanju je bil položaj danes povsem nepregleden. Razmere v državi se nikakor niso normalizirale, kakor je snovi vlada že razglasila, čeprav se začasi sporazum med sindikalnimi centralami, razen informbirojevske in vlado še ni razbil. Poštnemu ministru se je pri izvajanju sporazuma nekje zataknilo in tako je danes pošta v Franciji spet poslovala le na pol. Tudi na železnici promet še dolgo ni dose-

Clement Attlee v Zagrebu

Zagreb, 22. avg. (Tanjug). Vodja Britanske laboristične stranke Clement Attlee je prispel nocoj z Brionov v Zagreb. Hkrati z njim se je pripeljal pomočnik sekretarja za zunanje zadeve Aleš Bebler s soprogo. Na železniški postaji so angleškega gosta sprejeli podpredsednik MLO Draušnik, angleški vicekonzul Allan Banks in drugi. Jutri zjutraj odpotuje Clement Attlee nazaj v Anglijo.

Snemanje »Vesne« zaključeno

Ob zaključku snemanja novega slovenskega umetniškega filma »Vesna« — komedije iz dijaškega življenja — je bila v baru »Slon« prirejena majhna slovesnost, na kateri so razen predstavnikov »Triglav filma« z direktorjem Branetom Tumo na čelu, režiserjem Františkom Capom in igralcev prisostvovali tudi zastopniki tiska in drugi gostje.

Ob tej priliki je umetniški in tehniški ansambel, ki je posnel ta film, seznanil prisotne s potekom snemanja in problemi, ki so nastali med delom.

V Franciji še stavkajo

gel svoje običajne intenzivnosti. Le lokalni promet okrog Pariza se je pričel razvijati po vzojnih redih skoraj že v vse smeri. Prav tako je nejasen položaj v rudnikih. V severnih revirjih v zaledju Calaisa stavka še zmeraj mnogo rudarjev, čeprav so po večini organizirani v krščanskih sindikatih. V revirjih po srednji Franciji pa se je 20 do 30% ljudi vrnilo na delo. Tudi po plinarnah in električnih delih večina še počiva, če se izvzamejo Pariz in nekatera maloštevilna večja mesta. V avtomobilski tovarni Renault je danes delalo 20 od 27 tisoč delavcev, v ostali industriji pa je bil položaj mnogo bolj resen.

Za nocoj pričakujejo, da bo vlada popustila ne samo v besedi, marveč tudi v dejanjih. Sklicanje parlamenta so odgodeli za dan, dva, toda v političnih krogih zatrdno računajo, da se bo do ponedeljka bitka odločila in da se bo zmaga socialističnih sindikatov ter njihovih zavestnikov utrdila na obe strani, nasproti vladi in nasproti informbirojevski generalni konfederaciji dela.

ZA »POMIRJENJE« RAZVNETIH DUHOV

Z NEZMOTLJIVI RAKETAMI IN NADZVOČNIMI »SABRI« NAD VODIKOVO BOMBO

London, 22. avg. (r.) Sovjetska vodikova bomba daje Američanom in zdaj tudi že Angležem mnogo opravka. Ne glede na svoje stvarno vlogo v morebitnem spopadu je povzročila že dokaj zmešnjave v zahodnem svetu, tako da se je vrsta politikov podvizala z vsemi mogočimi zagotovili, da bi pomirila razburjene duhove in paralizirala sovjetski propagandni sunek.

Tako ameriški strokovnjaki za atomsko orožje danes ugotovljajo, da gre v primeru poskusne eksplozije vodikove bombe v SZ za termo-atomsko eksplozijo na tleh, ki še ne kaže, da bi se utegnili taktično uporabiti. Medtem pa Američani operirajo z atomskimi bombami lahko z letal in uporabljajo z njih eksplozivo doslej tajne zažigalce. Taktična uporaba jedrske energije je v Ameriki dosegla visoko stopnjo, ker se že grade podmornice in nosilke na atomski pogon. Kljub temu je danes tudi šef urada za atomsko orožje Peterson novinarjem izjavil, da bo morala Amerika napeti vse sile za čim boljšo organizacijo svoje pasivne zaščite pred atomskim napadalcem. Ministrstvo za narodno obrambo pa je objavilo, da so pričeli že v serijah izdelovati nova nadzvočna letala tipa »Sabre 45«, oborožena s protiatomskimi raketami.

Vodja urada za pomoč tujini Stassen pa je ugotovil, da bo treba tudi v bodoče še bolj podpreti druge države, da se bodo utegnile zadostno oborožiti in pripraviti na svojo obrambo. V prvi polovici tekočega leta je ameriška pomoč za njihovo oborožitev znašala sicer 2,4 milijarde dolarjev, dvakrat toliko kakor lani v vsem letu, vendar bo pojav vodikove bombe v SZ nujno vplival na to, da se bo ameriška pomoč za oborožitev prijateljskih držav še povečala.

V Londonu je minister za preskrbo Sandys v dolgi izjavi označil, da so Angleži v sodelovanju z Avstralci sedaj izdelali rakete, s katerimi se bodo s 100% uspehom obranili slahernega atomskega napada. Raketa je več vrst in vse razvijajo brzino nad 3000 kilometrov na uro, tako da bodo služile v boju proti letalom z nadzvočno brzino. Ene je mogoče usmerjati s sistemom radarskih žarkov s tal, druge pa imajo avtomatske krmilne naprave, vse pa so skrajno okretne, tako da presegajo njih sposobnosti v okretnosti in preusmerjanju tudi letala z živimi piloti. Spričo tega se jim ne bo moglo izogniti nobeno letalo. Sandys je dejal, da bodo s temi raketami oborožili tudi lovska letala, tako da se bo njihova bojna sposobnost izredno povečala. Nove rakete bodo v najkrajšem času že preizkusili v avstralskem letalskem centru Woomeranu, kmalu pa jih bodo začeli serijsko izdelovati po vsem britanskem Commonwealthu.

London, 22. avg. (Tanjug). Danes je potovalo v Avstralijo 10 funkcionarjev britanske vlade v tajni misliji v zvezi z atomskimi eksperimenti. V ponedeljek jim bo sledil še minister za preskrbo Sandys. V septembru bo odpotovalo v Avstralijo še 150 britanskih atomskih strokovnjakov.

POBEGLI ČESKI DIPLOMAT

London, 22. avgusta (Reuter). Češkoslovaški poslanik v Siriji Karel Stanek, ki se je pred dnevi z vso svojo družino pripeljal na Ciper, kjer naj bi preživel počitnice, danes javil angleškimi oblaščtem in prosil za politični azil.

Novi Pirečnik

Belgijska družina noče vrniti Franca Zagožna očetu v Bočni

Primer Ivana Pirečnika, ki je vzbudil tolikšno zanimanje in vznemiril ne le našo, temveč tudi precejšen del svetovne javnosti, še ni pozabljen, pa se že pojavlja novi. Spet je neki Slovenec, ki se je štiri leta bojeval za svobodo domovine in ki so mu nacisti razrušili dom, po dolgi letih iskanja končno našel svojega otroka na tujem. In spet so tu ljudje, ki nočejo očetu vrniti rodnega sina!

Med vojno je družino Zagožen v Bočni pri Gornjem gradu zadel huda nesreča. Jakob Zagožen je imel ob odhodu v partizane ženo in tri otroke, rojstva četrtega otroka ni dočkal. Dočakali pa so ga nacisti, ki so se hoteli temu hrabremu človeku, ki je odšel v boj proti njim, čim bolj neumisljeno in podlo maščevati. Prvega maja 1942 se je rodil mali France, že 3. avgusta pa je Gestapo vso družino odvedel v nemška taborišča — mater v Auschwitz, odkoder se ni več vrnila, otroci pa so bili razkropljeni po taboriščih v Nemčiji.

Ko se je vojna končala, se je Jakob Zagožen vrnil domov. Našel je le opustošenje. Z bolestjo v srcu je začel poizvedovati po družini.

Kmalu je izvedel za mučniško smrt svoje žene Marije. Nato je

prosil našo vojaško misijo v Berlinu, naj mu pomaga iskati in vrniti otroke. Vojaški misiji se je posrečilo najti starejšega sina v Nemčiji in ga repatriirati. Za najmlajšega, malega Franca, so izvedeli, da so ga iz nekega otroškega taborišča pri Leipzigu premestili v tisti del Belgie, ki so ga Nemci anektirali. Leta 1944 ga je družina Chantrain v vasi Lonzen v Belgiji, ki ni imela otrok, posvojila pod pogojem, da ostane pri njih, dokler se ne oglašestarši.

Jakob Zagožen je bil srečen in je upal, da mu bodo vrnili še enega otroka. Podatke o malem Francetu je poslal našemu poslanstvu v Bruslju. Poslanstvo je 1947. leta pri belgijskih oblasteh posredovalo, naj bi otroka vrnili očetu. Toda Jakob ni dočkal sinove vrnitve — družina Chantrain in občinske oblasti v Lonzenu so to odklonile.

Nesrečno očetuov srce je zajela bolečina. Upiralo se mu je, toda na pravniške predpise se kaj dosti ne spozna. Kdo ve, mogoče se sme tudi tako?

PIREČNIKOV PRIMER JE VZBUDIL NOVO UPANJE

Pirečnikov primer mu je spet vrniti izgubljeno upanje. Ne, nikakršno pravniško učenjastvo ne more roditelju odvzeti otroka.

VLADA FLRJ ZAHTEVA ODGOVOR NA SVOJE NOTE

Bolgarija naj vrne naše otroke

Beograd, 22. avgusta (Tanjug). Vlada FLRJ je danes zahtevala od bolgarske vlade, naj odgovori na note iz leta 1951 in 1952, v katerih je zahtevala vrnitev jugoslovanskih otrok, ki so jih bolgarske oblasti nesilno odpeljale in jih še sedaj zadržujejo v Bolgariji. V noti, ki jo je danes Državni sekretariat za zunanje zadeve poslal bolgarski vladi po bolgarskem veleposlanstvu v Beogradu, je rečeno tole:

Vlada FLRJ do danes še ni prejela od vlade LR Bolgarije nobenega odgovora na svoje note z dne 28. aprila 1951, 24. septembra 1951, 23. februarja in 8. septembra 1952, s katerimi je vlada FLRJ zahtevala vrnitev jugoslovanskih otrok, ki so jih bolgarski obmejni organi nesilno odpeljali. Ti otroci so: Stanimir Kirov

Dimitrov, učenec III. r. osn. šole v Dimitrovgradu Milka Evstahijeva Vlašjeva, učenka gospodinjstvske šole v Dimitrovgradu, Branko Evstahijev Vlašjeva, učenec II. r. gimn. v Dimitrovgradu. Le-ti so aprila 1951 med pionirsko akcijo za pogozdovanje goličav zašli in nehote prekorčili bolgarsko mejo pri Dimitrovgradu. Vlada zahteva tudi Stojka Ilijeva Ristova, starega 12 let, ki so ga ugrabili bolgarski obmejni organi v začetku l. 1952 v hipu, ko je pasel ovce v bližini jugoslovansko-bolgarske meje.

Vlada LR Bolgarije re le ni vrnila omenjenih otrok jugoslovanskim oblastem, marveč se ji je tudi zdelo nepotrebno odgovoriti na zgoraj omenjene note vlade FLRJ, kar je povsem upravičeno vzbudilo zaskrbljenost za usodo teh otrok tako pri njihovih roditeljih kot pri celotni jugoslovanski javnosti.

V nasprotju s stališčem LR Bolgarije pa je vlada FLRJ v skladu s človekoljubnimi načeli in mednarodnim pravom ob prehod tih bolgarskih mladoletnih otrok na jugoslovansko ozemlje dne 25. decembra 1951, še preden so posredovali bolgarski organi, obvestila s svojo noto 2. januarja 1952 veleposlanstvo LR Bolgarije v Beogradu, da bodo jugoslovanski organi vrnili te bolgarske otroke, kar so tudi storili 7. februarja 1952.

V Hamletov deželi

(Nadaljevanje s 5. strani)

prihodnje leto potoval na odih, izbira kraj in računa stroške. Propaganda za naslednjo sezono se je že začela in potovalni biroji se na veliko ukvarjajo z reklamo. Takih birojev je na Danskem okrog 40. Vsak dan oglašujejo v časopisih in vabijo na skupinska ali posamezna potovanja po Italiji, Franciji in Španiji. Jugoslavija pa nima takega biroja, nima niti svojega turističnega predstavnika. In vendar obstoje možnosti, da bi desetstič Danccev opustili potovanja po drugih državah in se napotilo v Jugoslavijo. Pred kratkim je bila v največjem danskem dnevniku »Politikens« cela stran posvečena jugoslovanskemu turizmu, kar je vzbudilo veliko pozornost. Mnogi so pismeno ali po telefonu od našega poslanstva zahtevali podrobnejša pojasnila glede možnosti potovanja v Jugoslavijo.

TEŽAVE USTVARJA PUTNIK

Zdi se neverjetno, toda težave prihajajo ravno od tam, od koder bi jih najmanj pričakovali. Največji danski potovalni biro se je obrnil na naš »Putnik« glede organizacije skupinskih potovanj danskih turistov po Jugoslaviji. Čeprav so Danci dvakrat pisali, niso od Putnika prejeli nobenega odgovora!

Najboljše turistično propagando za našo državo ustvarjajo sami Danci. Trije danski amaterji so med bivanjem v Jugoslaviji posneli vsak po en barvni film o naši deželi. Ti filmi so kvaliteto boljše in imajo večji uspeh kot vsak naš propagandni film. Popolnoma samoiniciativno jih prikazujejo po vsej Dansk. To je za našo državo nedvomno zelo pohvalno, ker priča, da naša domovina navdušuje tuje in da se lahko uvrsti med najznamenitejše turistične dežele.

Ozren Nedeljković

GRŠKO-BOLGARSKI SPORAZUM

Atene, 22. avg. (AFP). Nocojnji listi poročajo, da je grško-bolgarska razmejnitvena komisija malone dovršila svoje delo in se sporazumela o novi mejni črti na Marici. Sporne otoke so si razdelili na pol in pol, ponekod pa so mejo speljali po sredi čez nje. O sporazumu bo objavljeno posebno uradno sporočilo.

Jakob Zagožen je ponovil svojo zahtevo, naj mu vrnejo sina.

Naše poslanstvo v Bruslju se je letos februarja obrnilo na belgijsko zunanje in pravosodno ministrstvo. Odgovor pa se je glasil, da oni ne morejo ničesar storiti in da pripravijo sredno pot — vprašati naravnost družino Chantrain in občino v Lonzen, ali nameravajo otroka vrniti. Uslužbenci našega poslanstva so nato obiskali družino Chantrain. Mož in žena pa sta odločno odklonila, da bi izročila Franca. Dovolila jim nista niti, da bi ga videli. Uslužbenci so odšli na občino. Tam so jim povedali, da imajo v občinskih knjigah otroka zapisanega kot Jugoslovana. Obljubili so, da bodo poklicali oboje Chantrainova in zahtevali otroka. O uspehu jih bodo obvestili.

Dne 23. maja t. l. je občina Lonzen z uradnim aktom obvestila naše poslanstvo, da družina Chantrain ne želi vrniti jugoslovanskega otroka, ki jim ga je belgijski Rdeči križ zaupal kot sirotu.

Jakob Zagožen se kajpak tudi ne želi in ne more odpovedati svojemu otroku. Celotno zadevo so zdaj zaupali belgijskemu odvjetniku iz Anversa. Razprava o 11-letnem Jugoslovancu Francu Zagožnu se bo začela sredi septembra.

GONJA KATOLIKIH KROGOV

Belgijski tisk zdaj piše o tem primeru, nekateri katoliški krogi pa ga izkoriščajo kot povod za nove klevetniške napade na našo državo.

Ne glede na pričakovani sodni spor in ne glede na tiste belgijske kroge, ki poizkušajo to globoko človeško dramo brezobzirno izkoristiti za svoje umazane nakane proti naši državi, vprašujemo v imenu človečnosti in morale tudi mi:

Mar ima družina Chantrain, ki verjetno ljubi malega Franca in je z njim srečna, pravico, da svojo srečo gradi na bolečinah človeka, ki mu skuša odvzeti rodnega sina?

Mar more katerikoli pošteni človek na svetu dovoliti, da bi odvzeli otroka očetu, ki se je štiri tečajna leta prav zato boril za svobodo domovine, ker ni hotel, da bi njegovi otroci odrasčali kot sužnji in ker jim je hotel zagotoviti srečen in svoboden razvoj? Mar mu sme zdaj, ko si je to priboril, kdorkoli reči: »Nimaš pravice do svojega otroka?«

Mar ni Jakob Zagožen, ki se je proti fašističnim osvajalcem boril ne le za svobodo svoje domovine, temveč tudi za svobodo vseh zaslužnih držav, tudi Belgije, doživel dovolj velike tragedije, ko je moral to svobodo plačati z razdejanim domom in družino? Mar se sme temu plemenitemu borcu zdaj povzročiti še eno tragedijo?

In končno — mar ni Pirečnikov primer dovolj jasno dokazal, na čigavi strani je svetovno javno mnenje in na čigavi strani je pravica? Dj. B.

„Vsi naj bolje žive“

(Nadaljevanje s 5. strani)

Traktorje »Homag« poznajo naši traktoristi in zadrugniki. Tudi na tej razstavi so jim namenili precej prostora. Tej veliki tovarni je v napoto mali posestnik, ker ne more kupiti traktorja. Zato tovarna zelo nazorno in preprčiljivo prikazuje prednost velikega posestva in strojnega obdelovanja zemlje, agitira za združanje. Na 50 ha obsegajočem posestvu plugu in konjski vpregi ni mesta. Zato se združuje, kmetije, in kupuje traktorje »Homag«.

Opomin pa so dobili tudi tovarnarji: »24 tovarn traktorjev izdeluje 154 tipov — to je preveč«. Koristi nemškega gospodarstva zahtevajo, da se proizvodnja omeji samo na nekaj tipov, da bodo traktorji za tretjino cenejši. Tako lahko vsi bolje žive.

ELEKTRIČNO VEDEŽEVANJE

Na dveh krajih stoji dolge vrste: na prvem lahko obiskovalci v eni minuti dobe rentgenski posnetek pljuč, na drugem pa napolnijo škatlico z listkom, na katerem je napisano, kako dolgo bodo živeli. Ljudj zelo zanima prvo in drugo, zlasti pa drugo. Vedeževanje je zelo moderno, brez gledanja na dan. Pritisnete na gumb in ena izmed številnih škatlic pridri do vas. Neki mladenič nenehoma prepričuje občinstvo, da slone prognoze na matematiki, na verjetnostnem zakonu in na dolgoletnih izkušnjah zavarovalnice, ki je to drobno senzacija organizirala.

V Berlinu sem prisostvoval službi župnika v evangelijski cerkvi, kjer duhovniki in verniki skupaj poslušajo ves govorni del maše z gramofonskih plošč. Duhovni-

kova dolžnost je samo menjavati plošče in paziti, da ljudje v cerkvi glasno ne govore. Čudna je ta tehnika, saj niti svetih oltarjev ne spoštuje.

SKRBI POSLOVNIH LJUDI

Mir na Koreji je prinesel vsemu svetu radost in optimizem. Poslovnim ljudem in Nemčiji pa je prinesel hude skrbi. Tega ne prikrivajo. Cene nekaterih surovin so padle in še padajo. V Nemčiji so podjetja, ki obratujejo samo tri dni v tnu, ker ni trga. Treba ga je najti. Vse to je res še začetak. Toda borzni in bančni seizmografi oddajajo zaskrbljenost vzbujajoče signale.

Tudi ta razstava, organizirana pod humanim in malone sentimentalnim naslovom »Vsi naj bolje žive«, v resnici zelo močno poudarja potrebo, da bodi proizvodnja cenejša, čim cenejša, da bi se nemško gospodarstvo tako usposobilo, da bi hitreje in zanesljiveje prodrla na svetovni trg. Brez širšega izhoda na svetovni trg so perspektive žalostne — »boljše življenje« je v nevarnosti. To je zdaj najvažnejša zahteva nemškega gospodarstva. Od tod, kaj mi organizatorji razstave že zamerijo, tista roditeljska skrb za prebivalce sveta.

Ni naključje, da so razstavo odprli tik pred volitvami, ko sindikati polemizirajo s kanclerjem o graditvi stanovanj in življenjskem standardu. Predvolilni boj se bje v različnih oblikah. Od papeževega pisma škofom v Nemčiji in maše z oltarja, vse se vrtilo okrog volilne kroglice. Razstava pa prikazuje volivcem res velike uspehe, dosežene od leta 1949 do danes.

Rade Vujovič

Berlin, 22. avg. (r.) Kakor poročajo nocojsnji vzhodnonemški listi so se v Moskvi razgovori vzhodnonemške delegacije o vprašanju nemške združitve in skupne nemške vlade zaključili. Malenkovi je snovi priredil večerjo v čast Grotewohl, Ulbrichtu, Nuschkeju in ostalim nemškim delegatom, danes pa je bil Malenkov skupaj z vsemi štirimi predsedniškimi namestniki v vzhodnonemškem poslanstvu pri sprejemu. Vzhodnonemška delegacija se bo jutri vrnila v Berlin, tako da se bo v torek ali v sredo sestala vzhodnonemška skupščina, v kateri bodo sprožili široko debato o odnosih med Moskvo in Vzhodno Nemčijo na osnovi poročila, ki ji ga bosta predložila Grotewohl in Ulbricht.

V tukajšnjih nemških krogih sodijo, da bodo inscenirali spet večjo propagandno manifestacijo, da bi še v zadnjih dneh zahodnonemške volilne kampanje vplivali na zahodne Nemce in njihovo volilno odločitev ob koncu prvega tedna v septembru.

KONFERENCA ADMIRALOV NA MALTI

London, 22. avg. (AFP). Na Malti je nocoj službeno objavljeno, da bo prve dni septembra konferenca angleških in ameriških admiralov ter poveljnikov pomorskih oboroženih sil Atlantiskega pakta v sredozemskem sektorju. Konference se bo udeležil tudi lord Mountbatten.

PRED PRAZNIKOM NAŠE PRIMORSKE

Med grmenjem topov in regljanjem strojnic SO ODPIRALI SLOVENSKE ŠOLE

Tudi italijanski učitelji so bili nosilci »2080 letne kulture«. Na koščku zemlje, odtrganem od ostale Slovenije, so hoteli malim kratkosrajčnikom, ki so se šele začeli učiti a b c, iztrgati iz srca jezik mater in jim vbiti v glavo doktrino, ki je ljudem, sanjajočim o svobodi, objubljala rešetke, rčicinus, pregnanstvo in smrt.

Nekje je učitelj, do vratu zapet v črno fašistično srajco, pljunil v usta učencu, ki je spregovoril slovensko. Drug je za isti »greh« z iglo prebadal jezike malim žrtvam. Tretji je — kaj bi naštevali dalje! Na vsem Primorskem so učitelji-fašisti uporabljali enake učne metode. Zato pa tudi niti enemu ni dala vest, da bi jeseni leta 1943, ko je prišel polom, ostal na šoli in med ljudmi, ki so imeli časa in vzroka dovolj, da so zasovražili krute »nosilce kulture«.

Ko je v hribovski vasi nad Cerknem stopila slovenska učiteljica Marjanca prvič v majhno vaško šolo, kjer so se zbrali starši in otroci, je presenečena prebrala naslednje besede, napisane na tablo:

»Dan 22. oktober 1943 bo ostal v kroniki naše vasi kot velik zgodovinski dan, ko se je po 25. letih sužnosti odprla zopet naša slovenska šola. Mussolinijev raznarodovalni poskus je šel po vodi. Vse milijonske žrtve so bile zastoj, ker Slovenci imamo trde buče, ki se niso omečile pod nobenim pritiskom in ne korobacem.«

Ta pozdrav slovenski šoli je napisal z okorno roko oče sedmerih otrok.

Ljudje, ki so jih leta trpljenja, krivic in preganjanja napravila trde, so od sreče jokali, ko so takoj ob prihodu partizanov iz gozdov v vasi začeli izkopavati svodov je bogastvo: stare slovenske knjige in abecednike. Hoteli so imeti slovenske šole in nihče več ni mogel čakati, da bo vojna končana. V Baškem okrožju so bili najhitrejši. Še pred 22. oktobrom, ko je Narodnoosvobodilni svet za Primorsko izdal, sledeč želi in holenju primorskega ljudstva, okrožnico o ustanavljanju slovenskih šol, so v petnajstih vašah Baškega okrožja šole že delovale. Po 22. oktobru so zgledu sledile vasi v ostalih 12 okrožjih.

Kakšne so bile šole, ki so nastajale in delovale sredi bobneja topov in regljanja strojnic? Lahko je danes brskati po starih arhivih in čitati v ohranjenih statistikah takele številke: V času, ko je bilo število šol najvišje, je na Primorskem delovalo 340 osnovnih s s 16.158 učenci. Učilo je 481 učiteljic.

Toda debelo knjigo bi morali napisati, če bi hoteli zraven suhih števil opisati dobo in okoliščine, v katerih so po 25 letnem zatiranju slovenstva spet delovale slovenske šole.

Mati in oče sta stisnila sinku ali hčerki v roke starodaven abecednik »Preljubo veselje«, »Prvi koraki« in podobno. Pač težko bi v kmečki hiši izven Primorske še našli take stare bukvice. Na Primorskem pa so bile to edine knjige. Pred leti so jih bili skrili in zakopali s hrepenenjem v srcu — za takrat, ko bo prišel veliki dan.

Ta dan je zdaj tu. Ves srečen hiti malček z dragoceno knjigo v roki proti šoli, ki ni več strašen kraj. Saj se v jeziku, ki ga razume, uči o domovini, ki jo branijo starejši bratje in očetje.

Le kje so se naenkrat vzeli slovenski učitelji? Mar jih niso bili že zdavnaj pregnali daleč na italijanski jug in mar se niso le redki od njih vrnili? Seveda. Toda ljudje so šole kljub temu hoteli! Izbrali so jih ljudje. Tak, ki so nekdanj hodili v slovenske šole in ki so učili v duhu OF. Za marsikoga je bilo težko, toda treba je bilo. Učitelji in učenci so se skupaj potrudili, da opravijo velika pričakovanja in zaupanje.

Tudi o rednem pouku je težko govoriti, če sam ne veš, ne kdaj, ne od kod naenkrat vdre v vas sovražnik. Takrat je treba učitelja hitro skriti in po možnosti rešiti še tablo. V Brdih se je primerilo znanemu učitelju Oskarju Venturinu, da je rešil sebe in tablo iz goreče šole. Ko so Nemci pridrli drugič, so zažgali še tablo. A niso bili še dobro iz vasi, pa se je pouk nadaljeval. Pisati pa je bilo treba na vrata.

Ohranil se je tudi naslednji zapisek: »...Na šoli, kjer zdaj učim, pomaga učiteljica Ma. inčič Pavla, rojena Kumar, sestra skladatelja Srečka Kumarja. Stara je 72 let. Je brez sredstev in se hrani v etapni kuhinji. ...» je: »Povejte vsem, da je pri nas vendarle pravil raj. Tu imamo vsi zjutraj in popoldne šolo, zvečer večerne tečaje za odraslo mladi-

no in tudi v organizacijah delamo.« Potem so tu zapiski o padlih tovariših učiteljih in še je opisano, kako so četniki zverinski zaklali sestro heroja Vojka, ki je bila učiteljica, kako so ravnili pomožno šolsko nadzornico Jelko Jaklič na njenem službenem potu, kako so hoteli podkupiti otroke, da bi izdali, kje se skrivajo učitelji, pa se ni nikdar

valescenti. Kjer so gospodarili Nemci, ni hotel v šolo, ki so jo oni dopuščali, nihče, ne učitelj, ne učenci, Pouk pa je bil v ilegalni slovenski, partizanski šoli. Če so letala dvakrat z bombami preprečila konferenco, so se zbrali učitelji tretjič na tretjem kraju. Deset let mineva letos od tistih hudih, junaških in lepih dni, ko si je primorsko ljudstvo pri-

borilo svobodo, ko je spet smelo govoriti slovensko in ko so iz fašističnih mučilnic šole spet postale priljubljen kraj učenja mlademu rodu. *

Po pripovedovanju tovariša Henrika Zdešarja, ki je bil med narodnoosvobodilno borbo pokrajinski šolski nadzornik na Primorskem.

Med narodnoosvobodilno borbo se je na Primorskem tiskala slovenska beseda v 20 ilegalnih tiskarnah (»tehnikah«). — Na sliki vidimo glasilo raznih partizanskih enot in organizacij

nikče zagovoril in potem je tu še pismo Marije Majnik-Majde, nadzornice iz Istre: »Teško je in verjetno ne bom ostala živa. Izvršila pa bom svojo dolžnost.«

Leta 1944 je bilo šolstvo na Primorskem do kraja organizirano. Solske zadeve so pretresali roditeljski sveti, v katerih so bili zastopniki staršev, terenskega odbora OF, protifašistične ženske zveze, predstavnik ZSM in učitelji. Že od 9. novembra 1943 je veljal odlok o obveznem pouku do 14. leta. Z vseh koncev so prihajala poročila o porastu šol. Prosvetni delavci so imeli konferenco, pouk v šolah pa so nadzorovali okrožni prosvetni referenti in nadzorniki. Tiskarna »Slovenija« je razpošiljala med mladino »Mladi rod«, učiteljem začetnikom pa Učiteljski list. Prvo številko »Mladega roda« so tiskali v 400, peto pa že v 1500 izvodih. List za učitelje pa je izhajal v 550 izvodih, dokler niso za vsa Slovenijo začeli tiskati »Prosvete«.

Vse to se zaddi skoraj neverjetno; če se spomnimo, kako vroče borbe so takrat divjale po Primorski. In vendar je res. Šolstvo in ljudsko prosvetno delo je zadobilo tak razmah, da ga nobene težave niso mogle zavreči. Ko je bila ofenziva in so odšli na fronto tudi učitelji, so njihova mesta prevzeli invalidi in rekono-

slave, na katerih bo okrog 150 najožjih sorodnikov padlih borcev prejelo spomenice.

Zelo razgibano je v zadnjem času v koprskem okraju zlasti kulturno življenje. Povsod so številne športne in kulturne prireditve ter partizanska zborovanja. Pred nami je še vrsta prireditev in gostovanj na čast obletnice ustanovitve primorskih brigad. Jutri se bodo v Cezaljih, v Pobegih zbrali vsi pevci, ki bodo sodelovali na Okroglicu. Na koncertu bo nastopilo 11 pevskih zborov z okrog 300 pevci ter 10 godbnih pihalov. V torko bo v Koprju veliko partizansko zborovanje. Bivši partizani bodo ob tej priložnosti položili vence na ploščo padlih koprčanov. Pri tem zborovanju pa bo sodeloval tudi garnizon JLA. Večje svečanosti bodo prihodnji teden v Izoli, ko bodo odkrili spominsko ploščo padlim borcem ter preimenovali neko ulico po Borisu Kidriču.

Za prihodnjih 15 dni je v Koprskem okraju napovedanih tudi več gostovanj. Prišli bodo pevski zbor iz Rovinja, tamburaški zbor iz Celja, mladinska godba iz Tr-

bovelj, invalidski pevski zbor iz Ljubljane ter igralska skupina IX. korpusa. Partizanske vasi slovenske Istre obžalujejo, da jim je igralska skupina IX. korpusa namenila samo dve gostovanji v Marezike in Sv. Antonu. Povsod bi jih radi imeli.

Za udeležbo na prazniku primorskih partizanskih brigad na Okroglici se je prijavilo doslej okrog 6000 prebivalcev. Vsak večer prihajajo na osnovne odbore SZ novi in prosijo: »Vpišite še mene.« Iz portoroške občine, ki je sedaj sredi turistične sezone in ki imajo v solinah ravno žetev soli, ki ne čaka in kjer ne poznajo praznika in odmora, se je vseeno prijavilo za partizanski tabor okrog 500 ljudi. Solinarji so dolgo razmišljali, kako bi uredili, da bi lahko tudi oni šli na Okroglico.

Dogovorili so se s starimi ljudmi, z ženami in otroki, da bi 5. in 6. septembra delali na mesto njih na solinah. Vsak človek, ki bo tiste dni ostal na solinah, bo delal za dva. Tako pa je tudi drugod po vseh in zadrugah in po tovarnah — doma bodo ostali samo tisti, ki so neobhodno potrebni.

„Vpišite še mene“

Pismo iz Istre o pripravah na praznik na Okroglici

ANKETA »BORBE« O GOSTINSTVU

Potrebna je decentralizacija

Za našo anketo o stanju v gostinstvu smo dobili iz Gostinske zbornice Srbije ta-le članek Zike Bukumirovića:

»Prva decentralizacija velikih gostinskih podjetij, konec l. 1951, ni mnogo spremenila načina poslovanja gostinskih podjetij. Le-ta so obdržala svoj monopolistični položaj, kar negativno vpliva na cene v gostinstvu in na vse poslovanje teh podjetij.

V nekaterih krajih imajo samo eno gostinsko podjetje, ki določa cene vsem svojim poslovalnicam. Seveda ni nikakršne konkurence ali tekmovalnosti. Gosti se pritožujejo zaradi majhne izbire in slabe kakovosti hrane v gostinskih podjetjih, kjer nudijo samo po tri vrste jedi dnevno, katerih kakovosti ni nič boljša od hrane v slabih menzi.

V krajih, kjer imajo dvoje ali trije podjetja, se direktorji le-teh med seboj dogovore glede cen. To se dogaja celo v Beogradu in drugih večjih mestih, kjer imajo več gostinskih podjetij, in sicer zato, ker so si nekatera podjetja, ki razpečavajo živila in pijače, zagotovila monopol ali pa se, kakor drugod, direktorji med seboj pogode glede cen.

Centralizem glede določanja cen pomeni ostanek upravnega načina vodstva. Tako določa ravnateljstvo cene na temelju stro-

škov vsake poslovalnice. Zato so cene v poslovalnicah A in B kategorije čisto enake cenam v malih poslovalnicah kategorije C in D, čeprav so v slednjih režijski stroški, plače in akumulacija znatno manjše. Zato cene v gostinskih podjetjih niso več v skladu s tržnimi cenami kmetijskih pridelkov, ki letos poleti stalno padajo. Na določanje cen gostinskih storitev ni skoraj nikjer vplival zakon ponudbe in povpraševanja, zato so cene ostale še vedno zelo visoke, čeprav se povpraševanje stalno zmanjšuje.

Takšno vodstvo gostinskih podjetij hromi pobudo uslužbencev le-teh, kajti dohodka ne dele sorazmerno z dohodki vsake poslovalnice, marveč glede na dohodke celotnega podjetja. Primanjkljaje nekaterih gostinskih poslovalnic krijejo z dobički drugih, in tako se ne eni ne drugi ne zanimajo za boljše poslovanje. K temu je treba prišteti še centralizirano preskrbo, zaradi katere dobe nekatere poslovalnice blago, ki ga sploh ne potrebujejo, večje režijske stroške zaradi centraliziranega poslovanja in podobno.

Da bi te pomanjkljivosti odstranili, je treba gostinska podjetja popolnoma decentralizirati, in sicer po načelu: ena poslovalnica — ena gospodarska organizacija.

TRŽNI PREGLED

V preteklem tednu splošna raven cen kmetijskih pridelkov na malo kaže težnjo po majhnem znižanju, kar je posledica različnega gibanja cen posameznih kmetijskih pridelkov. Tako se je sočivje in sadje znatno pocenilo, medtem ko so cene žita in mlečnih izdelkov, alkoholnih pijač in živinske krme pretežno v zastoju. Obilica sočivja, tako po količini, kakovosti in vrstah je povzročila nadaljnjo pocenitev. Cene so se v preteklem tednu znižale za 2,2%, medtem ko je znašal ta padec v pred-

preteklem tednu 2,1%. Na trg so pripeleli precej mladega krompirja dobre kakovosti. Ponudba je večja od povpraševanja, zato so se cene znižale za 2% v primeri s prejšnjim tednom. Povprečna cena krompirja je bila 14 din za kilogram, najnižja je bila 10 din v Zagrebu, Osijeku, Banja Luki, 12 din v Čaku, Zrenjaninu in Ljubljani, najvišja pa v Beogradu 28, medtem ko je bil v Sarajevu, Skoplju in Sabcu po 16 din.

Paradižnik je bil v preteklem tednu za 9,2% cenejši. Povprečna cena paradižnika na malo je bila 15 din za kilogram. Najnižja: 8 din v Sabcu, Čaku, Zrenjaninu in Skoplju; po 10 din je bil v Banja Luki in Titogradu, najdražji pa je bil v Sarajevu, in sicer 17, v Zagrebu 20, v Ljubljani 24 in v Mariboru 28 din. V posameznih krajih so prodajali kar na koše po 5 din za kilogram.

Zaradi dobre letine je zelje zelo poceni. Povprečno so v preteklem tednu prodajali kilogram po 6 din. Najcenejši je bil v Čaku, Novem Sadu in Zrenjaninu — 3 din, najdražji pa v Splitu, Sarajevu in Skoplju — po 8 din, in v Bitolju ter Titogradu — po 10 din.

Trlj je bil s sedmem bolje proskrbljen kot v preteklem tednu, tako da so se cene znižale za 4,7%. Največje povpraševanje je po jabolkih, ki jih prodajajo povprečno po 20 din za kilogram. Najcenejša so bila v Sabcu (5 din), Čaku (10 din), v Nišu (15 din), najdražja pa v Beogradu in Sarajevu (po 22 din), Novem Sadu in Titogradu (po 25 din) in v Splitu (30 din). Tudi cene ostalega sadja so v raznih mestih različne. Te razlike pa niso gospodarsko upravičene, če vpostevamo, da so zdaj prevozni stroški znatno manjši in da stane na primer prevoz sadja na 400 km okrog 1,90 din za kilogram. To kaže, da trgovsko omrežje ni pravilno organiziralo povezave med pridelovalnimi in potrošniškimi središči.

Tudi pridelek sliv je bil letos dober. Zato so vedno cenejši. V preteklem tednu so se pocenile za 3,9%. Povprečno stanejo 19 din kilogram.

Malo za šalo, MALO ZARES

DAJ, SNAHA, RAZDELIVA ZEMLJO

Ce kdo trdi, da tašča ljubi snaho, tedaj mnogi pravijo, da je to ljubezben z bodicami. In prav imajo, saj je znano, da mnoge tašče bolhajo za hudo mrzlico in trganjem v udih, ki se redno začne s tisto obrabljeno frazo: »Eh, draga moja, ko sem jaz bila v tvojih letih, je bilo kosilo skuhano, kakor bi trenil.« Tokrat dejansko ni bilo tako. Družina Aleksandra Nikolčevića iz Donje Livadije zelo ljubi zvesto snaho Stojano. To ve vsa vas. Tašča jo ima zelo v časteh. Tast Aleksander pa se rad celo javno pohvali:

»Takšno snaho ni pod soncem, kakor je naša Stojana.« Ostale snahе v vasi, katerih tašče pogosteje napadajo starčevski krči besa, so ji samo zavidale. In Stojana je živel tako dobro, dokler je bil njen mož živ, pa tudi po njegovi smrti.

Nekoga dne pa je prišel zakon in napravil zamed. Tast ga je prebral in takoj razumel. Nihče ne more imeti nad deset hektarov zemlje. On pa jih je imel štirinajst. Razmišljal je, kaj bi storil. Obratol je tako in drugače, pa si ni mogel izmisliti nič pametnega. Hodil je nekaj časa po vasi in tehtal »politični položaj«. Šele potem je zabrenkal na špekulantsko struno — potipal je bilo (bilo sicer odpove samo pred davkar-

jem) in njegova diplomacija je začela delati. Poklical je snaho in ji z resnim glasom pošeplil: »Stojana, dete moje, daj razdeliva zemljo!«

»Križ božji, tast, kaj pa govoriš!« je vzkljnila.

»Govorim resno, bog mi je priča. Ne veš, da gazda Aca nikoli ni mlitil prazne slame!«

In ko ji je pojasnil, za kaj gre, je dobra snaha natanko uganila cilj. Tedaj je stari tast dejal z nekoliko povišanim glasom:

»Draga snaha, zlata si vredna. Strežeš mi bolje ko lasten otrok. Pet hektarov zemlje ti dam.«

Snaha je takoj ponižno poljubila fastu roko. Tast se je zadovoljno nasmešnil in pripomnil:

»Pod svojo roditeljsko streho boš morala za nekaj časa. Ne bo dolgo trajalo, samo dokler ne umaknejo teza zakona. Niš ne skrbi, hitro bo minilo, saj menjajo zakone ko eigan konja.«

Snaha se je na hitro roko pripravila, vzela je najpotrebnejše in zavihlala culo na ramo. Po vasi pa je šlo bliskovito od ust do ust:

»Aleksander je napodil Stojano!« Ta zvižča se ni posrečila. Zlasti ne pri komisiji za uveljavljanje zakona. »Stari, koliko zemlje imaš za odkup?« je vprašala predsednika komisije Aleksandra.

»Niti pedi, bog mi je priča,« je odgovoril.

Potlej je vzel svinčnik in hitro izračunal:

9 + 5 = 14, 14 : 2 = 7.

Člani komisije so se spogledali in prebravili računsko lekciijo. Aleksandrovi smatmatični možgani so naglo mozgalji:

»Devet meni, pet snahi Stojani.«

»Torej sta si zemljo razdelila!« je rekel predsednik.

»Kako, da je ne bi razdelila, ko pa nobena stvar na svetu več ne drži.«

»Oho, od kdaj pa?«

Psovka je sledila pevki, potlej je snaha spremenila barvo, mrzla prha jo je presenetila in drzno je vzkljnila:

»Počakaj, tast, kam si pa zajadral!«

Zenska je ženska, nobena ne dovoli, da bi padel madež na obraz. Tako je nehote odkrila tastovo strategijo in taktiko. In tasto ni več pomagalo nobena zavijanje in špekulacija: zakon mu je odmeril štiri hektare. Tedaj pa ga je popadla starčevska mrzlica in snaho Stojano je res zapodil od hiše.

»SVETA« ZEMLJA

Križ božji, koliko je na svetu cerkvene zemlje! Za tisto, ki pripada cerkvi v vasi Zdravincu pri Kruševcu, pa v staroslovenskem in srbskem jeziku sploh ni toliko superlativov, da bi ji odmerili pravično me-

sto v kraljevstvu božjem. »Ta zemlja pripada svetnikom,« pravi pop Oglobljin. »To je prostor, kjer počivajo in se zabavajo, ko pridejo na ta grešni svet.« Seveda, to je prostor, kjer včasih tudi malo zaplešejo.

Kmetje so mu na to odgovorili: »Svetniki imajo dovolj prostora. Zupnišče je veliko, deset kol lahko hkrati plešejo.«

Potlej pa so lepo prosili popa, naj jim odstopi samo nekaj metrov na robu cerkvenega dvorišča, da bi postavili spomenik padlim borcem Zdravinja, češ da je ta svet najprimernejši, ker je sredi vasi.

»Brezbožnik!« gridi, sveto zemljo zahtevate!« je odgovoril pop.

Kmetje so se potem s prošnjo obrnili na cerkveni odbor. Dobili so enako odgovor. Enako jim je odgovoril niški vladika dr. Jovan. Tedaj so kmetje skomizgnili z rameni. Čudili pa so se, da stoji »sveta zemlja« zapuščena in neobdelana, cerkev pa ima denarja na pretek. In kam gre ta denar? Nekateri verniki so zahtevali pregled blagajniških knjig.

»To so svete knjige in pregledujejo jih samo vladika,« je dejal pop Oglobljin.

Ko so ljudje to slišali, so se obrisali pod nosom, saj je znano, da je niški vladika strokovnjak ta takšne posele. Ljudje pripovedujejo, da je pred vojno uspešno končal tečaj pri ugodnem finančnem strokovnjaku Milanu Stojadinoviću. Pridobljeno znanje je v praksi preveril v pantelejskem samostanu, ko je strokovno in duhovno dokazal, da je slo približno milijon din za kritje dolgov

svetega Petra». Seveda tudi tokrat o njegovi strokovnosti ne smemo dvomiti.

OBLEDELA MODA

Nekateri ljudje iz vasi Drakčićev se imenujejo komuniste. Kmetje pa menijo, da tega imena ne zaslužijo. Vsi si na vse kriplje prizadevajo, da bi se ognili motiki. In vsak dan paradirajo po Rankovičevu, pritišajo na kljuko in iščejo zaposlitev, čeprav imajo dovolj zemlje. Kdaj pa kdaj so jim predlagali, da bi delali v tovarnah.

»Hvala, to ni za nas,« so se zahvaljevali.

In vsi so seveda navallili na Okrajni komite in zahtevali, naj posreduje. Tam pa so jim svetovali, naj se vrnejo v vas. Ko tudi to ni pomagalo, so jim rekli, naj smi povprašajo pri podjetju.

»Pa vendar ne mislite, da homo delavci!« so se uprli.

Okrajni komite jim ni mogel ustreči, ker za dodelitev uradniškega zvanja ni pristojen. Nejevoljni so se vrnili v Drakčiće in na komite javno zabavljali. Da pa bi bila njihova »kritika« v duhu mode, so takšno stališče komiteja nazvali birokratism.

Tudi to besedo napačno obratamo in izgovarjamo, kjer je treba in kjer ni.

J. R.

KULTURNI OBRZORNIK

EVROPSKA GLEDALIŠČA
v prihodnji sezoni

Gledališke poletne počitnice se približujejo koncu. Igralci se vračajo z letovanj, vaje se bodo kmalu začele. V septembru se bodo spet razsvetile gledališke dvorane in začela se bo nova gledališka sezona 1953/54. Kaj bodo naslednje leto prikazovala glavna evropska gledališča?

PARIZ

Pariz je vedno veljal za središče gledališke umetnosti. Kot glavno pariško gledališče pa so vedno smatrali »Commedie Française«, ki je najstarejše ohranjeno pariško gledališče (ustanovljeno leta 1680) in verjetno gledališče z največjim svetovnim slovesom. Ob koncu minule sezone 1952/53 je Commedie Française dobila novega upravnika, ki je znan kot zelo dober režiser in dramatik: »Commedie Française« uprizarja svoje predstave v dveh dvoranah, v »Richelieu« in »Luxembourg«. Predstave so skoraj vse leto, razen kratkega obdobja med poletnimi počitnicami. Nova sezona se bo začela sredi septembra v dvorani »Richelieu« z reprizo kakega klasičnega francoskega dela, verjetno Molièra ali Racina. Prva premiera bo šele 7. oktobra. V dvorani Luxembourg bo prva premiera drama »Resnica je mrtva« Emanuela Rabelaisa. V vodilnem uradnem, ozir. državnem gledališču »Commedie Française« je že tradicija, da podpira predvsem domače francoske dramatičarje in igralce. Med ostalimi premierami v Commedie Française bodo: Pegutova »Devica Orleanska« in drama »Pričakovanje svite« znane pisateljice Simonne. Ob Novem letu bodo izvajali otroško igrano »Otrok, ki noče rasti«. Poleg tega pripravljajo Commedie Française vrsto repriz v novi inscenaciji. Med njimi je mnogo Sardoujevih, Claudelovih in drugih del. V repertoarju pa bodo seveda tudi reprize francoskih klasikov. Režirali bodo predvsem znani francoski režiserji, pa tudi nekaj mlajših. Tujih režiserjev in igralcev ne bodo angažirali.

LONDON

Michael Bantall, novi ravnatelj londonskega »Old Vic«, najbolj znanega angleškega gledališča, je pred nedavnim nakazal program za naslednjo sezono. Opisal je tudi obširen petletni delovni načrt. Po tem načrtu bo »Old Vic« v naslednjih petih letih uprizoril vsa Shakespeareova dela v popolnoma novih inscenacijah in z mladimi igralci. Michael Bantall meni, da mora »Old Vic« postati njiva mladih igralških talentov, »igralških potencialnih sil«, ne pa oder, na katerem bodo nastopale že znane gledališke zvezde. Le izjemoma bodo angažirali ugledne igralce. Za naslednjo sezono so že angažirali znamenita igralca Claire Bloom in Richarda Burtona. Med mlajšimi pa bo nastopilo mnogo »novih nad« angleškega gledališča. V tej sezoni bo »Old Vic« izvajal šest Shakespeareovih del: »Hamlet«, »Kralj John«, »Coriolan«.

Zapiski iz tujine

Znani francoski književnik in dramatik Paul Claudel je obhajal 85. rojstni dan. Njegovo zadnjo dramo »Tobias in Sara«, so pred nedavnim z velikim uspehom izvajali v Hamburgu.

Ob 125-letnici rojstva Franca Schuberta bosta Dunajski komorni zbor in Dunajski simfonični orkester izvajala Schubertovo opero »Alfonso in Estrella«. Opero so prvič uprizorili leta 1854 v Weimarju. Takrat je dirigiral Franz Liszt.

Londonsko gledališče Old Vic je osnovalo »Klub prijateljev gledališča«. Poleg ostalih ugodnosti morejo člani kluba kupovati vstopnice za Old Vicove predstave teden dni pred redno prodajo. Članarina v klubu je zelo nizka.

Münchensko gledališče »Kammerspiele« bo novo sezono otvorilo z Petra Ustinova dramo »Ljubezen štirih polkornikov«. Prihodnjo sezono bodo dramo izvajali tudi v Parizu.

Festival dramske umetnosti je bil tudi letos v Normandiji, v Caenu, Constanceu in znanem turističnem kraju Mont Saint-Michelu. Med ostalimi francoskimi skupinami je na festivalu sodeloval tudi »Theatre Nationale Populaire« Jeana Villarda.

lan«, »Vihar«, »Kar hočete« in »Mnogo hrupa za nič«. Po prvotnem načrtu bi moral »Old Vic« v naslednji sezoni uprizoriti le Shakespeara. Zdaj pa so to izpremenili in bodo ob nedeljah izvajali tudi druge klasike. Le izjemoma bodo dali premiero kakega sodobnega angleškega dramatika.

Londonska opera Covent Garden bo v naslednji sezoni obnovila svoj klasični repertoar. Med novimi operami bo »Gloriana«.

Vanja Radauš; Portret

Benjamina Britna. Za izvedbo Wagnerjevih del, ki jih v Angliji zelo radi poslušajo, je Covent Garden angažiral nekaj prvovrstnih nemških pevcev, ker bodo Wagnerja izvajali predvsem v nemščini. Podobno je z italijanskim klasičnim repertoarjem. Dirigirali bodo sami znani dirigenti.

DUNAJ

Dunajska gledališča so za naslednjo sezono najavila pester spored. »Volkstheater« bo začel delo ob koncu avgusta s Shakespeareovim »Kraljem Learom«. Glavno vlogo bo igral Klaus Klausen. Ob Novem letu bodo uprizorili Shawovo delo »Androkel in lev« in Aristofanovo »Lizistrato«. Na repertoarju so tudi Hauptmann (»Rosa Bernt«), Strindberg in drugi.

Uprizorili bodo tudi nekaj sodobnih del, n. pr. Priestleyjev »Zlati dež« in druge. Razen rednih predstav uvaja »Volkstheater« v naslednji sezoni tudi cikluse posameznih del s posebnimi abonentskimi vstopnicami.

»Volkstheater« nima na sporedu nobenega domačega avtorja. Gledališče »Josefstadt« pa bo v naslednji sezoni izvajalo predvsem avstrijske dramatičarje. Prva premiera v »Josefstadtu« bo Hansa Schuberta »Izgubljenca«. Sledila ji bo Ulricha Beeherja »Gospodična Loeventhorn« in druge.

Dunajska opera bo v novembru uprizorila Alberta Lortsinga opero »Cesar in tesar« in Smetanovi »Dve vdovi«. Na sporedu je tudi vrsta operet, n. pr. Lehárjev »Luksemburški grof« itd. Angažirali so znane dirigente in pevce, med njimi n. pr. tudi švedskega tenorja Pera Grundna.

N. Jovanović

IZ NAŠIH KRAJEV

Če gospod upravnik gradijo hišo...

Grob primer zlorabljanja delavskega samoupravljanja v gradbenem podjetju »Sograd« v Soboti

Gradbeno podjetje »Sograd« v Soboti se uvršča po številu delavstva in po obsežnosti gradbenih del med močnejša podjetja v Prekmurju. V podjetju je našlo zaposlitev več sto delavcev in okoliških bajtarjev. O notranjem življenju kolektiva vse do letos ni bilo kaj posebnega slišati. Dogodki zadnjih dni, pravzaprav zadnjih dveh let — o čemer delavci z rastočim nezadovoljstvom šušljajo — dokazujejo, da se za lepimi besedami skrivajo v vodstvu podjetja samopašnost, grobo zlorabljanje delavskega samoupravljanja, intrige, ozki egoistični interesi posameznikov, hlapčevstvo, neodkritosrčnost in še druge nečedne stvari. Delavsko samoupravljanje je v rokah ozkega kroga ljudi, ki so že zdavnaj padli pod vpliv gospoda upravnika — tako ga delavci titulirajo. Sicer pa preidimo k dejstvom:

PODJETNI UPRAVNIK
IN NJEGOVA DESNA OKO

Dve leti bo kmalu, odkar je začel upravnik zidati stanovanjsko hišo. In ta lepa enonadstropnica, ki je že danes pod streho, je tako ozko povezana z zlorabami upravnikovega položaja in špekulacijo, da je treba o njej podrobno spregovoriti. Ko so bili temelji narejeni — to je opravilo podjetje po redni poti — je prevzel organizacijo upravniki osebnosti. Delavci še pomnijo, kako je obiskoval gradbišča ter med delom snubil zidarje in delavce za udarniško delo pri gradnji hiše. Težko je reči, kaj je napotilo ljudi, da se niso odrekli tej »prostovoljni akciji«. Znano je samo to, da so zidovi zrastle izpod rok delovnega kolektiva in to na šumarski način, pri čemer se je upravnik ognil akumulaciji, socialnemu zavarovanju in drugim dajatvam. In potem, ko je podjetje izstavilo račun za temeljna dela, je bila velika zamera, tako da so morali računček za nekaj jurčkov »popraviti«. Ob zaključ-

ku gradnje je v času splošnega pomanjkanja cementa vzel iz podjetja 4 tone cementa in to brez prošnje. Pri vseh delih je imel glavno besedo predsednik upravnega odbora, gradbeni delovodja Kološa. Delavcem je še danes uganka, na kakšen način se je Kološa uspelo vrniti na predsedniško mesto! Ko so letos spomladaj volili delavski svet in upravni odbor, je ravno Kološa zavrnil podpis kandidatne liste. Kološa je upravnika desna roka, nepriljubljen pri večini delavcev, človek ki se pod legitimacijo ZK izdaja za nekakšnega »političnega vodjo«, v resnici pa je poslušno orodje svojega upravnika. Kot gradbeni delovodja je nujno potreben na gradbiščih, vendar sedi v pisarni kot »mezdinik«, pri čemer se izgovarja na svojo bolezen. Ta bolezen pa ga niti malo ne moti pri gradnji upravnikove hiše, kjer je kuhan in pečen. Njegova mlačnost do političnega dela ni ostala prikrita ostalim komunistom, zato so ga pred kratkim izključili iz svojih vrst.

UPRAVNEMU OSEBJU 47,98%
DELAVCEM 17% VEČJE PLAČE

Kakšno stališče je zavzel upravni odbor do novega tarifnega pravilnika, samo nekaj skromnih primerov. Upravniku, kot nestrokovnjaku z nepopolno srednješolsko izobrazbo, so določili nad 19.000 din mesečnih prejemkov. Uslužbencem so se letos dvignile plače po sledečem ključu: pomožnemu knjigovodju za 78,70%, upravniku za 44,90% (ta je že od prej prejel dokaj visoko plačo), poslovodju za 42,50%, administratorki za 57,50%, — skupaj upravnemu osebjem za 47,98%. Pri delavcih so se dvignile plače le nekaj nad 17%. Če te številke, ki so vsaj v glavnem točne (podatke je težko dobiti), kažejo, da pri sprejemanju tarifnega pravilnika ni prišla v ospredje volja ljudstva. Če še povemo, da so bili primeri, ko so vajenčkom v pod-

jetju odtrgovali že tako skromne mesečne prejemke od 20 do 520 dinarjev, postane zadeva še bolj jasna.

UPRAVA POZABLJA SVOJO
DOLŽNOST

Delavci po gradiliščih nimajo osnovnih sredstev za osebno higieno. Če več let pripovedujejo, da je treba urediti umivalnice, delavci pa še vedno odhajajo po delu umazani domov. Uprava z nemarja kontrola nad gradbišči, kar je posebno drastično pokazal primer na gradnji tovarne perla v Soboti. Zaradi nezadostnega zavarovanja se je ostreje nenadoma zrušila na 17 delavcev. Sreča v nesreči je bila, da se je ostreje v zadnjem trenutku obrnilo na majavih podpornikih. Tako so se ponesrečili le trije delavci. Komisija, ki je pregledala vzroke nesreče, je ugotovila, da so bili delavci v času nesreče na gradilišču sami, brez vodstva. Kakšne ukrepe je zavzel delavski svet z upravo in upravnim odborom? Ponesrečeni delavci vedo le to, da jih je v bolnici obiskal »poslane« iz podjetja ter jih nagovarjal, naj izpovejo pred komisijo, da se je streha nenadoma zrušila. V resnici so delavci že dalj časa opazovali sumljivo gibanje ostrešja. Torej namesto, da bi poiskali krivca, ki je povzročil nesrečo treh ljudi, zakrivajo lastnih grehov.

POCENI BI PRIŠEL DO HIŠE,
CE...

In končno, za zaključek še to: Letos so bila dela na upravniki hiši v grobem zaključena. Za izdelavo notranjih del (okenski okvirji, vrata, stopnišča itd.) se je upravnik osebno obrnil na delavce v domačem mizarstvu (Sograd). Ker je vztrajal, naj mu naročena dela izdelajo izven delovnega časa (to se pravi brez plačila akumulacije), se je temu poslovodja odločno upr. Ne očitaje se na njegovo mnenje, se je upravnik na svojo pest dogovoril z mizarji, da so prevzeli naročeno delo po delovnem času.

SE NE BI VMESALA
OKRAJNA DELOVNA INSPEKCIJA

Vsa zadeva bi se najbrž srečno končala (za upravnika seveda), da se ni v šušmarstvo vmesala okrajna delovna inspekcija, ki je prepovedala nadaljnja dela. Najbolj zanimivo pa je to, da so krivci takoj začeli iskati »krivce«, ki so baje signalizirali inspekciji šušmarjenje. To se je najbolj pokazalo na enem izmed zadnjih sestankov (sej), kjer so hoteli odpustiti dva člana kolektiva z motivacijo, da rušita disciplino in da sta v mizarstvu nepotrebna.

Upravnik (medtem je bil v poklican na orožne vaje) se sicer zakonitih ukrepov delovne inspekcije ni ustrašil. Na okraj so romala grozilna pisma. V enem osebno obračunava z gospodom tovarišem inspektorjem, kakor ga v pismu naziva. Šušmarjenje se kljub vsemu nadaljuje.

Mnenja sem, da je vsak nadaljnji komentar odveč. Kje so? Komunisti, da dopuščajo vse to? Ali v prekmurskem gradbenicah res ni toliko zavesti in revolucionarnega duha, da bi napravili red v lastni hiši?

Lojze Trstenjak

19 cigaret namesto 20

Ze večkrat, ko sem kupil zavitek »Drava«, sem našel samo 19 ali celo le 18 cigaret. Posebno presenečen sem bil 19. avgusta, ko sem jih kupil dva zavojčka v steklasti menzi v Roganški Slatini in ugotovil, da je v obeh le 19 cigaret. Poprosil sem še soseda, ki je imel še štiri neodprte zavojčke, naj jih presteje; v enem jih je našel tudi le 19.

Kadilci bi želeli, da v Tobačni tovarni v Ljubljani dobro prestejejo cigarete, ne pa da moramo plačevati 19 cigaret za 20.

Pavel Jordan

Še po osmih letih

V vasi Vrbovo pri Ilirski Bistrici so Italijani napravili vodnjak in vtišnil vanj fašistični znak. Grb je precej velik in še danes spominja na bivše osvajalce. Takih vodnjakov je v Vrbovu še več, verjetno so tudi po drugih vaseh. Pozoren sem postal nanj tem bolj, ker je blizu šole. Vprašujem se, kako odgovarjajo učitelji otrokom, če le-ti povprašajo, kakšen znak je to in zakaj je vtišnil na vodnjaku. Čudim se in vprašujem, kako da odgovorni tovariši iz Bistrice in okoliških vasi niso tega opazili in odstranili.

Kapetan Miko Mitrovič, Ilirska Bistrica.

Roj.

Bralci nam pišejo:

Preprečimo izzivanje!

Slovenskim internancem, ki smo bili od maja do julija 1941 v Begunjah in Lentvidu nad Ljubljano, ali pa so od 1. do 10. julija 1941 prebili v Lentvidu pred izgonom v Srbijo, je še v spominu V. P. z Jesenic, ki je tam v službi okupatorja predzorno zasramovala Slovence. Zenske je telesno preiskovala na izredno surov način, jim odvzemala skrivne predmete, ki so jih poskušale skriti pred okupatorjem, ali pa celo snemala z rok, vratov itd. razne dragocenejšje predmete.

Kako se je leta 1945 izognila zasluženi kazni vojne zločinke, ne vem. Verjetno z »junaškimi« begom. Kljub vsemu pa je tako predzorno, da prihaja v Ljubljano in se spreha po njej.

Slovinci nismo maščevalni, toda vse kar je prav! Zaradi tega naj bi sprejeli kake predpise proti izzivanjem takih ljudi, ki jim bodo preprečili vstop k nam.

Cv. A. K.

Vse moje prošnje so zaman

Tovariši uredniki! V stikih s svojimi poklicnimi prijatelji in tovariši sem spoznal, da posvečajo znanstvenim delavcem v drugih mestih veliko pozornost in jim omogočajo plodno znanstveno delo. Zato bo tudi vam najbrž nerazumljiv moj primer, ki me je hudo prizadel in mi onemogoča, da bi razvil širšo dejavnost.

Ze sedemnajst let se ukvarjam s fitopatologijo, svojčas sem bil prvi zdravnik za rastlinske bolezni in često sem pomagal pri zatiranju nevarnih rastlinskih škodljivcev. Težave pri mojem delu so bile velike. Utrjeti je bilo treba pot novi znanstveni panoi, ki je kmetijstvu nenavadno

koristna. Vsi so kazali razumevanje za moje delo, razen stanovanjskega odseka MLO Ljubljana. Zaradi njegove nepravilne stališča kuham že več let svoje pripravke v kuhinji, veliki 1,35 x 2,20 m, ki jo hkrati uporabljata tudi moja družina. Medtem ko na eni strani štedilnika kuhajo kosilo, kuham na drugi svoje pripravke, ki vsebujejo najhujše strupe.

Vse moje prošnje, naj bi mi omogočili boljše delovne pogoje in odobrili stanovanje v lastni hiši, so ostale doslej brez uspeha.

Razen tega mi hišni lastnik dela stalno stitosti, kar mi še bolj otežuje delo in študij. Pod takimi pogoji mi bo vsako nadaljnje delo kmalu onemogočeno.

Ing. Lojze Prezelj

Hvala lepa za tako plesno
godbo!

V počitniškem domu ESJ ob Bohinjskem jezeru že celo sezono zabava delavce, ki so na oddihu, neka godba iz Trčiča. Menda je gledala uprava doma zgolj na finančni efekt (dom je odprt za vse) in ne na kulturno plat zabave svojih gostov, ko je naročila godbo. Instrumentalni izvedbi ni kaj reči, toliko bolj pa je vreden kritike njen besedni del. Razni sentimentalni, solzavi, melanholični teksti, ki so tudi vsebinsko primerno zapeti, niso v ponos doma ESJ in se nad njimi mnogi zgražajo. N. pr.: O Janezu in Micki, ki sta šla v Kranj po »picka« s teto in »koreto«, pa so zaradi pljanosti obležali v nezavesti. Pravo balno norčevanje iz Gorenjcev. Naj omenim, da to — nazovi skladbo — predvaja tudi Radio Ljubljana v glasbi po željah. Zelo kulturno! Potem pojo o nekem grbastem dekletu pri »Sestici« v Ljubljani, ki jo prosijo, »naj nič ne da, samo malo počkečka«. Potem pa sledi pripomba, da je »žečkanje med plesom prepovedano«.

Ali je to ogledalo naše kulture? Ko pa zaigrajo kako slovensko narodno, pa jo potvoriijo s kakim jodlanjem na koncu in vmes, ali podobnimi »okrasiki«, samo da ni slovensko. Sicer pa prava slovenska narodna pesem ne spada v društvo smešnih tujih in domačih popevk, ki so plod malomeščanske fantazije in puhloglavosti nekoga, ki misli, da morajo naši ljudje vse prebaviti! Vse to pa prenašajo še zvočniki, obrnjeni proti jezeru in »cirkuško« opozarjajo nase. Smatrajo, da je to reklama za dom. Zelo »častna« reklama, res!

Nove knjige skz

Ob desetletnici upora Primorske smo izdali knjigo

France Bevk:

Pot v svobodo

Obsega 232 strani s pregledno karto primorskega ozemlja. Cena: broširano 350 din, vezano v platno 500 din

SLOVENSKI KNJIŽNI ZAVOD V LJUBLJANI

SPORT IN TELESNA VZGOJA

WATERPOLO

Jugoslavija zmagovalec turnirja v Nimwegenu

Nimwegen, 22. avgusta. Jugoslavija je zasedla prvo mesto na turnirju najboljših waterpolo reprezentanc za »Pokal Italije 1953«.

Začetek svetovnega modelarskega prvenstva

Ljubljana, 22. avgusta. Na letališču v Bledu se je začelo svetovno prvenstvo modelarstva tipa »A-2«.

Danes je startalo 30 modelarjev iz 17 držav, ki pa so izvedli samo po en start zaradi močnega dežja.

FINALE MLAD. NOG. PRVENSTVA

Odred : Kladivar

Celje, 22. avgusta. Po blatnem in razmočenem igrišču se bila danes finalna tekmovalna igra za prvo mesto mladinskega prvenstva Slovenije.

Naša reprezentanca gluhih — prvak

Bruselj, 22. avgusta. Od 15. do 19. avgusta je bila v Bruslju olimpijska tekmovalna igra za prvo mesto mednarodnega prvenstva gluhih v nogometu.

Dunajski nogomet se bo spremenil?

WM sistem dunajskih moštev? — Dunajska šola je zastarela — Selitve igralcev

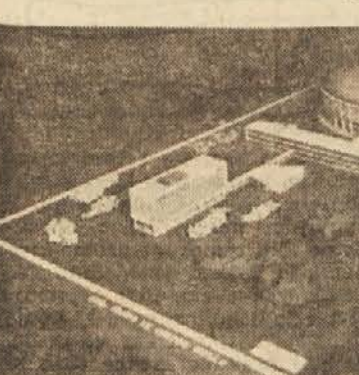
(Posebej za »Borbo«)

Dunaj, 21. avgusta. Po vojni se avstrijski nogomet krčevito bori, da bi zasedel v svetu tisti položaj, ki ga je nekdanje avstrijsko moštvo imelo.

Rapid igra v marsičem drugače kot državni prvak. V obrambi uporabljajo nekatere oblike braziljskega sistema.

Vse to še vedno ne pomeni, da so dunajska moštva opustila »dunajsko šolo«.

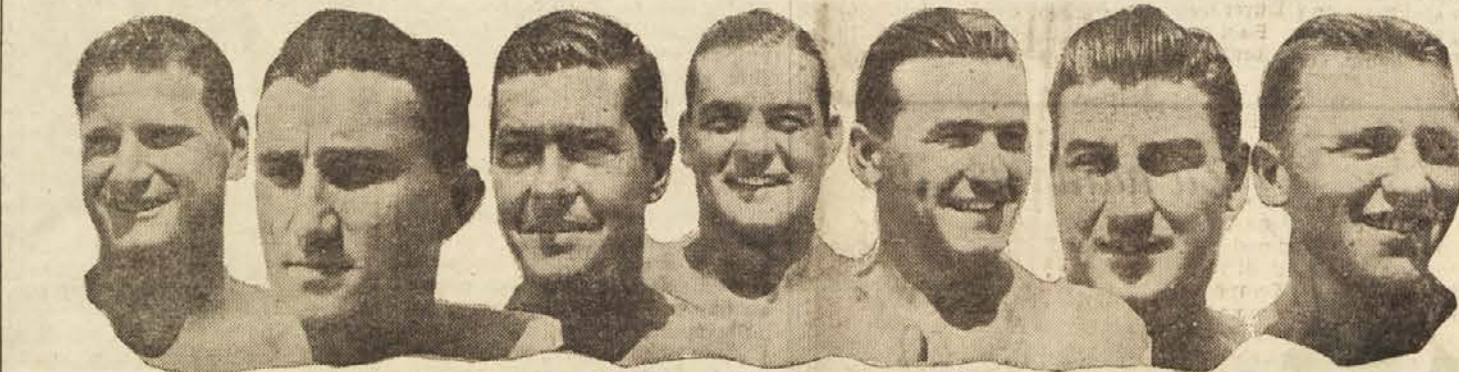
DVA VELIKANSKA STADIONA

Brazilci bodo imeli prihodnje leto priliko videti revijo najboljših košarkarjev in košarkarice sveta.

Zmaga na turnirju v Nimwegenu je ne samo največji uspeh našega waterpola, marveč pomeni tudi najdražjo zmago.

Morali so predvsem vzdržati borbo z moštvom reprezentance Madžarske. Ta tekma, lahko rečemo, je bila prva ovira na poti k zmagi.

Jugoslovanska waterpolo reprezentanca

ker bi bili Nizozemci nevarnejši od Madžarov. Nasprotno, zmaga nad Madžarji pomeni največjo zmago v zgodovini našega waterpola.

Jugoslavija : Belgija 5 : 1 (0 : 1)

Nimwegen, 22. avgusta. Danes je jugoslovanska reprezentanca odigrala peto, zadnjo tekmo. Premagala je Belgijo s 5:1 (0:1).

Potemtakem je Jugoslavija na turnirju zasedla prvo mesto brez poraza in si tako pridobila pravico nositi naslov trenutno najboljšega waterpolo reprezentance na svetu.

V prvem polčasu je proti Belgiji igrala precej neoprezno, tako

vali so jo v zares velikem spopadu z enakovrednim moštvom. Toda dvoboj z Nizozemsko je bil težji zato, ker Nizozemci od olimpijskih iger pa do zdaj niso hoteli razumeti, da je naša reprezentanca boljše.

Tudi včerajšnja tekma je potekala

hvaliti samo Spancu Bataleu, ki je sodil to tekmo, da je izid za njih vendarle ugodnejši. Kajti rezultat 5:4 je bil dosežen samo s skrajnimi napori sodnika, da bi zagotovil zmago domačega moštva.

da so Belgijci vodili z 1:0, v drugem polčasu so naši odlično zaigrali in dosegli pet golov. Jugoslavija je prva z desetimi točkami. Na turnirju v Nimwegenu je premagala vse nasprotnike: najprej Italijo, potem Madžarsko, Španijo, Nizozemsko in končno Belgijo.

Prvenstvo Slovenije v plavanju

Kamnik, 22. avgusta. Včeraj se je začelo prvenstvo Slovenije v plavanju. Sodelujejo štirja in Zeleničar iz Ljubljane, Bled in Kamnik.

Moški 1500 m: 1. Pirč (I) 22:21,7, 2. Zrimšek (K) 23:01,9; 200 m metuljček: 1. Cerer 2:53,2, 2. Zrimšek 2:59,7 (oba Kamnik); 100 m metuljček: 1. Hafner (I) 1:02,6, 2. Veržič 1:07,8.

Po prvem dnevu je vodila štirja 71. Kamnik 49, Zeleničar 31 in Bled 9 točk.

Petkratna rekorderka z 20 leti

Dubrovnik, 22. avgusta. Na kopališču v mestnem pristanišču je večji hrup kot navadno. Množica se gnete okrog malega bazena. Dubrovčani so si prišli ogledat svetovnega rekorderja Janyja, njegovo sestro in izvirnega Bolteuxa.

In zares je letos Eša Ligorio začela naskakovati rekorde. Že v začetku sezone je plavala v Beogradu 100 m hrbtno v času starega rekorderja. Nasprotnice ni imela. Borila se je samo s štoparico. Videti je bilo, da je Eša v odlični formi. Pričakovali smo novih rekordov.

Nismo dosti čakali. Na 100 m hrbtno je dosegla izreden čas 1:19,0. Potem

povračila pa so doživeli še en poraz. Naši reprezentanti so obračunali tako z vsem: od netočnega pisanja dela tiska do nešportnega obnašanja njihovih igralcev, pa tudi z občinstvom, ki od začetka do konca ni niti v enem trenutku pokazalo želje, da bi vsaj enkrat pohvalilo bleščeče zmage naše reprezentance.

Na ostalih tekmah zmaga našega moštva sploh ni bila problem.

Maribor, 22. avg. — Danes se je pričelo v Mariboru na stadionu Zeleničarja IX. državno prvenstvo v atletiki za posameznike, ki je eno izmed najbolj množičnih prvenstev po osvojitvi. Skupno je bilo prijavljenih 298 tekmovalcev in tekmovalk.

Kljub vsemu pa so se današnja predtekmovalna v redno razvijala. Tekmovalci so bili morda še bolj pozorni na svoje obnašanje.

Maribor, 22. avg. — Danes se je pričelo v Mariboru na stadionu Zeleničarja IX. državno prvenstvo v atletiki za posameznike, ki je eno izmed najbolj množičnih prvenstev po osvojitvi.

DRŽAVNO PRVENSTVO V ATLETIKI

Dež je oviral tekmovalce

Nov jugoslovanski rekord v troskoku Radovanovič (CZ) 14,86

Maribor, 22. avg. — Danes se je pričelo v Mariboru na stadionu Zeleničarja IX. državno prvenstvo v atletiki za posameznike, ki je eno izmed najbolj množičnih prvenstev po osvojitvi.

PREJ BI OPUSTILA PLAVANJE, KAKOR »JUG«.

Vsem Eša brez oklevanja odgovori: »Prej bi pustila plavanje, kakor svojo »jug«.

Slovesen začetek državnega strelskega prvenstva

Ljubljana, 22. avgusta. Danes je bila na strelišču ob Dolenjski cesti slovesna otvoritev VIII. strelskega prvenstva Jugoslavije. Vse zbrane tekmovalce je pozdravil tajnik Strelske zveze Slovenije tovariš Kostonjec.

Na letošnjem državnem prvenstvu pričakujemo zelo dobre rezultate in ni izključeno, da bodo v nekaterih disciplinah strelci prekosili dosedanje rekorde.

Crvena zvezda v četrtfinalu nogometnega pokalnega prvenstva

Beograd, 22. avgusta. Crvena zvezda se je uvrstila v četrtfinale nogometnega pokala Jugoslavije z zmago nad mostarskim Veležem 1:0 (0:0).

Torino — Pallaga je dosegel nov italijanski rekord na 400 m prosto z rezultatom 4:47,8.

Po pozdravnih govorih so oddali častni strel najstarejši reprezentant Cestnik, mladinec Čuk, pionir Markovič in članica Zlata Markovič.

Potem je bilo propagandno tekmovanje z vojaško puško na premikajočo se tarčo s svetlečo municijo. Prvo mesto je osvojila ekipa Slovenije (Planinc, Coko, Jež, Rems, Kveder), ki je dosegla 27 zadetkov in 206 krogov.

Na letošnjem državnem prvenstvu pričakujemo zelo dobre rezultate in ni izključeno, da bodo v nekaterih disciplinah strelci prekosili dosedanje rekorde.

ODEBJKA

ZDA : Trst 3:1

Trst — Odbojkaška reprezentanca ZDA je odigrala tekmo z reprezentanco Trsta in zmagala z rezultatom 3:1 (15:5, 12:15, 15:9, 15:8).

Budimpešta — Na lahkoatletskem dvoboju med Madžarsko in Norveško je svetovnemu rekorderju Norvežanu Strandliju uspelo vredi kladivo čez 60 metrov.

Damašnji športni program

LJUBLJANA

Državno prvenstvo v streljanju. Strelišče ob Dolenjski cesti.

Ob 16.30: Pokalna nogometna tekma Odred : BSK II. — Igrišče Odreda.

Ob 20: Prvenstvena košarkarska tekma na novem igrišču Zeleničarja Montažno (Zagreb) : Zeleničar.

Ob 20.30: Kvalifikacijska tekma za državno prvenstvo Zadar : Branik, Predtekm. ASK : Branik (ženske) — Stadion Branika.

Ob 8.30: Na stadionu Zeleničarja nadaljevanje državnega prvenstva v atletiki.

Ob 14.40: Start za maratonski tek.

Ob 15: Na Mariborskem otoku dan plavanja društva Branik.

Ob 20.30: Kvalifikacijska tekma za državno prvenstvo Zadar : Branik, Predtekm. ASK : Branik (ženske) — Stadion Branika.

Svetovno prvenstvo modelarjev. KAMNIK

Nadaljevanje plavalnega prvenstva Slovenije.

Profesionalni nogometni igralci bi radi opravljali še drug poklic

Nenavdno zahtevo so postavili angleški nogometaši pred svojo zvezo. Hočejo, da se jim dovolijo opravljati še drug poklic poleg nogometa.

ŠAH

DRŽAVNO POLFINALNI TURNIR V LJUBLJANI

Ljubljana, 22. avgusta. — Danes je bilo odigrano XII. kolo turnirja: Preinfalk : Janošević prek., Horvat : Vidmar remi, (23 potez), Marič : Rabar (16), Božič : Trajković 1:0 (28), Levčič : Vučetič prek., Hočevar : Kržišnik remi (39), Sokolov : Matulović 1:0 (28), Zaharijev : Zavila 0:1 (20).

Za bralke se nekaj posebej

VZGOJA OTROK

Filatelija kot učitelj

Nič posebnega ni, da beremo v dnevnem tisku, kako povsod ustanavljajo klube šahistov, košarkarjev in drugih. Redko pa beremo, da so kje ustanovili filatelistični klub. Ko da je ta panoga važnega kulturnega, izobraznega in vzgojnega dela povsem pozabljena. In vendar je njen vpliv na izoblikovanje človeka in njegovega solidnega znanja zelo važen. V ZDA so nekatere države uvedle filatelijo v šole kot učni predmet.

Filatelija ni stara. Prve poštné znamke so namreč ljudje začeli uporabljati šele pred dvesto leti. Mimogrede naj omenimo, da je sprožil misel o poštni znamki naš rojak, Slovenec Lovro Košir, predsednik »Poverjenstva za državne računске izpise« v Zagrebu. Svoj izum je predložil ministrstvu na Dunaju in mu poslal vzorce papirja, na katerem naj bi znamke tiskali in jih potem prilepljali na pisma. Avstrija tega predloga ni sprejela. Prve znamke so začeli uporabljati v Angliji šele maja meseca leta 1840. Od takrat se je razvijala tudi filatelija, in zdaj je razširjena po vsem svetu. Stari in mladi filatelisti si dopisujejo, čeprav drug drugega ne poznajo, ter izmenjavajo znamke in poštné vrednotnice.

To omenjam samo mimogrede, da bi boljše podprl trditve, da ima filatelija v človeškem življenju važno vzgojno, izobrazbeno in kulturno vlogo. Filatelista mora biti natančen, pazljiv, vesten, miren, buden in oprezen. Imeti mora torej vse lastnosti, ki naj bi jih imel vsak omikan človek. Pregledati in oceniti mora vsako najmanjšo napako na znamki. Imeti mora zelo bistro oko za barvo, poznati vse dežele vseh kontinentov. To pomeni, da mora biti kazen v zemljepisno dobro podkovan tudi v zgodovini. Na poštnih znamkah so liki slovečih državnikov, politikov, znanstvenikov itd. Tako filatelista nehoti spoznava tudi politično, kulturno in prosvetno življenje tujih dežel, ker se zanima za njihove voditelje in graditelje. Filatelista se seznanja tudi s floro in favno tujih dežel, z njihovim gospodarskim bogastvom.

Skratka, mladi filatelisti črpajo iz filatelije neprecenljive koristi, saj vzbujajo vsaka znamka v njih radovednost in vsestransko zanimanje za posamezne države, za njihove zemljepisne, zgodovinske, kulturne, politične in gospodarske razmere. Tako filatelista širi svoje obzorje in izpopolnjuje svojo izobrazbo, filatelija pa mu pomaga tudi pri učenju v šoli.

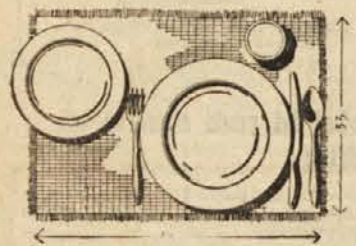
To pa se niso vse koristi, ki jih ima človek od filatelije. Pa že zadostujejo, da vidimo, da bi se morale naše pionirske in mladinske organizacije ob pomoči profesorjev in staršev bolj zanimati za organizacije filatelističnih klubov v organizaciji pionirjev in mladincev, ker bi imele od tega veliko korist. Tudi starši naj bi vzgojiteljem v tem oziru pomagali.

Lj. Krajačič

Kapljica salmijakovec ublaži boleščino, če piči komar, napravila ali čebela. Če se opečemo z močnimi kislinami, nevtralizira kisline salmijakovec. Z njim odstranimo s rok neprijeten vonj po petroleju, čebulni in podobno. To napravimo tako, da namočimo roke v mlačno vodo, v katero smo ga kanjili nekaj kapljic. Z njim odstranimo tudi madeže joda.

BODITE PRAKTIČNE!

Namesto velikih prtov, ki z njimi pregrinjamo mize, nam bodo kaj dobro služili manjši prtovi,

Sol

moramo imeti vedno doma. V higieni in kozmetiki jo uporabljamo za grgranje: žličko soli raztopimo v kozarcu tople vode. Krepilno kopel pri pravico, če damo 2 in pol kilograma morske soli v banjo. Dalje uporabljamo sol proti nahu. Nasičeno slano vodo vzamemo v prsih, globoko vdihavamo, tako da slana voda prodre v nosne votline. Če to delamo pozimi vsako jutro, bomo preprečili nahod. Proti kožnemu lišaju: v ta namen spiramo kožo z raztopino 4 gr soli na pol litra vode.

Za vzdrževanje obleke. Rjaste madeže na obleki drememo s čisto krpo namočeno v raztopini soli in citrónovega soka, nato pa hitro speremo do čistega. Po zadnjem sprakanju ne ostane niti sled po madežu.

ŽELODČNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Dezinterija ali driska je nalezljiva bolezen, za katero obole v poletnih dneh mnogi otroci in odrasli. Dezinterija čisto povzroča dojenčku in malemu otroku drisko. Tako na pr. v Beogradu klice dezinterije povzročijo 10 do 25% vseh otroških drisk.

Bolezen nastane navadno en do sedem dni potem, ko so klice dezinterije prišle s hrano v otrokovo telo. To pa se lahko zgodi tudi že nekaj ur po okužbi. Otroci dobi drisko, najčesteje krvavo in sluzasto. Število stolic je različno: od 5, 6 do 30 v 24 urah, včasih pa tudi več (nad 80). Dojenček pa tudi več (nad 80). Dojenček ima krče v danki, čisto bruha in

med boleznijo, marveč tudi tedne, včasih pa tudi mesec potem, ko že ozdravi.

Večiti moramo tudi, da nekateri ljudje tudi zdravi prenašajo klice, pri tem pa ne kažejo nobenih znakov bolezni. Bolnik prenaša bolezen na zdrave ljudi na dva načina. To stori lahko zlasti človek, ki neguje bolnega otroka, če ne skrbi dovolj za svojo čistočo, zlasti čistočo rok in nohtov. Bolezen pa se lahko prenaša tudi posredno, prek predmetov, okuženih z bolnikovimi klicami: umazanimi plenjami, posteljnim perilom, odejami in podobno. V mnogih vaseh, kjer nimajo higien-skih stranišč, bolniki ali nosilci klic onesnažijo prostor okrog svojih hiš ali primitivnih stranišnih jam; potem pa z obutvijo prenašajo kužne klice v hiše in tako širijo bolezen.

Često z umazanimi rokami onesnažimo sočivje, meso, mleko, kruh in druga živila. Nezasodno oprana solata je prav tako pogost vir okužb. Zlasti pa prenašajo bolezen muhe.

Zato učite otroke, da se bodo že od mladih nog naučili umivati si roke po vsakem delu, obvezno pa pred jedjo.

Često z umazanimi rokami onesnažimo sočivje, meso, mleko, kruh in druga živila. Nezasodno oprana solata je prav tako pogost vir okužb. Zlasti pa prenašajo bolezen muhe.

Zato učite otroke, da se bodo že od mladih nog naučili umivati si roke po vsakem delu, obvezno pa pred jedjo.

Bratec se čuti varnega v rokah starejše sestrice, mamica pa lahko brez skrbi opravlja svoje delo.

Za hladnejše dni

Dve praktični kombinirani obleki. Morda vam bodo dale zamisel, kako bi lahko popravile staro, obnošeno.

Naučite se skrivati svoje hibe

Bistveni del pri lepoti in zunanji negi je obleka. Kako daleč naj se kdo pokori modnim muham, je individualna stvar, predvsem pa stvar denarja. Mislim pa, da ženska, ki ni popolna lutka, temveč človek z lastno voljo in nazori, cenil predvsem izvirnost, zato bo vsako novo linijo prilagodila svoji osebnosti. Vsako pretiravanje škoduje, pa tudi misel, naj bo človek tak kakor ga je dala narava, ni na mestu.

Obleka, da čeni samozavesten nastop v družbi in ponosno držo, kar jo dela lepo. Zato spoznajmo svojo zunanost, bodite objektivne sodnice in kritične opazovalke same sebel!

Prevelika postava

Velike ženske vedno zavidajo majhnim in tožijo, da se sploh ne morejo primerno obleči. Toda to ne drži! Ravno velika ženska ima nešteto možnosti.

Izogibajte se podolžnih linij, ki bi vašo postavo še podaljšale! Zelo graciozno pa vas bo napravila vsaka počez črtasta obleka. Ti, letos tako moderni vzorec, so kot nalašč za vas! Tudi kar se tiče dolžine, ne izbirajte nikdar predolgih, pa tudi ne prekratkih oblek, temveč se odločite za solidno srednjo dolžino. Dobro vam bo pristojala pisana in veliko-črta obleka. Tudi velik karo je ali mastjo, ki jo dobite v lekarni. Če pa je ognjotjev hušja, se morate takoj zateči k zdravniku. Ne smete se več kopati, ker vam to škoduje, saj hoste odprte ranice s peskom in nečisto vodo še bolj okužili, škoduje pa tudi drugim, ker boste z gnojem onesnažili pesek, na katerega bodo za vami legli drugi kopalec.

Čez obleko si umislite ohlapno jopico z velikimi žepi, širokimi rokavi in reverji.

Če nosite klobuk, naj ima široke kračice in nizko vzglavje!

Nikoli se ne kitite s kakimi igračkami, ki so bolj resne stvari.

Premajhna postava

Za vas pa velja ravno nasprotno. Izogibajte se počez črtastih blag, velikih vzorov, dvodelnih oblek in kompletov, kril in bluz, prevelikih reverjev in žepov ter sploh vsakega grobega in pretiranega okrasja.

Za vas so preproste obleke, nežen nakit in majhne torbice, cvetovi, ogrlice.

Če imate poleg majhne še drobno postavo, vam bodo dobro pristojale nabrane obleke.

Široki pasovi, ki so za velike postave nekaj idealnega, bodo zelo motili vašo skladnost. Zavedajte se, da vse ni za vsakega. Ni dovolj, da je kakšna stvar moderna, predvsem vam mora pristojati.

Srednja postava

Ženska s srednjo postavo in z dobrim okusom si bo izbirala iz obeh

Širok plašč iz mehkega karirstega blaga, ki ga bomo nosile jeseni, pa tudi sedaj, ko so večeri že hladni, bi nam dobro služil.

skrajnosti, ki sem jih navedla, to, kar bo za njo najbolj primerno, vsekakor pa se bo izogibala pretirano velikih in majhnih oblik. Srednja postava je najbolj idealna, vendar se je pri izbiri modelov treba ozirati na to, ali gre za bolj polno, ali bolj suho postavo. Ženska, srednje rasti in primernega stasa si lahko mareskaj dovolji, čemur se mora odreči srednjevelika debela ali suha žena.

Če ste premočni

Vsak močna ženska si mora pač poiskati svoj individualni stil. Če pa nima sama smisla za to, naj se posvetuje s svojo šiviljo.

Kot prenizka, se mora tudi prepolna postava varovati linij počez, prav nasprotno pa se boste dobro oblekle s podolžasto črtasto obleko.

Če pa ste premočni le brez bokov, potem naj bodo krila črtasta, po dolgem, živetki pa počez. Najlepše vam bodo pristojale enobarvne obleke. Ogibajte se raznih naborov in gab na bokih, kakor tudi preozkih kril. Dobro vam bodo pristojale obleke, ki v pasu niso rezane in tesni živetki. Širok pas je vaši pojavi v škodo!

Tudi ne izbirajte presvetlih barv, temveč se odločite za temnejše, solidne odtenke. Nosite čim daljša krila!

Ker ste zalite in lepo oblikovanih ramen, vam bodo dobro pristojali globoki dekolteji.

Če ste presuhi

Tudi suhi ženski se ni treba pritoževati nad krivično usodo!

Izogibajte se ozkih oblek, tesnih bluz in prevelikih izrezov! Za vas so idealni volančki, pentlje, trakovi, naborki, razkošna krila in rokavi, plišaji, zvoni, vesele barve in razposajeni vzorci.

Tudi malo širši pas si smete privoščiti, vendar ne pretiravajte!

Javellova voda

Za vzdrževanje obleke. Madeže od črnila operemo z Javellovo vodo, ki ji dodamo kisa (1:1) nato izpiaknemo. Recept velja samo za bele pralne tkanine. Javellova vode ne smemo nikoli uporabljati za blaga iz živalskih vlaknen, temveč samo za rastlinska. Javellova voda beli in desinficira perilo (približno 20 gr na 1 l vode). Javellova voda odstranjuje madeže od tanina in rje.

Kozmetika - NA PLAŽI

Čas za kopanje in sončenje še ni minil. Ker lahko sončenje povzroči na vaši koži neprijetne pojave, vam bomo dali nekaj koristnih nasvetov. Poletni mnoge ženske zanemarjajo negovanje obraza. Pod vplivom sonca, prahu in peska se koža lahko izsuši, kar povzroči manjše ali večje, vidne ali nevidne poškodbe. Le-te pa so, da si so na videz nepomembne, izvir okužb, kajti v pesku in umazani vodi vedno nahajamo bolezenske klice.

Zato moramo predvsem težiti za tem, da nam koža ostane mehka in prožna, ker je tako mnogo manj ranljiva. Zadržujte, če vsako jutro in vsak večer — če pa imate kožo že po naravi suho, potem tudi pred odhodom na plažo — namažete kožo z dobro masno kremo. Telo pa si natrite z dobrim oljem, in sicer zjutraj in zvečer s čistim rastlinskim, za na plažo pa z mešanico rastlinskega in vazelinskega. Na stopala tudi ne smete pozabiti, marveč jih morate pazljivo negovati, ker si jih lahko poškodujete.

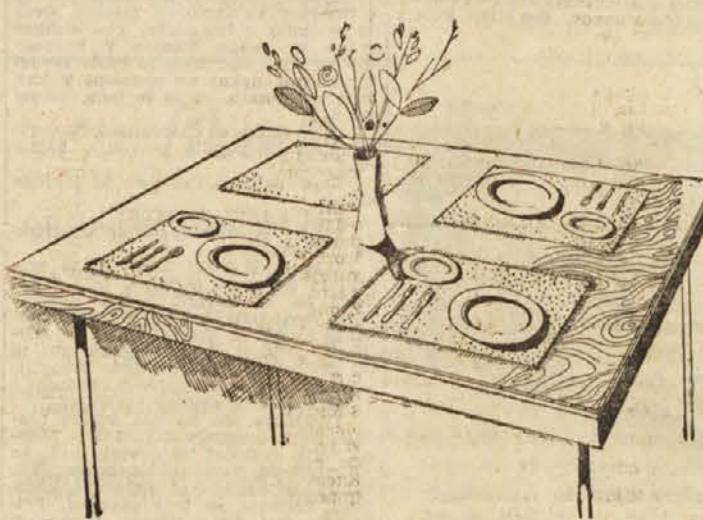
Zelo je važno, da se po kopanju vedno temeljito umijete z milom. Se bolje bi bilo, če bi se po pranju namazali še z lotionom. Le-tega dobite, če zmešate 10 del blagega alkohola s tretjino žličke salicila. Z lotionom si dobro natrite stopala, namočite kosce vate v njem in natrite z njim tudi kožo med prsti. Tako boste zmanjšali možnost raz-

nih neprijetnih pojavov, kot so pege po vsem telesu, ravnice med prsti in na nogah itd. Hkrati pa boste odstranili nevarnost okužb.

Če pa se vam je na licu že pojavil mozoljček, ga natrite z mešanico močno razredčenega alkohola in pudra. Če so na telesu nastala manjša vnetja, ki se lahko tudi ognejo, jih namažite s praškom ali mastjo, ki jo dobite v lekarni. Če pa je ognjotjev hušja, se morate takoj zateči k zdravniku. Ne smete se več kopati, ker vam to škoduje, saj hoste odprte ranice s peskom in nečisto vodo še bolj okužili, škoduje pa tudi drugim, ker boste z gnojem onesnažili pesek, na katerega bodo za vami legli drugi kopalec.

Ne mislite, da je prhanje odvečno, če ste se kopali na plaži. Prav po kopanju je potrebno iz higijenskih razlogov in zaradi nege telesa, da se z vodo in milom umijemo.

Greta Konflao

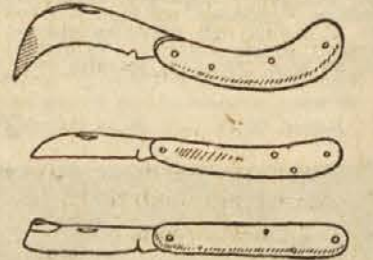

Širok plašč iz mehkega karirstega blaga, ki ga bomo nosile jeseni, pa tudi sedaj, ko so večeri že hladni, bi nam dobro služil.

Naši vlnarski noži

Za vrtnarska dela uporabljamo razno specialno orodje. Vrtné škarje smemo rabiti le v primerih, kjer ne polagamo tolikšne važnosti na odrezano površino. Tam pa, kjer želimo, da ostane lesno tkivo nepoškodovano, uporabljamo za rezanje nož. Za odstranjevanje močnejših vej uporabljamo krivec, ki ima navznoter upognjeno rezilo in navzven zakrivljen, na koncu odebeljen ročaj. Upognjeno rezilo preprečuje drsenje noža in zmanjšuje nevarnost poškodb, hkrati ga pa lahko uporabimo z večjo silo in dosežemo temu primeren efekt. Pri vsaki rezi, kjer potrebujemo zares gladko in nepoškodovano površino, moramo uporabiti kot rezilo orodje krivec. Ako so veje debele, potem jih najprej odžagamo z drevno žagico, odžagano mesto pa zgladimo s krivcem. Zlasti se poslužujemo tega pri precepjanju in obrezovanju drevja. Kjer je potrebna manjša uporaba sile, n. pr. pri cepljenju tanjših podlag (kopulacija, sedlanje, jezičkanje) in za rezanje potaknjencev, upo-

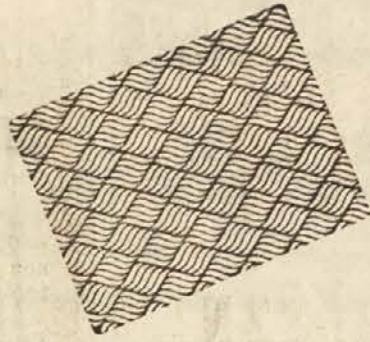
rabljamo cepilni nož z ravnim rezilom in ostro konico. Za okulacije (cepljenje na oko) uporabljamo okulirni nož z zaokroženo

konico, ki ima na hrbtni strani sploščen nastavek za ločenje luba od lesa ob priliki okuliranja. Z okulirnim nožem lahko opravljamo tudi vse druge načine cepljenja in je zato nenadomestljivo orodje v vsakem, tudi najmanjšem vrtu. Okulirni noži, ki imajo sploščen nastavek kar na rezilu, so bolj praktični kakor tisti, ki imajo koščen nastavek za ločenje luba na nasprotni strani rezila.

Miha Ogorevc

TEKSTIL-

TRGOVSKO PODJETJE S TEKSTILOM
LJUBLJANA, NAZORJEVA ULICA ST. 4

obvešča

OBUTEV

NA VELIKO

svoje cenjene odjemalce, da razpolaga z najnovejšim blagom po novih cenah!
Izredna prilika nakupa flanel, barhenta in volnenih tkanin za plašče

SAH

Rekordi v šahovski igri na slepo

Nekega dne leta 1790 so Parižani brali v svojem dnevniku, da živi med njimi 19-letni mladenič, ki je odigral dve šahovski partiji z najboljšima Parižanom, ne da bi gledal na šahovnico in — zmagal. Obema je dal vnaprej po enega skakača. Ta mladi mož je bil glasbenik in eden najbolj nadarjenih šahistov svoje dobe Andre Danican Philidorf.

Po 67 letih je mojster Louis Paulsen v Chicagu odigral prvo slepo simultanko proti 10 nasprotnikom. Od tedaj dalje so razni mojstri dosegli vedno boljše rekorde. Tako je mojster Zuckertort igral v Londonu leta 1876 že z 16 igralci, genjalni ameriški mojster H. W. Pillsbury pa leta 1901 v Moskvi zvišal na 22 partij. Velemojster R. Retty je leta 1919 uspešno igral slepo simultanko proti 24 nasprotnikom. Breyer pa dve leti pozneje proti 28. Pokušaj svetovni prvak Aliehin je štiri leta nato v New Yorku zvišal število na 26 in

še isto leto v Parizu na 28. Ta svetovni rekord je leta 1925 presegel Retty z 29 partijami, šest let pozneje pa znani rekord v igri na slepo Koltanovsky na 30. Spet se je pojavil Aliehin in odigral leta 1933 v Chicagu slepo simultanko proti 32 nasprotnikom. To rekord pa Koltanovskemu ni dal mirno spat, zato je leta 1937 v Edinburgu zvišal število na 34. Leta 1947 je število igralcev zvišal kar za 11 poljski begunec velemojster Najdorf. V 155 letih se je rekord v šahovski igri na slepo zvišal kar za 43 partij. Kje je meja?

PRED VELETURNIRJEM KANDIDATOV ZA SVETOVNEGA PRVAKA V SVICI

PREDSTAVLJAMO VAM KANDIDATE

Kandidat, katerega vam bomo danes predstavili, je dobil velemojstrski naslov s 27. letom. Je odlični šahovski teoretik. Njegova varianta je v sicilijanski obrambi zadnje čase velika moda v šahovskem svetu. Le slučajno se ni znašel leta 1948 v družbi z Botvinnikom, Keresom, Smislovom, Reshevskym in dr. Euwejem na mateh turnirju za svetovno prvenstvo. Na zadnjem turnirju kandidatov leta 1950 v Budimpešti je delil 1. in 2. mesto z Bronsteinom, s katerim je pozneje izgubil dvoboj s 5 1/2 : 6 1/2. S svojimi 34 leti je udeleženec veleturnirja, ki je izredno močan v vseh fazah igre in zavzema med 9 kandidati iz SZ visoko mesto. To je velemojster Isak Boleslavski.

Isak Efreimovič Boleslavski je bil rojen 27. avgusta 1919 v Zolotonoši, Ukrajinska SSR. Njegovi uspehi so:

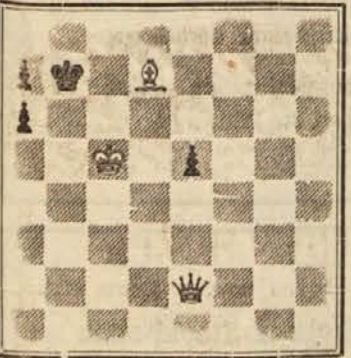
- 1943: Moskva: 2. mesto.
- 1946: Groningen: deli 6. in 7. mesto.
- 1947: Moskva: šampionat SZ, 2. mesto; Leningrad: 2. mesto.
- 1948: Medicinski turnir Saltjebaden: 3. mesto (1. Bronstein).
- 1949: Moskva: šampionat SZ: deli 5. do 7. mesto.
- 1950: Moskva: deli 7. do 10. mesto; Budimpešta: turnir kandidatov, deli 1. in 2. mesto z Bronsteinom.

Isak Boleslavski

- 1952: Moskva: šampionat SZ, deli 4. in 5. mesto.
- 1953: Bukarešta: deli 4. do 6. mesto.

O. WÜRZBURG
(«British Chess Magazine», 1950)

MAT V TREH POTEZAH
Beli: Kc5, Dc2, Ld7 (3 figure)
Črni: Kc7, Pa5, a7, e5 (4 figure)

Uvrstite se med poverjenike Prešernove družbe! — Vsak poverjenik obdrži 10% pobrane članarine

FILATELIJA

Znamka ob obletnici priključitve Istre in Slovenskega Primorja k Jugoslaviji

Pred desetimi leti je AVNOJ sprejel zgodovinski sklep o priključitvi Istre in Slovenskega Primorja k Jugoslaviji. Ta sklep je znamenjal konec suženjstva sto tisočev Slovencev in Hrvatov pod fašističnim jarmom Mussolinijeve Italije. Obletnico tega velikega dogodka v zgodovini naših narodov bodo v vsej državi, zlasti pa v osvobojenih in priključenih krajih slovesno praznovali. Glavna direktorja pošte sta proslavo počastila z novo priložnostno znamko za 15 dinarjev. Motiv znamke si je zamislil grafik Janez Trpin. Znamka bo začela krožiti verjetno v začetku septembra.

Nova turistična serija na Norveškem

Na skrajnem severu Norveške leži Severni rt, največja turistična privlačnost te dežele. Med kratkotrajnim poletjem obiskujejo norveško obalo cele turistične ladje z obiskovalci z vsega sveta in končno pristanejo na Severnem rtu. Za vsak kot 20 let izdaja poštna uprava Norveške od časa do časa propagandne serije znamk za Severni rt. Tudi letos je izšla takšna turistična serija treh znamk z doplačilom v korist Zveze turističnih društev Norveške.

Od kdaj je na svetu poštna služba

Težko je reči, od kdaj na svetu deluje pošta. Našli so dokaze, da je imel že starodavni Egipt skoraj 3000 let pred našo dobo svoje poštarje in dobro urejeno poštno službo. Poštarji so za plačilo določene takse sprejemali, registrirali in raznašali papiruse Egiptčanov po vsej deželi. Posebna hitra vozna služba je raznašala celo zavojice in pakete. Poštarino je plačal pošiljatelj ali prejemnik, kar je razvidno iz najdenih papirusov, kjer so bili zelo natančno zapisani naslovi pošiljateljev in prejemnikov ter poštna taksa. Take papiruse so odkrili, ko so odkopavali grob faraona Amenotisa (XX. stol. pr. n. e.).

Našli so tudi mnogo papirusov s hieroglifskimi znaki, ki so bili neka vrsta poštnega žiga v Britanskem muzeju v Londonu je nad 200 papirusov s takimi žigi. Te dni so v Egiptu začele krožiti prve vrednostne nove serije znamk, ki obravnavajo motive razvoja pošte v tej državi od najstarejših časov do danes. Nekatere znamke prikazujejo tudi faraone, pod katerimi je poštna služba dosegla največji razvoj.

Znamka, ki propagira boj proti raku

V zadnjem času posveča Norveška veliko pozornost boju proti nevarni boleznj raku. Priredili so številne razstave in mnogo predavanj. Razen tega pa je norveška poštna uprava izdala novo znamko, ki propagira boj proti raku. Znamka je rdeče barve za 30 + 10 evrov. Doplačilo gre v sklad za obolelo na raku.

vilne razstave in mnogo predavanj. Razen tega pa je norveška poštna uprava izdala novo znamko, ki propagira boj proti raku. Znamka je rdeče barve za 30 + 10 evrov. Doplačilo gre v sklad za obolelo na raku.

V Ljubljani so se poročili 22. t. m.

Student Vincencij Furla in ing. arh. Vladimir Bratuž, upokojenec Alojz Arselin in pred. učiteljica Bogomira Svigelj, služitelj Vincencij Setina in snalžika Marija Juvancič, nameščenec Ivan Stegu in delavka Nadina Ogrinc, livar Matija Karlovec in šivilja Danila Markušič, sofer Ignac Jerič in nameščena Alojzija Humer, delavec Anton Tomšič in delavka Frančiška Tomažin, elektromehanik Jožef Lavrič in delavka Ivana Čeh, kovinostrojar Jožef Mikec in delavka Marija Biteznič, ključavničar Janko Tomazič in krojačica Marija Koren, nameščenec Janez Ham in nameščena Dragica Gravnar, kotlarski delavec Peter Strohsack in priprav. banč. uslužb. Amalija Kotnik, matičar Alojzij Kutnar in učiteljica Nada Saksida, tehničar Roman Lupinc in krojačica Marija Malec, zidar Karel Anzelec in učiteljica Frančiška Hribar, tekst. tehnik Janko Babnik in nameščena Milena Maček, operni pevec Simun Car in studentka Zdenka Lukec, sofer Avguštin Adamič in delavka Olga Gričar, trg. poslov. Borislav Placer in učiteljica Sonja Avšič, gradb. tehnik Marjan Setina in uradnica Cecilija Glogovšek, nameščenec Zdenko Jilek in nameščena Zdenka Pirnat, trg. poslov. Stanislav Pust in kroj. pom. Ivana Uštinč, gospodar. pom. Ernest Zupan in delavka Marija Tomšič, ekonomist Boris Miklič in uslužbenka Marija Koder, oficir JLA Ljazar Rodič in študentka Ljubica Kokalj, abs. inšt. za fizikulturo Gregor Hitl in abs. inšt. za fizikulturo Borislava Accetto.

... in umrli od 15.—22. t. m.
Jože Grmek, 61 let; Ana Belič roj. Boln, 64 let; Marcel Colja, 4 dni; Anica Bolka, 1 dan; Martin Nedoh, 61 let; Boris Karlič, 8 mes.; Uroš Gačnik, 7 mes.; Franc Mušič, 2 leti; Antonija Brčan roj. Dovč, 53 let; Ma-

Nesreče

Pri pospravljanju sene je nesrečno padla gospodinja Lepoldina Bežjak, Sela pri Panchah. Poškodovana si je hrbenico in pretresla možgane.

V opekarni se je prevrnil vagonček na delavca Janeza Košmrlja, Turjak 67. Zlomljeno ima levo nogo.

Pred Kranjem je bila avtomobilska nesreča. Mehanik Rado Jevšnik, Cesta v Rožno dolino XI, in uslužbenec Jože Kfajnc, Privoz 11, sta se prevrnila z avtomobilom. Prvi ima pretres možganov, več ran po glavi in odrgnine po nogah, drugi pa ima rane po vsem telesu.

Z zidarskega odra je padel kmet Alež Demšar, Dražgoše 4. Zlomil si je levo roko v zapetju.

Levo roko si je poškodovala, ko je padla s koleza Nada Anžlovar, Medvedova 5.

KONCERTI

Koncert delavske godbe na pihalu iz Stockholma bo v sredo ob 20. uri na vrtu Doma JLA. v primeru slabega vremena ob 20.30 v Unioni. Na sporedu so dela nordijskih skiadateljev. Vstopnice od 10. do 12 in od 17. do 19. ure v Koncertni poslovalnici.

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE - BORBE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2
Poštni predal 42

DNEVNE NOVICE

Delavski svet Lesno industrijskega podjetja Ljubljana, Parmova cesta 37, sporoča vsem družbenim organizacijam, podjetjem in sličnim, ki prosijo za kakršnokoli denarno ali materialno pomoč, da njihovim prošnjam ne moreno ustreči zaradi tega ker je ves razpoložljivi fond angažiran za reorganizacijo tehnoloških procesov. Na sedanje in bodoče prošnje podjetje ne bo odgovarjalo.

Pripravljalni štab za proslavo 10-letnice ustanovitve primorskih brigad obvešča vse bivše borce II. brigade VDV, da bo zbrališče za proslavo brigad dne 5. septembra 1953 zvečer na določenem mestu na Okroglicah.

Zbor II. brigade VDV pa bo dne 30. avgusta 1953 ob 10 uri na Lokvah. Vabljeni so vsi borci brigade, IX. korpusa in prekomorskih brigad ter aktivisti in ostalo občinstvo.

Štab II. brigade VDV.

Ravnateljstvo gimnazije v Idriji sporoča, da se bodo popravni izpiti vršili od 1. do 3. septembra, spre-

jemni izpiti za višjo gimnazijo pa od 2. do 4. septembra. Naknadno vpisovanje v vse razrede bo 8. začetek pouka pa 9. septembra. Podrobnejši raspored izpitov na solski tabli. Dikajki študenti naj takoj vložijo prošnje za štipendije pri svojih ljudskih odborih.

Odda se NAPRAVA ZBIHALNEGA KANALA V PREDČRANSKI VREDNOSTI 3.222.000 DIN na Jesenicah od novega postajnega poslopja do iztoka v Savo na javni licitaciji, ki bo dne 7. septembra 1953 ob 10. uri pri Direkciji za železnice Ljubljana.

Glavni projekt lahko dobe reflektanti pri Odseku za investicije od 27. avgusta 1953 dalje proti poloviti kavciji 1000 din, katere se vrne po predložitvi ponudbe. Za zavarovanje dela pod železniškimi tirni bo poseben proračun.

Pisemne ponudbe pošljite do 7. septembra 1953 do 9 ure. Direkcija za železnice Ljubljana.

MARIBORSKE VESTI

Mestni ljudski odbor v Mariboru predvideva da bi mariborske mlekarne prodajale razen mlečarskih izdelkov tudi pecivo, predvsem pa brezalkoholne pijače, poleti morda tudi sladoled in podobno.

DEZURNA LEKARNA:

Nedelja, 23. avgusta, lekarna: «Studentenci», Gorkova ul. 18.

KINO MARIBOR

PARTIZAN: Nemški film «Niki».

UDARNIK: Italijanski film «Ljubezni in strup».

POBREZJE: Angleški film «Pot do plemstva».

STUDENCI: Ameriški film «Njen otrok».

MESTNI KINO: MURSKA SOBOTA: Ameriški ljubavni film «Rebecca».

RADIO MARIBOR

6.00-12.00 Prenos sporreda Radia Ljubljana (Od 10.00-11.00 oddaja za borce JLA) — 12.00-12.20 Oddaja v madžarsčini — 12.20-23.00 Prenos sporreda Radia Ljubljana.

CELJSKE VESTI

NEDELJSKA DEZURNA SLUŽBA 23. avgusta 1953 tov. dr. Cerin Josip, Celje, Cankarjeva ul. 9.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
Stanje dne 22. avgusta ob 7. uri jutraj: Izredno globoka depresija z jetrom nad južno Norveško dovaja v Srednjo Evropo zelo hladne zračne mase, tako da v Alpah v višini nad 2500 m sneži Hitrejši prehod frontalnih motenj preko naših krajev zadržuje Alpe, zato se je ustvarila nad severno Italijo depresija, ki se bo pomaknila proti jugovzhodu.
V Sloveniji in Istri je bilo ob 10. dopolne oblačno vreme z nevihtami, v srednjem delu naraščajoča oblačnost, dočim v vzhodnem in južnem delu Jugoslavije jasno vreme. Na Jadranu so bile zabeležene naslednje temperature: Koper 21, Split 26, Dubrovnik 27 in Učini 28°C. Temperatura morja v Kopru je znašala 20°C.
V Ljubljani je ob 12. uri znašal zračni pritisk 761 mm, pritisk se je v zadnjih dveh urah dvignil za 1 mm, temperatura zraka 13,8°C, relativna vlažnost 90%, nebo popolnoma oblačno, močan dež, vidnost 10 km, do 12. ure je padlo 36 mm dežja.

DANES IN JUTRI

KINO

KINO UNION: Ameriški film «Sužnja preteklosti». Brez tednika. Predstave ob 16, 18.30 in 21.
KINO KOMUNA: Angleški film «Dolgo je pomnil». — Tednik: Filmske novosti št. 23. — Predstave ob 16, 18 in 20.

KINO SLOGA: Francoski film «Vsi smo morilci». Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9. do 11. ure od 14.30 dalje.

KINO SOCA: Zaprt.

LETNI KINO TIVOLI: Angleški film «Hotel Sahara». Tednik. Predstava ob 20.

LETNI KINO BEZIGRAD: Angleški film «Ne poj mi žalostnih pesmi». Tednik. Predstava ob 20. — Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave.

KINO TRIGLAV: Ameriški film «Prostor na soncu». Brez tednika. — Predstave ob 16, 18 in 20.30.

KINO SISKKA: Francoski film «Pariz poje». Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 15. dalje.

LETNI KINO DOM MLICE: Angleški film «Pet prstov». Predstava ob 20.

CELJE UNION: Jugoslovanski film «Skalna ozorja».

CELJE DOM in LETNI: Amer. film «Hitrejši od zvoka».

KAMNIK: Angleški barvni film «Ljubezni je lepa».

ZADOBROVA: Mehški film «La Malquerida».

VEVČE: Slovenski film «Svet na Kajžarju».

DOMZALE: Amer. film «Intermezzo».

JESENICE: RADIO in LETNI: Amer. film «Konec sveta». — PLAVZ: Francoski film «Frizer za dame».

KOROSKA BELA: Angl. film «Pekel je razprodan».

K'ANJ SPORZIC: Italij. film «Jutri bo prepozno». — LETNI PARTIZAN: Franc. film «U-trehel od zori». — SVOBODA: Meh. film «La Malquerida».

RADIO

Dnevni spored za nedeljo, dne 23. avgusta 1953.

6.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — vmes ob 6.10-6.20 Jutranja telovadba — 6.30-7.00 Med glasbenim sporedom zanimivosti iz kmetijstva — 7.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved, pregled tiska in objava dnevnega sporreda — 7.15 Radjske reklame — 8.00 O športu in športnikih — Rudolf Cvetko: Naš najstarejši aktivni športnik — 8.15 Lahka glasba — 9.00 Po naši lepi dežel — Zvone Kržišnik: Mlačev na Kozjanškem — 9.30 Pianist Aleksander Brajlovski igra etude Fridericha Chopina — 10.00 Opoldanski simfonični koncert — Nikolaj Rimski Korzakov: Fantazija na srbske teme, Robert Schumann: Koncert za violino in orkester v d-molu, Blaž Arnič: Godovni pojo (simfonična pesnitev) — 11.00 Od pravilnice na pravilnice — Milica Kitek: Murnček s cvetne poljane (ponovitev) — 11.30 Drobne skladbe

DROBNI OGLASI

DELO DOBI

OSKRBNJKA za planinski dom na Smohorju nad Laskim, poročena, s kavcijo, sprejme Planinsko društvo Laško. Ponudbe z življenjepirom do 10. septembra, 690

RACUNOVODJO, perfektnega, sprejemnega. Nastop službe takoj. Javiti se pri DOZ Celje, Dom OF 690

SAMOSTOJNO GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejmeta zaposlena zakonca z dvema otrokoma. Naslov v upravi »Ljudske pravice - Borbe«, Kopitarjeva ulica 2.

PEVOVODJO išče »Svoboda« Zabukovca. Zaposlitev po kvalifikaciji pri rudniku. Ponudbe poslati ali osebno zglasiti v tajništvo rudnika Zabukovca, p. Griže 675

STROKOVNO NEGOVALKO za dva otroka, ali ženo, ki ima izkušnje v negi in vzgoji otrok, išče družina v Beogradu. Stanovanje in hrana, plača pa po sporazumu. — Naslov pošljite oglašnemu oddelku »Borbe«, Beograd, Kardaševa 31, pod »Strokovna negovalka«.

KUPIM

MOŠKO KOLO nemške znamke, novo ali dobro ohranjeno kupim. Ponudbe na oglašni oddelku »Ljudske pravice-Borbe«.

PRODAM

TOVORNI AVTOMOBIL, znamke Diezel-OM, nosilnost 4 tone, generalno popravljen, prodamo. Avtosrbija, Beograd, Vojvode Stepe 147.

SUSILNICO za koruzo (hmeljarno) in triter prodam. Dragoljub Popović, Obrenovac.

TILKE ZOREC

učiteljice v Kranju.
Posebej se zahvaljujem za pomoč v času boleznj zdravniškim dr. Panetu, dr. Mayru in dr. Majcnu. Nikoli ne bomo pozabili tovariške pozornosti kranjskega učiteljskega in ganljive zvestobe šolskih otrok, ki so naši namci še v grob nasuli obilje cvetja — Jesenka, Martinec in njun očka Crtomir Zorec.

Mestni odbor Zveze borcev in Združenje rezervnih oficirjev — Ljubljana,

pozivata svoje članstvo,

da aktivno sodeluje pri vseh pripravah za proslavo primorskih brigad ter da se polnoštevilno udeleži proslave na Okroglici, ki bo dne 5. in 6. septembra 1953.

Istočasno obveščamo, da bo 29. in 30. avgusta proslava 10. obletnice ustanovitve X. SNOUB »Ljubljanske« na Golem. — Vabimo k udeležbi!

NAROČILNICA

Podpisani _____, kraj _____

ulica _____, pošta _____ naročam

»Ljudsko pravico - Borbo« in prosim, da mi jo začnete z _____

redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____ Podpis: _____

Odrežite in nam pošljite!

Raznašalca - raznašalko

za dostavljanje našega lista naročnikom na dom v ČRNUČAH sprejmemo. Ponudbe poslati na

UPRAVO »LJUDSKE PRAVICE-BORBE«, Ljubljana, Kopitarjeva 2

Tovarna vžgalic »Drava«

ima na razpolago večjo količino vžgalic, pakiranih po 500 vžgalic (NF format) v kartonskih škatlah prejšnje proizvodnje, ki ne ustrezajo kakovosti sedanje proizvodnje. Vžgalice so narejene iz nekoliko slabšega lesa in glavice so obledele; zato so izločene iz redne prodaje.

Te vžgalice so uporabljive, zlasti primerne so za uporabo v gospodinjstvih (prižiganje plinskih kühlnikov, štedilnikov itd.). Tovarna vžgalic takšnega formata ne proizvaja več in zato jih prodaja po ceni, znižani za tretjino.

Nova znižana cena:

Din 40.— škatla s 500 vžgalicami.

Razpošilja jih v lesenih zabojih po 500 škatel, embalaža je računana v ceno blaga.

Trgovinskemu omrežju dajemo 10% rabata in 2,5% kasa-skonta ob plačilu v desetih dneh od dneva, ko je bil račun izstavljen. — Naročila pošljite na:

TOVARNA VŽGALIC »DRAVA«, KOMERCIALNI SEKTOR, OSIJEK 1763

Danes je žrebanje Jugoslovanske loterije!

Obiščite OSIJEŠKI VELESEJEM

IZVOZNI VELESEJEM
KMETIJSKO-
PREHRAMBENIH
IN INDUSTRIJSKIH
IZDELKOV

29. VIII.—6. IX. 1953
KOMERCIALNI DNEVI
3. in 4. IX.

Edinstven velesejem te vrste v državi. Razstavlja kmetijstvo in industrija iz vse države.

Nad 300 razstavljalcev.

Napovedani domači in tuji kupci. Zahtevajte natančen seznam razstavljalcev, ki vam ga pošljemo brezplačno.

25% popusta na železnici.

Osišek vas z veseljem pričakuje! Informacije Velesejem — Osišek, telefon 31-42, kakor tudi vse trgovinske zbornice in poslovalnice »Putnika« v državi.

FILMSKE NOVOSTI

ŠT. 34

IZ NAŠE DRŽAVE:

1. Sprejem predsednika republike na Bledu v počastitev šefov diplomatskih misij.
2. Proslave 10-letnice češke brigade »Jan Žižka« in tradicionalne žetvene svečanosti v Končanici.
3. Graditev hidrocentrale Mavrovo.
4. Otroški zabavni park pri Sarajevu.
5. Francoska turistična kolonija pri Budvi.
6. En dan bodočih pilotov.

SPORT:

1. Tekma najmlajših nogometašev.
2. Rokomet: Zagreb — Pančevo 20:20.
3. Boks-match NSU — Partizan.

Redakcija — Beograd
tel 21-191

Zahtevajte, da v vaših kinemato grafih redno predvajajo filmske novosti 2463 5-13

Kjerkoli ste na počitnicah, zahtevajte v hotelih in počitniških domovih »Ljudsko pravico-Borbo«.

KOLUBARSKI RUDNIKI LIGNITA
VREOCI
(oddaljeni 50 km od Beograda)

razpisujejo

NATEČAJ

za sprejem v službo sledečega oseba:

izkušena elektro- ali elektro-strojna inženirja z daljšo prakso na termoelektrarnah; izkušena rudarskega inženirja za delo na dnevnem kopu; izkušena gradbenega inženirja; dva mlajša rudarska inženirja za asistenta upravnika podzemskih obratov; poslovođa za dnevni kop; okretača — kovinostugarja, visoko kvalificiranega; dva strojna ključavničarja, visoko kvalificirana.

Plača po tarifnem pravilniku. Stanovanja za samce in oženjene zagotovljena.

Ponudbe pošljite na naslov:

Kolubarski rudniki lignita, Vreoci, tel. št. 4.

MLO NOVI SAD
tajništvo za komunalne zadeve
razpisuje

Natečaj

za sprejem v službo direktorja ustanove s samostojnim financiranjem »PUT«.

- Pogoji za sprejem:
1. kandidat mora biti gradbeni inženir, ki ima najmanj 5 let prakse,
 2. biti mora popolnoma zdrav in sposoben za opravljanje terenskih del.

Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe na gornji naslov.

3483

Rudniki lignita »Kreka«
v Kreki

potrebuje:

- 10 rudarskih inženirjev
- 2 strojna inženirja
- 1 zdravnika splošne prakse
- 2 strokovnjaka za obrat kisikarne
- 5 ekonomistov

Pogoji:

Stanovanje zagotovljeno v mestu Tuzli tako za samce, kakor za poročene.

Plača po tarifnem pravilniku ali po pogodbi.

Ponudbe pošljite Direkciji rudnikov lignita »Kreka« v Kreki ali pa pridite na dogovor ob povrnitvi vseh potnih stroškov.

3482

MESTNA KOMUNALNA PODJETJA RAVNE NA KOROŠKEM

sprejmejo v službo

GRADBENEGA TEHNIKA

z daljšo prakso. Plača je določena po tarifnem pravilniku. Stanovanja preskrbljeno. Ponudbe poslati na naslov: Ljudski odbor mestne občine Ravne na Koroškem.

Nujno iščemo

dva rezača za steklo ter dva brusarja za steklo

Plača po tarifnem pravilniku.

Ponudbe poslati na naslov: Trgovaško podjetje »KRISTAL«, Osijek, Republike br. 43

Ljubljančani!

Pripravljajni odbor pri MO SZDL za proslavo desete obletnice priključitve Primorske k Jugoslaviji ter desete obletnice ustanovitve primorskih brigad na Okroglici pri Gorici, ki bo dne 5. in 6. septembra t. l., sporoča:

Pripravljajni odbor sprejema prijave od vseh množičnih sindikalnih, kulturnih in športnih organizacij, podjetij, ustanov in uradov, ki bodo sodelovali na proslavi. Vsak popoldan razen sobote dežurna služba od 15. do 18. ure.

Udeleženci, organizacije in podjetja ki bodo potovali na proslavo z vlaki, kamioni in ostalimi prevoznimi sredstvi naj to sporoče najkasneje do 25. avgusta.

Pripravljajnemu odboru, Restleja cesta 9/II.
soba 26 ali telefonično na št 20-223

Preberite in povejte še drugim

da je vsak naročnik »LJUDSKE PRAVICE-BORBE« zavarovan za primer smrti za 40.000 dinarjev, za primer trajne invalidnosti pa za 80.000 din,

da ima »Ljudska pravica-Borba« dopisnike v vseh delih sveta in da priobčuje njihova poročila, iz katerih lahko bralec dobe jasno sliko o vseh važnejših dogodkih po svetu.

da »Ljudska pravica-Borba« budno spremlja gospodarsko, politično in kulturno dogajanje v naši državi in da o vseh važnejših zadevah podrobno poroča,

da posveča »Ljudska pravica-Borba« posebno pozornost našim delovnim ljudem in zaščiti njihovih koristi,

da ima »Ljudska pravica-Borba« dopisnike v vseh večjih krajih Slovenije in da stalno priobčuje njihove dopise,

da vam nudi »Ljudska pravica-Borba« najpreglednejšo sliko političnega, gospodarskega in kulturnega življenja širom po Jugoslaviji,

da ima »Ljudska pravica-Borba« vsako soboto posebno literarno prilogo, v kateri priobčuje kratke zanimive črtice domačih in tujih avtorjev,

da priobči »Ljudska pravica-Borba« vsak torek, četrtek in soboto celo stran zanimivosti, poročil o napredku znanosti in tehnike, o vseh pomembnih pridobitvah na področju človeške dejavnosti,

da želi »Ljudska pravica-Borba« ustreči našim delovnim ljudem tudi s tem, da jim nudi pri malih oglasih, osmrtnicah in zahvalah 50% popusta

da bo začela »LJUDSKA PRAVICA-BORBA« v kratkem priobčevati zanimiv roman znanega angleškega pisatelja

J. B. Priestleyja

Zatemnitev v Greetleyju

o nacističnem vohunstvu v Angliji med drugo svetovno vojno.

Ce torej še niste naročeni na »Ljudsko pravico-Borbo«, storite to takoj, svoje prijatelje in znance pa opozorite, naj se tudi uvrste v krog njenih naročnikov!

Zastopstvo traktorjev in motorjev

renomirane svetovne tvrdke s sedežem v Zagrebu

išče

strojnega inženirja

z dolgoletno prakso, ki bi bil sposoben prevzeti vodstvo zastopniških poslov na področju FLRJ.

V poštev pridejo samo prvovrstne moči z bogato tehnično in komercialno oziroma zastopniško prakso in znanjem tujih jezikov, predvsem nemškega.

Podrobno obrazložene ponudbe pošljite na oglasni oddelek »Borbe« pod št. 1791.

1791

V sredo 26. avgusta 1953 koncertira na vrtu Doma JLA

Delavska godba na pihalu iz Stockholma

Na sporedu so skladbe nordijskih skladateljev (Widquist, Grieg, Sibelius, Larsson itd.). Dirigent HANS JOENSSON. Vstopnice po 40 din so v prodaji od 10. do 12. in od 17. do 19. v Koncertni poslovalnici, Trg revolucije 9. — Začetek koncerta ob 20., v primeru slabega vremena ob 20.30 v Unionu

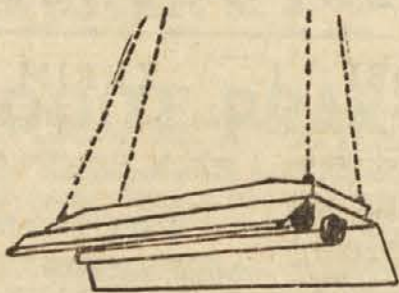
SAMOSTOJNEGA KNJIGOVODJO

ZA LJUBLJANO SPREJMEMO — NASTOP SLUŽBE TAKOJ ALI POZNEJE PO DOGOVORU — PISMENE PONUDBE POSLATI NA OGLASNI ODDELEK POD »IZVEZBANA MOČ«

Sposobnega vodjo podružnice za našo poslovalnico v Zagorju ob Savi sprejmemo. Nastop 1. septembra. — Ponudbe poslati na upravo »Ljudske pravice-Borbe« — Ljubljana, Kopitarjeva 2.

Fluorescenčne svetilke

primerne za industrijska podjetja, trgovine, dvorane, delavnice, gostinske obratovalnice, vse večje prostore, razstavne prostore in podobno.

Svetilke so opremljene z dvema fluorescenčnima cevčkama po 40 W dolžine 1200 mm s sijajno lakiranim reflektorjem (senčnikom) in kompletno napravo za vključevanje in stabiliziranje obremen z vsemi spojnimi vodi znotraj svetlobnega telesa. Izdelujemo tudi preproste eno- cevne svetilke 40 W, 1200 mm dolžine. Svetilka je izdelana za pritrjevanje na strop z verižicami.

V vseh količinah nudi

»RADIOINDUSTRIJA ZAGREB«

ZAGREB, Folnegovičeva ulica št. 10, poštni predal št. 176

Telefon 37-849 in 32-189

7-1807